

T.C.
İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

ÜNİVERSİTESİ SINAVINA HAZIRLANAN ÖĞRENCİLERİN
ALGILANAN HELİKOPTER EBEVEYN TUTUMU, DUYGUSAL
ZEKÂ VE UMUT DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
İNCELENMESİ

Yüksek Lisans Tezi

Şevval Bengisu ÇOLAK

İSTANBUL, 2025

T.C.
İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

ÜNİVERSİTESİ SINAVINA HAZIRLANAN ÖĞRENCİLERİN
ALGILANAN HELİKOPTER EBEVEYN TUTUMU, DUYGUSAL
ZEKÂ VE UMUT DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
İNCELENMESİ

Yüksek Lisans Tezi

Şevval Bengisu ÇOLAK

23TADE005

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Lütfü ÇAKIR

İSTANBUL, 2025

ETİK BEYAN SAYFASI

Hazırlamış olduğum tez özgün bir çalışma olup YÖK ve İTİCÜ Lisansüstü Yönetmeliklerine uygun olarak hazırlanmıştır. Ayrıca, bu çalışmayı yaparken bilimsel etik kurallarına tamamıyla uyduğumu; yararlandığım tüm kaynakları gösterdiğimi ve hiçbir kaynaktan yaptığım ayrıntılı alıntı olmadığını beyan ederim. Bu tezin ihtiva ettiği tüm hususlar şahsi görüşüm olup İstanbul Ticaret Üniversitesi'nin resmi görüşünü yansıtmamaktadır.

Şevval Bengisu ÇOLAK

ÖZET

Bu araştırmanın amacı; üniversite sınavına hazırlanan öğrencilerin algılanan helikopter ebeveyn tutumu, duygusal zekâ ve umut düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Nicel araştırma yöntemi ve ilişkisel tarama modeli kullanılan bu çalışmada kolaylı örnekleme metodu kullanılmış ve araştırmanın örneklemini 2024-2025 eğitim öğretim yılında İstanbul ili Pendik ilçesinde bulunan bir lisede öğrenim gören ve çalışmaya katılmayı kabul eden 614 öğrenci (375 kız, 239 erkek) oluşturmuştur. Veri toplama araçları olarak; Kişisel Bilgi Formu, Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği, Duygusal Zekâ Ölçeği ile Karakter Güçleri ve Erdemli Oluş Gençlik Envanteri (VIA Youth) kullanılmıştır. Verilerin analizinde SPSS.25 programı kullanılmış, T-Testi, ANOVA ve Pearson korelasyon testleri kullanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre; Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeğinde cinsiyet değişkeninde kız için yüksek puanlı, yaş değişkeninde 14, 15 ve 16 yaş için yüksek puanlı ve sınıf düzeyi değişkeninde 9 ve 10. sınıf için yüksek puanlı olarak sonuçlanmıştır. Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği baba yanıtlarında cinsiyet, anne baba medeni durum, sınıf düzeyi ve yaş değişkenlerinde anlamlı bir farklılık görülmüştür. Bu farklar cinsiyet değişkeninde kız için yüksek puanlı, anne baba medeni durum değişkeninde anne babası birlikte olanlar için yüksek puanlı, sınıf düzeyi değişkeninde 9 ve 10. sınıf için yüksek puanlı ve yaş değişkeninde 14 ve 15 yaş için yüksek puanlı olarak sonuçlanmıştır. Duygusal Zekâ Ölçeğinde cinsiyet değişkeninde erkek için yüksek puanlı, sınıf düzeyi değişkeninde 9. sınıf için yüksek puanlı, anne yaş değişkeninde 41-50 yaş arası olan ebeveynler için yüksek puanlı ve baba yaş değişkeni 41-50 yaş arası olan ebeveynler için yüksek puanlı olarak sonuçlanmıştır. Karakter Güçleri ve Erdemli Oluş Gençlik Envanterinde ise sınıf düzeyinde 12. sınıf olan katılımcılar için yüksek puanlı olarak sonuçlanmıştır. Bu doğrultuda, üniversite sınavına hazırlanan öğrencilere ve ebeveynlerine eğitim verilmesi, liselerde pozitif psikoloji kapsamında psikolojik destek verilmesi ve pozitif psikolojinin ders olarak müfredata geçirilmesi gibi hizmetler geliştirilerek bireylere ve ailelere katkı sağlanabileceği öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Lise öğrencileri, ergenlik dönemi, pozitif psikoloji, helikopter ebeveyn tutumu, duygusal zekâ, umut

ABSTRACT

The aim of this research; The perceived helicopter parental attitude of the students preparing for the university exam is to examine the relationship between emotional intelligence and hope in terms of various variables. Easily sampling method was used in the study and the sample of the study was composed of 614 students (375 girls, 239 boys) who studied at high school in Pendik district of Istanbul in the 2024-2025 academic year. As data collection tools; The personal information form, the perceived helicopter parental attitude scale, emotional intelligence scale and VIA Youth (character forces and virtuous youth inventory) were used. SPSS.25 program was used in the analysis of the data, T-Testi, ANOVA and Pearson correlation tests were used. According to the findings obtained; A significant difference was observed in the gender variable with high points for the girl, the age variable is 14,15 and high points for the age of 16 years and the class level is highly resulted in 9 and 10th grade. Perceived helicopter Parent Attitude Scale In Father Responses, a significant difference was observed in gender, parental marital status, class level and age variables. These differences resulted in the gender variable with high points for the girl, the parental marital status variable has a high -score for those who are together in the classroom, the class level is 9 and 10th for grade and high points in the age variable for 14 and 15 years of age variable. In the emotional intelligence have resulted in a high-score for parents with high points for male, high-score for class level variables, high-scores for parents with a high-score for parents between the ages of 41-50 for parents who are between 41-50 years of age. In VIA Youth (Character Forces and Virtuous Youth Inventory), the 12th grade participants. In this respect, it is foreseen that the students and their parents preparing for the university exam, providing psychological support in high schools within the scope of positive psychology and even the curriculum of positive psychology as a course is expected to contribute to individuals and families.

Key Words: High school students, adolescence, positive psychology, helicopter parenting, emotional intelligence, hope

TEŞEKKÜR METNİ

Öncelikle tezimin her aşamasında her saniye bana vaktini ayırıp desteğini hiçbir zaman esirgemeyen, motivasyonumun düştüğü anlarda bana tecrübeleriyle ışık tutan ve ayağa kalkmamı sağlayan, engin bilgileriyle beynimde yeni ufuklar açan ve onun tez öğrencisi olmaktan gurur duyduğum pek kıymetli hocam Dr. Öğr. Üyesi Lutfi ÇAKIR'a en içten teşekkürlerimi iletiyorum.

Eğitim sürecimizde değerli bilgilerini bize aktaran, bize yol gösteren ve her zaman bizi destekleyen bölüm başkanımız Prof. Dr. Hanifi PARLAR'a saygı ve teşekkürlerimi iletiyorum.

Süpervizyon sürecimizde bize destek sağlayan değerli jüri üyemiz Prof. Dr. Durmuş ÜMMET'e teşekkürlerimi iletiyorum.

Beni pozitif psikoloji ile ilk tanıştıran, bu yolda devam etmek istememe sebep olan rol modelim, seçtiğim tez konumda bana harita olan, desteğini bir an olsun geri çekmeyen ve sadece akademik yolculuğumda değil hayat yolculuğumda da bana desteklerini sunan hocam Öğr. Gör. Dr. Ekin ÖZBEY DUYGU'ya teşekkür ediyorum.

İnsan sevgisine ve eğitimine olan adanmışlığını bize miras bırakan ve bu yolda yürüme motivasyonum olan değerli hocam merhum Prof. Dr. Haluk YAVUZER'e saygı ve teşekkürlerimi iletiyorum.

Yüksek lisans sürecimde her daim yanımda olan, düştüğüm yerde beni kaldıran, tez sürecim boyunca her yardıma ihtiyaç duyduğumda yardımına koşan ve bu yolu birlikte yürümekten mutluluk duyduğum Ahmet Furkan AKBULUT'a teşekkür ediyorum.

Lisans ve yüksek lisans sürecimde aynı okulu ve bölümü paylaşmaktan mutluluk duyduğum, akademik yol arkadaşım Selvi KABLAN'a tüm yardımları için teşekkür ediyorum.

Eğitim hayatım boyunca maddi ve manevi desteklerini benden eksik etmeyen sevgili babam Osman ÇOLAK'a tüm emekleri için teşekkür ediyorum.

ŞEVVAL BENGİSU ÇOLAK

İÇİNDEKİLER

ETİK BEYAN SAYFASI.....	
ÖZET	ii
ABSTRACT	iii
TEŞEKKÜR METNİ.....	iv
İÇİNDEKİLER.....	v
TABLolar LİSTESİ.....	viii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	x
BİRİNCİ BÖLÜM	1
GİRİŞ	1
1.1.Araştırmanın Amacı	3
1.2. Araştırmanın Önemi	3
1.3. Araştırmanın Ana ve Alt Problemleri.....	4
1.4. Sayıtlılar	5
1.5. Sınırlılıklar.....	5
1.6. Tanımlar.....	5
İKİNCİ BÖLÜM.....	7
ALANYAZIN ARAŞTIRMASI	7
2.1. Ergenlik Dönemi.....	7
2.1.1. Ergenlik Döneminde Fiziksel ve Cinsel Gelişim.....	8
2.1.2. Ergenlik Döneminde Bilişsel Gelişim.....	8
2.1.3. Ergenlik Döneminde Sosyal Gelişim	9
2.1.4. Ergenlik Döneminde Duygusal Gelişim.....	9
2.2. Ebeveyn Tutumları.....	10
2.2.1. Demokratik Tutum	10
2.2.2. Otoriter Tutum	11
2.2.3. İzin Verici Tutum	11
2.2.4. Aşırı Koruyucu Tutum.....	11
2.3. Yeni Nesil Ebeveynlik Tutumları.....	12
2.3.1. Helikopter Ebeveynlik.....	14
2.3.1.1. Helikopter Ebeveyne Sahip Çocukların Kişilik Gelişimleri ve Yaşadıkları Sorunlar	15
2.4. Pozitif Psikoloji.....	16
2.4.1. Pozitif Psikoloji ve Gelişimi.....	17
2.4.2. Karakter Güçleri.....	19
2.5. Duygusal Zekâ	20

2.5.1. Duygusal Zekâ Gelişimi	21
2.5.2. Duygusal Zekâyı Etkileyen Etmenler	23
2.5.3. Duygusal Zekâ Bileşenleri.....	24
2.6. Umut.....	25
2.6.1. Snyder'ın Umut Teorisi	27
2.7. Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumu ile İlgili Araştırmalar	28
2.8. Duygusal Zekâ ile İlgili Araştırmalar.....	31
2.9. Umut ile İlgili Araştırmalar	32
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	35
YÖNTEM.....	35
3.1. Araştırmanın Yöntemi ve Modeli	35
3.2. Evren ve Örneklem	36
3.3. Veri Toplama Araçları	41
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu	41
3.3.2. Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği.....	41
3.3.3. Duygusal Zekâ Ölçeği	42
3.3.4. Karakter Güçleri ve Erdemli Oluş Gençlik Envanteri (VIA- Youth).....	43
3.4. Verilerin Toplanması	43
3.5. Verilerin Analizi	43
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	46
BULGULAR	46
4.1. Yaş Değişkenine Göre Farkları Gösteren Bulgular.....	46
4.2. Cinsiyet Değişkenine Göre Farkları Gösteren Bulgular	47
4.3. Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Farkları Gösteren Bulgular.....	47
4.4. Alan Seçimi Değişkenine Göre Farkları Gösteren Bulgular	48
4.5. Anne Baba Medeni Durum Değişkenine Göre Farkları Gösteren Bulgular	49
4.6. Anne Yaş Değişkenine Göre Farkları Gösteren Bulgular.....	50
4.7. Anne Eğitim Durumu Değişkenine Göre Farkları Gösteren Bulgular	51
4.8. Anne Çalışma Durumu Değişkenine Göre Farkları Gösteren Bulgular	51
4.9. Baba Yaş Değişkenine Göre Farkları Gösteren Bulgular	52
4.10. Baba Eğitim Durumu Değişkenine Göre Farkları Gösteren Bulgular	53
4.11. Baba Çalışma Durumu Değişkenine Göre Farkları Gösteren Bulgular	53
4.12. Hane Gelir Durumu Değişkenine Göre Farkları Gösteren Bulgular.....	54
4.13. Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farkları Gösteren Bulgular	54
4.14. Korelasyon.....	55
BEŞİNCİ BÖLÜM.....	57

TARTIşMA, SONUÇ VE ÖNERİLER.....	57
5.1. Tartışma ve Sonuç	57
5.2. Öneriler.....	67
KAYNAKÇA.....	69
EKLER.....	88

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş değişkenine göre dağılımı	36
Tablo 2: Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre dağılımı	37
Tablo 3: Araştırmaya katılan öğrencilerin sınıf düzeyi değişkenine göre dağılımı ...	37
Tablo 4: Araştırmaya katılan öğrencilerin alan seçimi değişkenine göre dağılımı	37
Tablo 5: Araştırmaya katılan öğrencilerin anne baba medeni durum değişkenine göre dağılımı	38
Tablo 6: Araştırmaya katılan öğrencilerin anne yaş değişkenine göre dağılımı	38
Tablo 7: Araştırmaya katılan öğrencilerin anne eğitim durumu değişkenine göre dağılımı	38
Tablo 8: Araştırmaya katılan öğrencilerin anne çalışma durumu değişkenine göre dağılımı	39
Tablo 9: Araştırmaya katılan öğrencilerin baba yaş değişkenine göre dağılımı	39
Tablo 10: Araştırmaya katılan öğrencilerin baba eğitim durumu değişkenine göre dağılımı	39
Tablo 11: Araştırmaya katılan öğrencilerin baba çalışma durumu değişkenine göre dağılımı	40
Tablo 12: Araştırmaya katılan öğrencilerin hane geliri değişkenine göre dağılımı ...	40
Tablo 13: Araştırmaya katılan öğrencilerin kardeş sayısı değişkenine göre dağılımı	40
Tablo 14: Normallik testi tablosu	45
Tablo 15: Yaş değişkenine göre farkları gösteren ANOVA tablosu	46
Tablo 16: Cinsiyet değişkenine göre farkları gösteren T-testi tablosu	47
Tablo 17: Sınıf düzeyi değişkenine göre farkları gösteren ANOVA tablosu	47
Tablo 18: Alan seçimi değişkenine göre farkları gösteren T-testi tablosu	49
Tablo 19: Anne baba medeni durum değişkenine göre farkları gösteren T-testi tablosu	49
Tablo 20: Anne yaş değişkenine göre farkları gösteren ANOVA tablosu	50
Tablo 21: Anne eğitim durumu değişkenine göre farkları gösteren ANOVA tablosu	51
Tablo 22: Anne çalışma durumu değişkenine göre farkları gösteren T-testi tablosu.	51
Tablo 23: Baba yaş değişkenine göre farkları gösteren ANOVA tablosu	52
Tablo 24: Baba eğitim durumu değişkenine göre farkları gösteren ANOVA tablosu	53
Tablo 25: Baba çalışma durumu değişkenine göre farkları gösteren T-testi tablosu .	53
Tablo 26: Hane gelir durumu değişkenine göre farkları gösteren ANOVA tablosu	54

Tablo 27: Kardeş sayısı değişkenine göre farkları gösteren ANOVA tablosu.....	55
Tablo 28: Korelasyon tablosu	55

KISALTMALAR LİSTESİ

DSM-5: Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders

ICD-11: International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Literatür incelendiğinde geçmişten günümüze aile ile ilgili birçok araştırma bulunmaktadır ve bu araştırmalar ışığında birçok aile tanımı yapılmıştır. Genel tanımıyla aile; en az 2 bireyden oluşan kan bağı ya da duygusal bir bağ ile birbirine bağlı olan, ortak sorumluluk, değer, hedef ve sosyal imkânlarla sahip olan karşılıklı güven ve saygıya dayanan sosyal bir kurumdur. Birey varolduğu andan itibaren kendisini bir topluma ait hissetme ihtiyacı duyar ve bu ihtiyacını aile ile karşılar. Birey duygusal, fiziksel ve biyolojik olarak ilk burada biçimlenir aynı şekilde bireyin oluşturduğu kimlik de aile içerisindeki ortam ile şekillenir. Bunun sonucunda bireyin aile içerisinde kurduğu ilişki de toplum ile kuracağı ilişkisinin temelini oluşturur (Balcı, 2018). Bu yüzden ebeveyn tutumları oldukça önemlidir.

Toplumsal değişimlerin sonucunda ebeveyn tutumlarında da oldukça fazla değişim gözlemlenmiştir ve yeni ebeveyn tutumları ortaya çıkmaya başlamıştır. Tam olarak ‘helikopter ebeveynlik’ kavramı bu süreçte hayatımıza dahil edilmiştir. Bu kavramdaki bireyler 1946-1964 yılları arasında dünyaya gelen ‘Bebek patlaması’ neslinin üyeleridir ve bu üyeler o zaman içinde yaşadıkları toplumun etkilerinden, tecrübelerinden ve yaşantılarından etkilenilerek çocuklarının hayatlarında rol ve yer edinmeye başlamışlardır (Türk, 2008). Bu tutum sosyoekonomik düzeyi yüksek ve genç kuşak ebeveynlerde daha sık gözlemlenmektedir (Geist ve Buchanan, 2014).

Helikopter ebeveynler çocuklarının yaşadıkları sorunlara aşırı derecede ilgi gösterme ve çocukların problemleri çözmesine izin vermeden onları ortadan kaldırma çabasında bulunma gibi özelliklere sahiplerdir (Schiffrin vd., 2019). Bu sebeple bu ebeveynler çocuklarının eksik oldukları alanları düzeltmek için yoğun çaba göstermekte ve başarılı olmaları için oldukça fazla beklentiye girmektedirler (LeMoyne ve Buchanan, 2011). Literatür incelendiğinde ebeveynlerin bu davranışlarının çocukları ile aralarında olan iletişim şekillerine de yansıdığı gözlemlenmiştir. Bu ebeveynler

çocuklarıyla ‘biz’ dili kullanmayı tercih etmektedirler. Örneğin; ‘bugün az yemek yedik’ veya ‘bugün çok yorulduk’ gibi cümleler kurmaktadır (Kelly, Duran ve Miller-Out, 2017). Ebeveynlerin göstermiş olduğu bu tutumun çocukların gelişim dönemlerine de etkisi olmaktadır.

Bu dönemlerden biri olan ergenlik dönemi; bireyin yaşamında çocukluk ile yetişkinlik dönemlerini birbirine bağlayan bir geçiş dönemidir (Santrock, 2015). Bu süreçte ergenlerde büyük bir değişim yaşanmaktadır ve bu değişim sonucunda bazı ebeveynler çocuklarına karşı sert önlemler alıp onları standartlarına uydurmaya çalışabilmektedir (Santrock, 2014). Bazı ebeveynler ise çocuklarının bağımsız karar almasına destek sağlamaktadır (Atak, 2020). Bu süreçte çocuklarda duygusal değişimlerin olduğu açıkça görülmektedir. Ergenlik döneminde bireyin yaşadığı duygusal değişimler duygusal zekâ gelişimine verilen öneme fayda sağlayabilmektedir (Schilling, 2009).

Pozitif psikolojide oldukça fazla çalışılan duygusal zekâ bireylerin kendi hayatlarının yönetimini ele alabilmesini, karşısına çıkan problemlere rağmen gittiği yolda devam edebilmesini ve bu süreçte kendini güdüleyebilmesini, amaçları doğrultusunda yaşadığı tatmini öteleyebilmesini, yaşadığı olumsuz olayları düşünmeyi reddedebilmesini, empati yapabilmesini ve umut besleyebilmesini sağlamaktadır (Goleman, 2020).

Duygusal zekâ ile de bağlantılı olan umutu ele aldığımızda Snyder’ın umut teorisi akla gelmektedir (Bernardo, 2015). Bu teoride belirlenen hedeflerin peşinden gitme motivasyonu ve o amaca ulaşmanın yolları umudu açıklamaktadır (Snyder, 2000; 2002; 2005).

Lise öğrencileri ile gerçekleştirilen bu araştırmada, üniversite sınavına hazırlanan öğrencilerin algılanan helikopter ebeveyn tutumu, duygusal zekâ ve umut düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlamaktadır. Araştırmanın kavramsal çerçevesi; ergenlik dönemi, helikopter ebeveyn, pozitif psikoloji, duygusal zekâ ve umut gibi konular üzerine odaklanmıştır.

Araştırmanın ilk kısmında giriş yer almıştır. İkinci kısmında ergenlik dönemindeki gelişim özelliklerinden ve gelişim dönemlerinden bahsedilmiştir. Ardından ebeveyn tutumlarından bahsedilmiştir. Devamında yeni nesil ebeveyn tutumu olan helikopter ebeveyn tutumundan, bu ebeveynlere sahip çocukların kişilik gelişimleri ve yaşadıkları sorunlardan bahsedilmiştir. Sonrasında pozitif psikoloji ve gelişimi ve

karakter güçlerinden bahsedilmiştir. Pozitif psikolojinin içinde olan duygusal zekâ kavramı pozitif psikolojiyi takip etmiş olup duygusal zekânın gelişimi ve duygusal zekâyı etkileyen etmenlerden bahsedilmiştir. Son olarak umut kavramından ve Snyder'in umut teorisinden bahsedilmiştir. Devamında helikopter ebeveyn tutumu, duygusal zekâ ve umut kavramlarıyla ilgili alanyazında yapılan araştırmalardan bahsedilmiştir. Üçüncü kısımda ise yöntemden bahsedilmiştir. Dördüncü kısımda bulgulardan bahsedilmiştir. Beşinci kısımda tartışma, sonuç ve önerilerden bahsedilmiştir.

1.1.Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı; üniversite sınavına hazırlanan öğrencilerin algılanan helikopter ebeveyn tutumu, duygusal zekâ ve umut düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemektir. Çalışmada üniversite sınavına hazırlanan öğrencilerin algılanan helikopter ebeveyn tutumu, duygusal zekâ ve umut düzeyleri arasındaki ilişki yaş, cinsiyet, sınıf, alan seçimi, ebeveyn medeni durumu, anne yaşı, anne eğitim düzeyi, anne çalışma durumu, baba yaşı, baba eğitim düzeyi, baba çalışma durumu, hane geliri ve kardeş sayısı durumu özellikleri açısından incelenmiştir.

1.2. Araştırmanın Önemi

Araştırmanın önemi ise: üniversite sınavına hazırlanan öğrencilerin amaçlarına ulaşma yolundaki kaygıları, sosyal hayatlarındaki devamlılıkları, kendi özel alanına vakit ayırma çabaları ve aile ile ilişkilerine sağlıklı bir şekilde devam etmeleri gibi birçok sorumlulukları vardır. Helikopter ebeveyn tutumuna sahip ailelerin aşırı koruyucu, müdahaleci, baskıcı ve yönetici olması bu öğrencilerin özerkliklerini kaybetmesine, kaygı duymasına, stres yaşamasına ve hatta stresle başa çıkmada başarısız olmasına sebep olabilmektedir. Öte yandan her şey için çocuğunun yerine karar veren bir ebeveynin olması öğrencinin kendi duygu ve davranışlarını tanıyamamasına ve bunu yönetememesine sebep olabilmektedir. Bunun sonucunda ise kendi duygu ve düşüncelerini tanıyamayıp yönetemeyen öğrencinin karşısındaki kişinin duygu ve düşüncelerini de anlayıp tanımlayamamasına ve empati kuramamasına sebep olabilmektedir. Devamlı olarak çocuklarının görevlerini yerine getiren ve her şeye müdahalede bulunan bir ailede büyüyen öğrenci ise bu süreçte kendi çabası ve gayretiyle başarıya ulaşmakta zorluk çekeceğini düşünebilmekte, kendi planladığı yolda gidememekten kaynaklı motivasyon düşüklüğüne sebep olabilmekte ve bu

durum umut düzeyinin düşmesine sebep olabilmektedir. Yüksek duygusal zekâya sahip bir öğrencinin umut düzeyinin de yüksek olma olasılığı da vardır. Bireyin baskı altında olmadan kendi çizdiği yolda gidebilmesinin ve kendi duygularını, sorumluluklarını tanıyabilmesinin verdiği itici güçle umut düzeyi de yükselebilmektedir. Literatürde bu değişkenlerinin az çalışılmasının yanında üçünün bir arada çalışılmamış olduğu da görülmektedir. Yapılan bu çalışma alana katkı sağlayacaktır. Buna ek olarak bu değişkenler arasındaki ilişkiyi anlamamız sonucunda üniversite sınavına hazırlanan öğrencilere ve ebeveynlere eğitim verilmesi, liselerde pozitif psikoloji kapsamında psikolojik destek verilmesi ve hatta pozitif psikolojinin ders olarak müfredata geçirilmesi gibi hizmetler geliştirilerek bireylere ve ailelere katkı sağlanabileceği öngörülmektedir.

1.3. Araştırmanın Ana ve Alt Problemleri

Araştırmada üniversite sınavına hazırlanan öğrencilerin algılanan helikopter ebeveyn tutumu, duygusal zekâ ve umut düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir.

Bu amaçla araştırmanın problemi;

- Üniversite sınavına hazırlanan öğrencilerin algılanan helikopter ebeveyn tutumu, duygusal zekâ ve umut düzeyleri arasında istatistiki olarak anlamlı bir ilişki var mıdır?

Alt problemler:

- Üniversite sınavına hazırlanan öğrencilerin algılanan helikopter ebeveyn tutumu, duygusal zekâ ve umut düzeyleri yaş ve cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- Üniversite sınavına hazırlanan öğrencilerin algılanan helikopter ebeveyn tutumu, duygusal zekâ ve umut düzeyleri sınıf ve alan seçimi değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- Üniversite sınavına hazırlanan öğrencilerin algılanan helikopter ebeveyn tutumu, duygusal zekâ ve umut düzeyleri ebeveynlerin medeni durumu, hane gelir durumu ve kardeş sayısı değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- Üniversite sınavına hazırlanan öğrencilerin algılanan helikopter ebeveyn tutumu, duygusal zekâ ve umut düzeyleri annenin yaşı, anne eğitim düzeyi ve anne çalışma durumu değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

- Üniversite sınavına hazırlanan öğrencilerin algılanan helikopter ebeveyn tutumu, duygusal zekâ ve umut düzeyleri babanın yaş, baba eğitim düzeyi ve baba çalışma durumu değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

1.4. Sayıtlar

Araştırmanın bu kısmında ise sayıtlara yer verilmiştir.

1. Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin, veri toplama araçlarındaki soruları içtenlikle ve doğru olarak cevap verdikleri kabul edilmektedir.
2. Araştırmada kullanılan veri toplama araçlarının istenilen özellikleri ölçtüğü varsayılmaktadır.

1.5. Sınırlılıklar

Araştırma kapsamındaki sınırlılık şu şekildedir;

1. Araştırma İstanbul ili Pendik ilçesinde bulunan bir lisede öğrenim gören öğrenciler ile sınırlıdır.
2. Araştırmadan elde edilen veriler algılanan helikopter ebeveyn tutumu, duygusal zekâ ve umut ölçeklerinin ölçtüğü özelliklerle sınırlıdır.
3. Araştırmanın uygulaması 2025 yılının Şubat-Mart ayları arasında gerçekleştirilmiştir. Belirlenen ilişkiler bu tarih ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Ergenlik Dönemi: Ergenlik yetişkinliğe doğru gidilen ilk adım olarak değerlendirilirken, yetişkinlik dönemindeki tutum, düşünce ve tavırların kazanılmış olduğu, yaşanan topluluğun bilinci ve benlik algısının öğrenildiği hem bedensel hem de psikolojik açıdan yetişkinlik dönemine adım atıldığı bir süreci açıklamaktadır. Cinsel ve fiziksel açıdan değişikliklerle karşılaşan ergenlik dönemindeki bireyler psikolojik ve sosyal yönden de aynı zamanda değişimler yaşamaktadırlar bunun sonucunda, içinde oldukları gruba etkileme ve varolan bir gruba girme düşüncesine girmektedirler. Bireyler bu döneme girdiklerinde hem kendi bedenlerinde olan değişimlere ayak uydurmaya çalışmaktadırlar hem de gelecekteki yaşantıları konusunda kendilerine bir amaç belirleyip o amacın peşinden gitmektedirler (Çankaya ve Meydan, 2018).

Helikopter Ebeveyn Tutumu: Ebeveynlerin çocuklarına gösterdikleri aşırı derecede ilgi, çocuklarını hayatlarının merkezine koyan, çocuklarının kontrolünü eline alan ve çocukları adına karar veren, çocuklarına gereğinden fazla yardım eden, onları yöneten ve müdahale eden bu kavram bilimsel bir terimdir (Yılmaz ve Büyükcebeci, 2019).

Duygusal Zekâ: Bireyin kendini harekete geçirebilmesi, kendi duygularını anlayabilmesi ve yaşadığı hayatı düzenleyebilmesi, önüne çıkan zorluklara rağmen hayatına devam edebilmesi, dürtüselliklerini kontrol altına alabilmesi, dengeli bir ruhsal hali olabilmesi, empati yapabilmesi ve yaşadığı problemlere rağmen umut dolu olabilmesi olarak açıklanmaktadır (Goleman, 2003).

Umut: Umut bireylerin belirledikleri amaç kapsamında karar verebilmesi, bu amaç için gidilmesi gereken yolları planlaması ve bu planları gerçekleştirmek için algıladıkları kapasiteyi ifade eden bir kavram olarak tanımlanmaktadır (Irving vd., 1998).

İKİNCİ BÖLÜM

ALANYAZIN ARAŞTIRMASI

Bu bölümde ergenlik dönemi, pozitif psikoloji, duygusal zekâ ve umut ile ilgili kuramsal bilgiler ve bu kavramlarla ilgili yurt içi ve yurt dışında gerçekleştirilen araştırmalar bulunmaktadır.

2.1. Ergenlik Dönemi

Ergenlik dönemi insan yaşamında en kritik dönem olarak tanımlanabilmektedir (Türkel ve Dilmaç, 2019). Bu dönem kimlik kazanımı, özerklik kazanımı ve üretkenlik edinilmesi ile tamamlanan yetişkinliğe hazırlık dönemidir (Derman, 2008). Ergenliğin başlangıç yaşı birçok faktöre göre değişmektedir. Bunlar; cinsiyet, beslenme, sağlık ve iklim faktörleri olabilmektedir. Kızlar erkelerden daha önce ergenlik dönemine ait özellikleri gösterebilmektedir. Ülkemizdeki bireylerde ergenliğin başlama yaşı kızlar için 12 erkekler için ise 12-14 yaş arası olarak belirlenmiştir (Yavuzer, 2017).

Ergenlik döneminde insan bedeninde fiziksel ve duygusal değişimler yaşanmaktadır, bunların beraberinde ise birey psikososyal ve cinsel olgunlaşmalar da yaşamaktadır (Derman, 2008). Fiziksel gelişim yaşayan ergenlerde boy ve kilo artışı, ince ve kaba motor becerilerinde meydana gelen olgunluklar ve iskelet ve kas sistemlerinde gelişimler ortaya çıkmaktadır. Psikolojik gelişim yaşayan ergenlerde ise kimlik arayışına girilmesi sonucunda kendini keşfetmeye başladıkları görülmektedir. Bunun etkisiyle ergenlerde normalden daha fazla agresif tavırlar, yüksek kaygı, huzursuzluk ve tutarsızlık görülmektedir. Sosyal gelişim yaşayan ergenlerde ise bir gruba dahil olma, akran ile iletişimde bulunma ve onay almanın sonucunda özgüven artımı yaşama gibi değişimler ortaya çıkmaktadır (Caskey ve Anfara, 2007).

Bu süreçte bireyin ailesinin ergene olan korumacılığı azalmaya başlamakta, bireyin özgürlük isteği artmakta ve bireyin sorumluluk alma isteği artmaktadır. Birey ebeveynlerinden soyutlanarak onlardan ayrı bir kimlik geliştirmeye başlamakta ve akranlarıyla olan iletişim ve ilişkilerine daha fazla odaklanmaktadır. Bu aşamada

ergenler duygusal dalgalanma, ebeveynlerle çatışma ve risk içeren davranışlarda bulunma eğilimi yaşamaktadırlar. Bu süreç “fırtına ve sıkıntı” dönemi olarak adlandırılmaktadır (Smith, 2017).

2.1.1. Ergenlik Döneminde Fiziksel ve Cinsel Gelişim

Ergenlerde fiziksel gelişim bireylerin bedenlerinde olan farklılıklarla başlamaktadır. Bu dönemde bireyin bedeninde büyüme, farklılaşma ve cinsel organlarında gelişme ortaya çıkmaktadır. Her bireyin ailesinden aldığı genetik ve çevre koşullarının farklılığı sebebiyle gelişimi kendine aittir. Aynı zamanda bu değişiklikler cinsiyete göre de farklılaşmaktadır (Koç, 2004). Kızların ergenlik dönemine girişi yaşının erkeklerden daha önce olması sebebiyle ergenlik dönemleri erkeklerden daha uzun sürmektedir ancak sonlanması erkekler ile aynı süreçte olmaktadır. Bu dönemde cinsiyet hormonlarının salgılanması sebebiyle bireylerde duygusal ve cinsel davranışlarda farklılıklar olabilmektedir. Cinsel kimlik; bireyin kendini kabul ettiği cinsiyeti benimseyip o cinsiyete uygun davranış ve tutum gerçekleştirmesidir (Akçan Parlaz vd., 2012). Elbette bu sürecin gelişimde bireyin içinde yaşadığı kültür ve çevrenin etkisi oldukça büyüktür (Koç, 2004). Bireyde varolan bu cinsel kimlik erken çocukluk döneminde başlayıp ergenlik döneminin sonunda tamamlanmaktadır (Akçan Parlaz vd., 2012).

2.1.2. Ergenlik Döneminde Bilişsel Gelişim

Piagetin bilişsel gelişimi, ayırdığı 4 dönemden biri olan soyut işlemler dönemine ergenler 11-12 yaş itibarıyla girmektedirler. Bireyin soyut düşüncelerinin gelişimi bu dönemde başlar ve bu dönem duyu-hareket, işlem öncesi ve somut işlemler aşamasını gerçekleştirip geçilen dönemdir. Bireyin soyut düşüncesinin gelişmiş olması demek yaşadığı olayların sebebini araştırması demektir. Bu süreçte birey varsayımlarda bulunmakta, mantığını çalıştırmakta, analiz etmekte ve çıkarımlar yapmaktadır (Gander ve Gardiner, 1993). Bu dönemde bireyler karmaşık olduğunu düşündüğü sorunlara çözümler aramakta ve yaşadıkları hayatta çözümler oluşturmaktadırlar. Karşılaştıkları kuralları sorgulayıp altında yatan nedenleri düşünmeye başlamaktadırlar (Koç, 2004).

2.1.3. Ergenlik Döneminde Sosyal Gelişim

Sosyal gelişim, bireyin içinde bulunduğu topluma uygun olarak davranmasıdır. Bu süreç anne karnından başlayarak hayat boyu devam etmektedir. Birey fizyolojik olarak olgunlaşmanın aksine kişilerarası deneyim, eğitsel sonuç ve başarı ile de bir olgunluk kazanmaktadır (Akçan Parlaz vd., 2012).

Ergenlik dönemindeki birey toplum içerisinde yer edinmeye ve saygınlık kazanmaya ihtiyaç duymaktadır. Eğer bu ihtiyaç karşılanırsa birey topluma uyum sağlamış olacaktır. Bundan sebeple ergenlik dönemi aslında toplumsal uyum ve gelişim yılları olarak da tanımlanabilmektedir. Toplumsal uyum zaman içerisinde kazanılmaktadır ve ergenlik dönemindeki birey bu süreçte kendi cinsiyetiyle aynı cinsiyete sahip bireylerle grup oluşturmaya ve etkinlikler geliştirmeye çalışmaktadır. Bireyin sosyal uyumunun gerçekleştiği ilk yer aile ortamıdır. Bireye güven ve sevgi veren, özgürlükçü bir ortamında büyüyen çocuk ergenlik döneminde de başarılı bir sosyal uyum geçirmektedir (Yavuzer, 2017).

Ergenlik dönemindeki bir birey bu süreçte kendinin kim olduğunu sorgulamaya başlamakta, kime değer vereceğini düşünmekte, hayattaki amacını bulmaya çalışmakta ve kime inanacağını sorgulamaktadır. Çevresinde kendine rol model olacak birini aramaktadır. Bulduğu rol modellerle özdeşleşme yapmakta ve kendi kişiliğini biçimlendirmekte, büyüdüğü sosyo-kültürel çevrenin etkisi altında kalmakta ve özgürlük ve sorumluluk arasında denge kurmaktadır. Bu süreçte ergenlik dönemindeki birey bir gruba ait olmakta, ait olduğu gruba çok değer vermekte ve grubun kurallarına uymak için oldukça fazla çaba harcamaktadır. Bireyin bu uyumu sağlaması onun fiziksel görüntüsü, davranışları ve fikirlerini de değişime doğru ilerletecektir (Yavuzer, 2017).

2.1.4. Ergenlik Döneminde Duygusal Gelişim

Bu dönemde bireyler ebeveynlerine göre daha yüksek ve durgun olmayan duygular yaşamakta ve bireylerde olumsuz duygulanım görülmektedir. Bu durumun kaynağı ise çevresel etmenlerdir. Bireyin kendinde fark ettiği beceri ve farkındalık onun stres ve duygu düzenlemelerini geliştirmeye çalışmasında yardımcı olmaktadır. Bireylerin duygusal yetkinlik kazanması ile birlikte daha iyi ve anlaşılır bir şekilde duygularını ifade edebilip, problemlerle daha hızlı başa çıkıp, kendi duygularını fark edip artı olarak karşısındakinin de duygularının farkına varacaktır (Demir, 2014).

2.2. Ebeveyn Tutumları

Bireylerin hayatlarında edindikleri deneyim onların tutumlarının oluşmasına yardımcı olmaktadır (Mızrakçı, 1994). Ebeveynler de içinde bulundukları hayatlarında edindikleri deneyimlerin ve oluşturdukları kişiliklerinin etkisi ile çocuklarına tepki göstermektedir (Çakmak vd., 2019; Akt. İpek, 2023). Bu tepkiler çocuklarına gösterdikleri anne baba tutumlarını oluşturmaktadır ve bireylerin dünyaya geldiklerinde ilk iletişim kurduğu kişiler anne babaları oldukları için ebeveynlerin tutumlarının çocukları üzerindeki etkisi büyüktür (Çapulcuoğlu ve Gündüz, 2013). Dolayısıyla sağlıklı bireylerin oluşması sağlıklı ebeveyn çocuk ilişkisine bağlıdır (Şanlı ve Öztürk, 2012).

Ebeveynlerin çocuklarını yetiştirirken büründükleri tutumlar kültürden kültüre, toplumdan topluma değişmektedir. Aynı şekilde bu farklılık topluluk içindeki aileler arasında da değişmektedir. Ebeveynlerin yetiştirme stili, yetiştikleri kültür, eğitim farkı, psikolojik faktörleri, kişilikleri ve genetik yapıları tutumlarının gelişiminde büyük etki sahibidir (Çakmak vd., 2019; Akt. İpek, 2023).

2.2.1. Demokratik Tutum

Ebeveynlerin çocuklarına kendilerini ifade etme alanı tanıdığı, aile içinde alınan kurallar kapsamında çocuğun tercih ettiklerine ve isteklerine saygı gösterildiği, desteklendiği ve ebeveynlerin çocukları ile iş birliği içinde hareket ettiği ebeveyn tutumudur (Arı, Bayhan ve Artan, 1995). Bu ebeveynlerin çocuklarına olan yaklaşımlarının ölçülü ve tutarlı olması sebebiyle çocuklar ebeveynlerin koyduğu sınırları kabul edebilmektedir. Aynı şekilde bu ebeveynler çocuklarının özgürlüklerine izin vermekte onların sosyal ve akademik hayatlarını desteklemektedirler (Yaşın, 2018).

Bu çocuklar aile birliği ile alınan kararlarda söz hakkına sahiptir ve aynı şekilde bu kararların sorumluluklarını üstlenmektedirler. Bu tarzda yetiştirilen çocukların da özgüvenleri ve benlik saygıları yüksek olmakta bunun sonucunda da kendini ifade etme biçimleri gelişmiş olmaktadır (Yavuzer, 2005). Bu şekilde yetiştirilen çocukların özellikleri ise; aktif, bağımsız, arkadaş canlısı ve başarılı olmalarıdır (Yaşın, 2018).

2.2.2. Otoriter Tutum

Çocuğun kendine olan güvenini ortadan kaldırarak çocuğun kişiliğini görmezden gelen ebeveyn tutumudur. Bu tutumda çocukların her kurala uyum sağlama zorunluluğu vardır ve ebeveynler çocuklara her konuda yasaklar koymaktadır. Bu şekilde yetişen çocuklar hayatlarından mutsuz ve gergin olmakta, okul hayatlarında şiddete yönelebilmekte ve akranlarıyla problem yaşayabilmektedirler. Aile içerisinde ebeveynler sevgilerini esirgeyerek çocuklarını denetlemektedir. Bu çocukların ailelerinden gelen tepkilerin tahmin edilemez olması sebebi ile çocuklar her zaman aşırı kaygılı ve isyankârlardır, aşağılık duyguları gelişmektedir ve dıştan denetimlilerdir (Demiriz ve Öğretir, 2007). Bu tutumdaki ebeveynler çocuklarına az ilgi gösterip çok fazla beklentiye giren ebeveynler olmakla birlikte, kendilerine itaat edilmesini beklemektedirler. Ebeveynler çocuklarını kendilerinin belirledikleri kalıplara koymak istemekte, onları kontrol edip değerlendirerek onların bireysel davranış sergilemelerine izin vermemektedirler (Baumrind, 1966). Çocukların belirlenen kurallara uymaması durumunda ceza yöntemi ile çocuklarını cezalandırmaktadırlar (Ellis, 2003).

2.2.3. İzin Verici Tutum

Ebeveynler çocuklarının üzerinde otorite kurmamakla birlikte onların istek ve hareketlerini onaylamaktadırlar. Bu ebeveynler çocukları için uygun davranış sergileme ve sorumluluk alma konularında fazla beklentiye girmemektedirler (Baumrind, 1966). Bu ebeveynlerin çocukları sosyal uyum, akademik başarı ve öz kontrol becerilerinde yeterli düzeyde değildirler (Ellis, 2003). Baumrind'e göre bu yetersiz becerilerin sebebi ebeveynlerin her durumu kabul etmesi, çok fazla hoşgörülü olması ve ceza vermemesinin ihmale dönüşmesidir (Yaşın, 2018).

2.2.4. Aşırı Koruyucu Tutum

Ebeveynler çocuklarına uyguladığı korumacı yaklaşımlarında aşırılığa kaçarak onları abartılı bir şekilde kontrol altında tutmaya çalışmakta, onların üstüne titremekte ve titiz davranışlar sergilemektedir. Bu ebeveynler çocukları için sürekli kaygı yaşamakta bunun sonucunda ise sürekli endişe halinde olup kontrolcü olmaya çalışmaktadır. Çocuklar da bu davranışın yarattığı durumla dünyanın kötü ve tehlikeli bir yer olduğu düşüncesine bürünmekte ve her hareket gerektiren durumlarda arka planda durmaktadırlar (Çakmak vd., 2019; Akt. İpek, 2023).

Bu tutumda büyüyen çocuklar yaşadıkları hayatta kendi benliklerini gerçekleştirip ortaya koyamamakta ve ailelerin onlar için yarattığı hayat içerisinde yaşamaktadırlar. Bunun sonucunda da çocuklar başka bireylere bağımlı ve tek başına hareket edemeyen durumda olmaktadır (Gölçek, 2020). Karşılaştıkları stresler ile baş edememektedirler. Bu tutuma sahip aile ortamında yaşayan çocuklar olumsuz değerlendirilme konusunda daha fazla kaygı ve korku yaşamaktadırlar (Cankardaş, 2019).

2.3. Yeni Nesil Ebeveynlik Tutumları

Değişmekte olan zaman, nesil, icatlar, geçen yıllar, ilerlemekte olan teknoloji ve buna uyum sağlamaya çalışan ebeveynler çeşitli zorluklarla karşılaşmaktadır. Bu karşılaşılan zorluklar içerisinde ebeveynler çocuklarına en doğru ebeveynliği sağlamak için çok fazla çaba sarfetmekte ve bu sarfedilen çaba da farklılaşmaktadır. Ebeveynlerin ve çocukların etkilendiği birçok durum vardır ve bu durumlarda aile bütünüyle ayakta kalmaya çalışmakta ve kendi alanlarını kararlaştırmak istemektedirler (Duygulu, 2018).

Ebeveynlerin belirli ihtiyaçları olmakta ve bu ihtiyaçların giderilmesinin ardından bazen mecbur kalmakta ve ortaya farklı tutum ve davranışlar çıkabilmektedir. Bu durumun sonucunda ise içinde var olduğumuz dönemin ebeveynlik tutumları zamanla değişmekte ve ‘Yeni Nesil Ebeveynlik’ tutumlarını görmekteyiz. Ebeveynler geçmişte göremedikleri hayat şartlarını kendi çocuklarına göstermek istemektedirler. Bu durum bazen olumlu bazen ise olumsuz sonuçlanmaktadır. Bu süreci yönetmeye çalışan yeni nesil ebeveynler ve bunun sonucunda ise oluşan yeni nesil ebeveynlik çeşitlerine yeni nesil ebeveynlik denmektedir (Duygulu, 2018).

Yeni nesil ebeveynlik tutumları;

- **İnatlaşmadan Ebeveynlik:** Ebeveynler kontrolün ve alınacak sorumluluğun kendilerinde olmasını istemektedir ve bağlanma kavramı onlar için çok değerlidir. Çocuklarının toplumla olan bağlarına önem vermekte ve kendileriyle olan bağlarının da önemli olduğunu vurgulamaktadırlar. Ebeveynler çocuklarına hayal kırıklığına uğrandığında nasıl başa çıkmaları gerektiğini öğretmekte ve onlara bunu yapmaları için fırsat tanımaktadırlar. Stiffelman (2019) yaptığı çalışmalarda ‘iki el’ simgesinden bahsetmektedir.

Burada sağ el ebeveyni sol el ise çocuğu temsil etmektedir. Sağ el sol elin üstünde olması durumunda ebeveynin kontrolü çocuğun üstünde demektir. Eğer eller karşılıklı ise kontrol kimsede değildir ve bu durumda çatışmalar ve anlaşmazlıklar meydana gelmektedir. Sol el sağ elin üzerinde ise buradaki kontrol ve sorumluluk çocuğun üzerindedir ve ebeveynin burada güçsüz konumda kalması çocuğa tehdit ve rüşvetle istenilenlere ikna etmesine sebep olmaktadır (Stiffelman, 2019),

- **Pozitif Ebeveynlik:** Bu ebeveynlik tutumuna göre asıl önemli olan durum, ebeveynin çocuğunun yaşadığı problemleri ve çocuğunun gösterdiği yanlış davranışları doğru şekilde değerlendirerek pozitif yöntemler uygulaması ve çocuğunu yönlendirmesidir. Ebeveynler her şeyin doğrusunu bildiğini düşünmek yerine eksik kaldıkları yerlerde uzmanlardan yardım almakta ve kendilerine öz değerlendirme yapabilmektedirler ayrıca çocuklarına rol modellik yapmaktadırlar (Öndağ, 2020),
- **Doğal Ebeveynlik:** Bu ebeveynlik tutumunu geliştiren araştırmacılar ebeveynliğin anne baba bebek arasında oluşan bağın en önemli kısım olduğunu savunmaktadır. Ebeveynler çocuklarının ona söylediklerini anlayabilmekte ve gereken cevabı duyarlı bir şekilde verebilmektedir. Bunun sonucunda bebek hem kendini iyi ve mutlu hissedebilmekte hem de ebeveynine geri dönüş sağlayabilmektedir. Anne ve babanın geri dönütü sağlayamaması durumunda bebek ile ebeveyn arasındaki bağ azalmaktadır (Sears ve Sears, 2018),
- **El Ele Ebeveynlik:** Güçlü bağ kurmak ebeveynler için temel bir ihtiyaçtır. Ebeveynler ile çocuklar arasında oluşan güçlü bağ ihtiyaçları gideren, tutarlılıkla beslenen ve sevgi ile oluşan bir bağdır. Bu bağ kurma süreci ise hemen oluşmamakta elbette ki zaman almaktadır. Bu ebeveynler çocuklarını dinlemekte ve onlarla birlikte çözümler üretmekte, olumlu bir ilgi ve sevgi ile çocuklarına yaklaşılmaktadırlar (Leo, 2011),
- **Koşulsuz Ebeveynlik:** Bu tutumda bireyler çocuklarına ödöl ve ceza kavramlarını kullanmamaktadır. Ebeveynler ortada var olan problemin sonucuna odaklanmamaktadır, onlar için süreç önemlidir. Bu ebeveynlik türünde asıl olan şey belirtiler değil problemin köküdür. Direkt sorunun temeli belirlenmekte ve temel odaklı fikirler belirtilmektedir. Ebeveynler çocuklarının ihtiyaçlarının olduğu durumlarda onlara rehberlik etmektedirler ve çocuklarına

destek olmaktadır. Burada ebeveynler kendi istek ve ihtiyaçları için çocuklarını yönlendirmemekte çocuklarının yüksek yararı düşünülerek her iki tarafın da ihtiyacı giderilecek şekilde çözüm yolları bulunmakta ve kökteki probleme inilmektedir. Probleme inilmesinin ardından soruna çözüm yolu bulunmakta ve bu çözüm yolları uzun vadeli çözüm yolları olmaktadır (Kohn, 2020),

- **Dijital Ebeveynlik:** Bu ebeveynler dijital olanakların farkında olan, bu olanakları olumlu bir şekilde kullanabilen ve çocuklarını dijital dünyanın risklerine göre koruyabilen ebeveynlerdir (Yay, 2020).

2.3.1. Helikopter Ebeveynlik

Helikopter ebeveynlik kavramı bir çocuğun annesini tanımlarken ‘Helikopter gibi sürekli tepemde dolaşıyor.’ ifadesiyle ortaya çıkmış bir kavramdır. Helikopter ebeveynlik literatürde ilk kez Haim Ginott’un 1969 yılında yayına geçmiş ‘Parents&Teenagers’ (Ebeveynler ve Gençler) adlı kitabında ulaşılmaktadır (Ganaprakasam vd., 2018). Bu kavrama için kullanılan bazı kelimeler ise şunlardır; yoğun ebeveynlik, aşırı ebeveynlik, müdahaleci ebeveynlik ve yoğun destek (Eunjoo vd., 2019). Çocukların her zaman kontrol altında olduğu, hayatına ve gelişim aşamalarına gereğinden fazla müdahalede bulunulduğu, onların üstlenmesi gereken sorumlulukların üstlenildiği, bireysel ihtiyaçlarının ebeveynler tarafından karşılanıldığı, onların gelişim basamaklarında gerilemelere sebep olunduğu, sosyalleşilmesine ve bireyselleşilmesine engel olunduğu ebeveynlik tutumudur (Duygulu, 2018).

Bu ebeveynlerin çocukları üzerinde özellikle akademik beklentileri oldukça yüksek olmaktadır. Ebeveynlerin beklentileri yükseldikçe kaygı düzeyleri yükselmekte ve bunun sonucunda da çocukları üzerine sorumluluk almaları fazlalaşmaktadır. Bunun sonucunda da çocuğunun ödevini kendi yapan, sınav tercihlerini kendi yapan, ödev takibini kendi yapan, meslek tercihlerini kendi yapan ve arkadaş tercihlerini kendi yapan ebeveynler görülmektedir (Duygulu, 2018). Bu tür ebeveynlerin çocukları ödev yapmayı unutan, sorumluluk almayan, başkalarına ihtiyaç duyan çocuklar olmaktadır. Bunun sonucunda ise özgüven sahibi olmayan, problem çözme becerisi olmayan ve sadece komut alarak hareket edebilen bireyler ortaya çıkmaktadır (Geist ve Buchanan, 2014). Çocukların aşırı derecede takıntılı olan ebeveynler tek veya az çocuğa sahip

ailelerde, genç kuşak olan ebeveynlerde ve sosyo-ekonomik düzeyi yüksek olan bireylerde daha fazla görülmektedir (Avcı ve Şatır, 2020).

LeMoyne ve Buchanan'a göre helikopter ebeveynliğe sahip kişilerin çoğalma sebebi teknolojinin gelişmesidir. Bunun sebebi ise içinde bulundukları teknoloji çağındaki ebeveynler çocukları nerede ne zaman ve ne yapıyor bunları çok kolay bir şekilde tespit edebilmektedirler (LeMoyne ve Buchanan, 2011).

Anne doğum yaptıktan sonra ebeveynlerin eve girecek çocuk için kamera sistemleri kurması, koruyucu eşyalar edinmesi ve takip sistemleri edinmesi çocuk daha dünyaya geldiği andan itibaren bir fanusun içine konulduğunu göstermektedir. Bu ebeveynler çocuğunun yaşamının her anını planlamakta, programlamakta ve bu hayata geçirdikleri planları kontrol etmektedir. Çocuklarının beslenme saatlerini, uyku saatlerini ve oyun saatlerini ebeveyn önceden planlamış olmakta ve buna göre çocuğa ihtiyaçlarını vermektedir. Hayatı bu şekilde planlanmış bir çocuğun oyunda geçirdiği süre ise diğer çocuklara göre daha çok kısıtlanmış haldedir sebebi ise ebeveynin çocuğun okul sonrası aktivitelerini planlamış olmasıdır (Vinson, 2013).

2.3.1.1. Helikopter Ebeveyne Sahip Çocukların Kişilik Gelişimleri ve Yaşadıkları Sorunlar

Helikopter ebeveyn tutumunun yoğun olduğu bir ailede büyüyen çocuk işlerini ebeveynlerinin yapması ve planlaması sonucuyla zaman yönetimi ve planlama alanlarında yetersizlikler yaşamaktadır (Segrin vd., 2013). Bu ebeveyn tutumuna sahip bireyler çocuklarının hayatlarına oldukça fazla katılımları sebebiyle onlarda bağımlı ve kendini ifade etmekte zorluk çeken kişilik yaratmaktadırlar (Schiffrin vd., 2019). Bu çocukların akademik hayatlarında yaşadıkları kaygı duygusu daha yüksek olmaktadır, sebebi ise ebeveynlerin çocuklarının hareketlerini programlamasıdır (Ganaprakasam vd., 2018).

Ebeveynlerin, çocuklarının ergenlik dönemindeki kontrollerini arttırması çocuklarının yetişkinlikleri döneminde duygusal ve samimi ilişkilerde isteksiz olmasına sebep olmaktadır. Bireylerin karar verici kısım olarak ailelerini görmesi onların evlilik adına karar vermede yetersiz olduklarını hissetmelerine sebep olmaktadır (Willoughby vd., 2015). Bunun sonucunda bireylerde özsaygı düşüklüğü, eksik yaratıcılık, empati yapmada zorluk ve kaygılı olma gibi davranışlar görülmektedir (Ulutaş ve Aksoy,

2014). Çocuklar hayattan keyif almamakta ve yaptıkları işten mutluluk duyma seviyeleri azalmaktadır (Ekşi, Barış ve Demir, 2020). Helikopter ebeveyn tutumuna maruz kalan çocukların depresyon düzeyleri artmakta ve yaşam doyumları düşmektedir (Schiffrin vd., 2014). Bundan sebeple reçeteli ilaç kullanımları artmakta ve eğlence amaçlı olarak ağrı kesiciler kullanılmaktadırlar (LeMoyne ve Buchanan, 2011).

2.4. Pozitif Psikoloji

Psikoloji, bireylerin davranışlarını ve bu davranışlarının sebeplerini ortaya çıkarmayı amaçlayan bir bilim dalıdır, hastalıklara ve bu hastalıkların tedavisini üretmeye yönelik çalışmalar sürdürmektedir (Seligman ve Csikszentmihalyi, 2000; Seligman, 2008). Bu bilim dalının sorunlarla veya hastalıklarla ilgilenmekte olduğu algılanmaktadır ve bu algı son yıllarda psikolojinin bireyler tarafından eleştirilmesine yol açmaktadır. Bunun sonucunda bilim insanları “insanların yaşamını daha anlamlı ve verimli kılmak” ve “insanlardaki potansiyeli açığa çıkarmak” gibi iki amaca ilgi göstermeye başlamışlardır (Hoy ve Tarter, 2011). Bundan yola çıkarak pozitif psikoloji akımı, bireylerin pozitif düşünmeye, hissetmeye yoğunlaştırmakta ve bireylerin yaşamın stresli taraflarıyla ilgili zihinsel meşguliyeti azaltmasını veya kesmesini amaçlamaktadır (Lazarus, 2003). Pozitif psikolojinin amacı bireylerin psikolojik sağlığına ve iyi olma hallerine katkı sağlamak ve bunları sağlayacak özelliklerini anlamaya çalışmaktır (Fredrickson, 2001). Bireyin güçlü yanları ve erdemleri “olumlu öznel deneyimler, pozitif bireysel özellikler ve onları motive eden durumlar” gibi üç alanda ortaya çıkmaktadır (Seligman ve Csikszentmihalyi, 2000; Duckworth, Steen ve Seligman, 2005).

1990’lı yıllardan itibaren giderek daha fazla öneme sahip olan pozitif psikoloji, geleneksel psikolojinin bize sunduğu travma ve problem merkezli yaklaşımına alternatif olarak, bireylerin ve toplumun güçlü ve olumlu yönlerini ön plana çıkarmayı amaçlayan bir perspektif sunmuştur (Froh, 2004). Bu açıdan pozitif psikoloji; yalnızca bireyin anormal ya da sağlıklı yönlerine odaklanmakla kalmayıp, yaşamına anlam ve değer katan bir hayat sürmesini, karşılaştığı zorluklarla daha dirençli şekilde baş etmesini sağlayan, doğuştan sahip olduğu ya da sonradan geliştirdiği güçlü yönlerini desteklemeyi amaçlamaktadır (Hefferon ve Boniwell, 2018). Pozitif psikoloji geleneksel psikolojiye karşı bir duruş göstermek yerine onları tamamlamak isteyen ve

onlara yarar sağlamak isteyerek onları geliştirmeyi amaçlayan bir taraftadır (Gable ve Haidt, 2005).

2.4.1. Pozitif Psikoloji ve Gelişimi

Pozitif psikolojinin tarihi oldukça eskilere dayanmaktadır. 1950-1960'lar arasında çıkan hümanist psikoloji, 1980-1990'lar arasında çıkan uyumluluk psikolojisi ve 20. yüzyıl ve devamında gittikçe artan zihinsel iyileşme hareketlerine kadar devam etmektedir (Cabanas ve Illouz, 2023).

Pozitif Psikolojinin kurucusu olarak bilinen Martin Seligman Pennsylvania Üniversitesi'nde bir profesördür. Meslek hayatında uzun süre boyunca öğrenilmiş çaresizlikle ilgili çalışmalar yapan Seligman, 1998 yılında Amerikan Psikologlar Derneği başkanı olarak seçilmektedir. Seligman ile Csikszentmihalyi 1997 yılında bir tatilde bir araya gelmektedir ve orada Seligman ve kızı arasında geçen bir diyalog ortaya çıkmaktadır. Seligman o gül bahçesinde kızıyla yaşadığı bu diyalogun sonucunda aydınlanma yaşamakta ve pozitif psikolojinin o zaman ortaya çıktığını söylemektedir. Beş yaşlarında olan kızı babasının dikkatini çekmek için türlü türlü yollara başvurmakta ve babası da kızına öfkelenmektedir, kızı buna karşılık küçükken pek çok kez ağladığını sonralarda ise bu ağlamalarını durdurmayı başardığını söylemektedir. Bunun devamında kız babasına kendisi ağlamalarını durdurmayı başardığıysa onun da bağırmayı ve şikâyet etmeyi durdurmayı başarabileceğini söylemektedir. Seligman bu yaşanan diyalogdan sonra hayatta kötü giden veya yanlış olduğu düşünülen şeylere odaklanmak yerine doğru olan ve güçlü olan yanlara odaklanmak ve onları geliştirmek gerektiğini öne sürmüştür (Hefferon ve Boniwell, 2018).

Amerikan Psikoloji Derneği başkanı Martin Seligman'ın bireylerin güçlü yanlarına odaklanmaya yönelik pozitif psikoloji alanındaki çalışmaları artmış ve bilim insanları tarafınca dikkatleri üzerine çekmiştir (Frawley, 2015). Seligman ve Csikszentmihalyi (2000), pozitif psikolojiyi iki düzeyde ele almışlardır: Bireysel ve Toplumsal Düzeyler. Bireysel düzeyde, pozitif deneyimler üç aşamadan oluşur: geçmişle ilgili iyi olma, memnuniyet ve tatmin; gelecekle ilgili umut ve iyimserlik ve şimdiki zamanla ilgili mutluluk ve akış. Toplumsal düzeyde ise pozitif psikoloji, medeni erdem, sorumluluk, duygusal gelişim, fedakârlık, ılımlılık, hoşgörü ve çalışma etiği gibi konuları ele alır (Seligman ve Csikszentmihalyi, 2000). Devamında ise Martin

Seligman (2002), pozitif psikolojinin üç temel arzuya karşılık geldiğini dikkat çekmektedir. Bunlardan ilki olan keyifli yaşam, olumlu duygularla ilgilidir. İkincisi olan iyi yaşam erdem, zekâ ve atletizm ile ilgilidir. Son olarak üçüncüsü olan anlamlı yaşam ise kurumlarla ilgilidir. Bunun sonucunda görülmektedir ki pozitif psikoloji, psikolojide bulunan zihinsel bozukluk, öfke, suçluluk, travma ve depresyon gibi konulardan oldukça farklılaşmaktadır (Seligman, 2007). Bunun sebebi ise pozitif psikoloji kendini, psikolojinin patoloji ile ilgili olan kısmından ayrı tutmasıdır (Cabanas ve Illouz, 2023).

Psikoloji biliminin tarihsel sürecine bakıldığında, bu bilimin olumsuzluklara dayalı olmasının sebepleri arasında hastalık dönemleri ve büyük savaşlar yer almaktadır. Özellikle II. Dünya Savaşı, bireyler ve toplumlar üzerinde ciddi fiziksel ve psikolojik travmalara yol açmıştır. Bu travmaların yarattığı etkileri ortadan kaldırmak için yapılan çalışmalar, psikolojiyi uzun süre boyunca "iyileştirme ve kusurları giderme" temalı, tıbbi bir çerçeveye sokmuştur (Linley, 2009). Seligman ve Csikszentmihalyi'ye göre (2000), İkinci Dünya Savaşından sonra psikoloji alanında çalışanlar, sağlık çalışanları gibi görevlendirilmiş, kurban psikologları olarak çalıştırılmışlardır. Bu psikologlar ruhsal bozuklukları tedavi etmek için çaba göstermişlerdir. Bozulan alışkanlıklar, bozulan çocukluk, bozulan dürtüler ve bozulan beyin tamir edilmeye çalışılmıştır. Bunun sonucunda ise patoloji odaklı çalışmalar bireylerin yaşam sürerken gerekli işlevlerini açıklamada yetersiz kalmıştır (Terjesen vd., 2004). Ancak var olan durumu olumluya çevirmek, yaşamı daha anlamlı bir hale getirmek ve bu yaşamdan zevk alınmasını sağlamak, bireylerin var olan yeteneklerini ortaya çıkartıp bunun gelişmesi için çabalamak ve bireyleri hayatta karşılarına çıkan olumsuzluklarla başa çıkabileceklerini belirtmek farklı bir bakış açısı olmaktadır (Linley vd., 2006; Seligman ve Csikszentmihalyi, 2000; Sheldon ve King, 2001).

1950'li yıllardan itibaren Avrupa ve Amerika'da, olumlu özellikler ve bireysel deneyimlerin daha fazla ön plana çıkmaya başladığı gözlemlenmiştir. Hümanist bir psikolog olan Maslow, yaratıcı ve sağlıklı bireylerin gözlemsel olarak incelenmesi gerektiğini savunmuştur. Maslow, "pozitif psikoloji" terimini ilk kullanan kişidir. "Motivasyon ve Kişilik" adlı eserinde, "Pozitif Bir Psikolojiye Doğru" başlığı altında, bireylerin potansiyel, erdem ve hedeflerine odaklanmak yerine hastalıklar ve eksikliklerle ilgilenen geleneksel psikolojik bakış açısını eleştirmiştir (Froh, 2004).

Washington DC'de gerçekleştirilen ilk Pozitif Psikoloji Zirvesi'nde, Pennsylvania Üniversitesi'nde Pozitif Psikoloji Merkezi kurulmuş ve 2005 yılında ilk kez Pozitif Psikoloji yüksek lisans programı burada başlatılmıştır (Linley vd., 2006).

Bakıldığında; Seligman ve Csikszentmihalyi'nin psikolojiye sunduğu ana mesaj, patoloji ve hastalık odaklı yaklaşımların yanı sıra, bireylerin güçlü yönlerinin ve erdemlerinin de dikkate alınması gerektiğidir. Bu nedenle, psikolojik yardım süreçlerinin yalnızca olumsuzluklarla başa çıkmaya yardımcı olmakla kalmayıp, aynı zamanda bireyin güçlü yönlerinin de desteklenmesi gerektiği vurgulanmaktadır (Seligman ve Csikszentmihalyi, 2000).

2.4.2. Karakter Güçleri

Psikolojide DSM-5 (American Psychiatric Association, 2013) ve ICD-11 (Dünya Sağlık Örgütü, 2018) gibi sınıflandırma kitapları psikolojinin negatife odaklı oluşunun bir kanıtı olmaktadır. Bu kitaplar tanımların netleşmesini ve ölçülebilmesini sağlamaktadır. Bu kadar negatife odaklanılmışken olumluya odaklanılacak ve karşılaştırma yapılacak bir alternatif bulunmamaktadır. Karakter güçleri bu noktada DSM-5 ve ICD-11'in bir pozitif karşılığı olarak düşünülmektedir. Bu durumun devamında Seligman'ın direktörü olduğu 'Değerler Eylemde Enstitüsü' (Values in Action Institute) (VIA) kurulmuştur (Peterson ve Seligman, 2004).

VIA'de var olan sınıflandırmaların hepsi tanımlayıcı sınıflandırmalardır, teoriye göre oluşturulmamıştır (Niemi, 2013). Karakter güçleri duygu, düşünce ve davranışlarda belli olan, ölçülebilir ve dereceleri farklı olabilen bireyin kişisel özellikleridir. Evrenselidir ve her bir karakter gücünün net ve negatif bir zıttı vardır. İstikrarlıdır, ahlaki açıdan değerlidir ve genellenebilir. Bazı bireylerde direkt fark edilirken, bazı bireylerde hiç olmayabilir bazı bireylerde ise erken gelişebilmektedir (Park, Peterson ve Seligman, 2004).

Bu yaklaşıma bakıldığında karakter olumlu duygu düşünce ve davranışlardan oluşmaktadır. Bir bireyin iyi bir karakterinin çok boyutlu oluşu 'karakter güçleri' olarak ifade edilmektedir. Erdem ise bir bireyin evrensel olarak kabul edilen olumlu özellikleri olarak ifade edilmektedir. Karakter güçleri ise hem erdemi hem de erdemli olmanın ortaya çıkardıklarını kapsayan psikolojik bir süreçtir (Park ve Peterson, 2006).

Altı ana erdem altında toplanan toplamda 24 karakter gücü bulunmaktadır. Bilgelik, cesaret, insaniyet, adalet, ölçülük ve aşkınlık temel kategorileri oluşturmaktadır. Bilgelik altında özgünlük, merak, öğrenme sevgisi, açık fikirlilik ve bakış açısı yer almaktadır. Cesaret altında dürüstlük, cesur olma, sebatkârlık ve yaşam coşkusu yer almaktadır. İnsaniyet altında iyi yüreklilik, sevmek ve sevilme ve sosyal zekâ yer almaktadır. Adalet altında hakkaniyet, liderlik ve sorumluluk yer almaktadır. Ölçülülük altında affedicilik, alçakgönüllülük, tedbirlilik ve öz kontrol yer almaktadır. Aşkınlık altında estetik ve mükemmelliğin takdiri, şükür, umut, mizah ve maneviyat yer almaktadır (Peterson ve Seligman, 2004).

Alanyazına bakıldığında; pozitif psikoloji, bireylerin iyilik hallerini, güçlü taraflarını ve erdemlerini merkeze almakta olan bir kavramdır. Martin Seligman ve Mihaly Csikszentmihalyi öncülüğünde gelişmekte olan bu alan, bireylerin yaşam doyumu, umut, mutluluk ve karakter güçleri gibi olumlu özelliklerine de ağırlık verilmesine önem vermektedir. Bu yaklaşım, geleneksel psikolojinin eksikliklerini tamamlamakta, bireyin potansiyelini ortaya koymakta ve yaşamına anlam katmayı hedeflemektedir. Pozitif psikoloji 6 erdem altında toplanan 24 karakter gücü ile bireyin olumlu gelişimini destek vermektedir (Seligman ve Csikszentmihalyi, 2000).

2.5. Duygusal Zekâ

Duygusal zekâ zihinsel bir kabiliyettir. Birey duygulara sahip olurken duygularının anlamlarının da farkında olmaktadır. Bireyin duyguyu anlaması ve o duyguyu tanımlayabilmesi zekâsının bir göstergesidir (Epstein, 1999). Bu alanda John Mayer ve Peter Salovey tarafından çıkartılan iki bilimsel makale ile ilk çalışmalara başlanmıştır. Mayer ve Salovey tarafından duygusal zekâ “duyguları anlayıp kullanarak düşünmeye yardımcı olmak, bilişsel ve duygusal gelişimi sağlayabilmek için duyguları düzenlemeyi öğrenmek” olarak tanımlanmaktadır (Mayer ve Salovey, 1997). Cooper ve Sawaf tarafından yazılan bir diğer kitap olan ‘Liderlikte Duygusal Zekâ’ adlı kitapta ise duygusal zekâ ‘duygunun gücü, anlama, insan dinamiği, sezgi ve uygulama becerisi’ olarak tanımlanmaktadır (Cooper ve Sawaf, 2003). Duygusal Zekâ Enstitüsü tarafından tanımlanan duygusal zekâ ise ‘bireyin kendi iç dünyası ile çevresi arasındaki uyumu sağlamak, bireyin kendinin ait olduğu yeri yaşamsal gerçeklikle ortaya çıkarması’ olarak tanımlanmaktadır (Eröz, 2013).

Duygusal zekâ sosyal zekânın bir türü olarak görülmektedir ve duygusal zekâ, ‘bireyin kendi duygularını ve başkalarının duygularını izleme, izlediği duygular arasındaki farkı anlayabilme ve ortaya çıkarttığı bilgiyi eyleme geçirme ve düşüncelerine rehberlik etme’ şeklinde tanımlanmaktadır (Salovey ve Mayer, 1990). Petrides ve Furnham (2000) duygusal zekânın “bilgi işlem süreci” ve “özellik” olarak iki durumda ele alınması gerektiğini belirtmektedir. Bilgi işlem süreci; duyguları tanımlama, açıklama ve sınıflandırma gibi bilişsel-duygusal yeteneklerden bahsederken; kişilik özelliği ise bireyin algıladığı yetenekleri ve davranışsal eğilimleri anlatmaktadır (Petrides ve Furnham, 2003).

Duygusal zekâ bireylerin hayatlarını yönetmekte önemli bir yere sahiptir. Bireyin tüm problemlere rağmen yaşamına devam edebilmesi, harekete geçebilmesi ve kendi için koyduğu hedefler için yaşayacağı tatmini erteleyebilmesi, ruhsal duygu durumunu düzenleyebilmesi, olumsuz hayat deneyimlerinin yaşattığı mutsuzluğun düşünmenin önüne geçmemesi, umutlu olabilmesi ve empati yapabilmesi gibi birçok davranış sergileyebilmesini sağlamaktadır (Goleman, 2020).

Duygusal zekâ aynı zamanda bilişsel zekânın da bir tamamlayıcısıdır. Bilişsel zekânın aksine doğuştan var olmaz, birey her yaşta duygusal zekâsını geliştirebilmektedir (Güngör, 2008). Yaşamın her anında etkili olan bu duygusal zekâ ergenlik döneminde de oldukça etkilidir (Seven, 2019). Bu dönemde bireyin duygusal zekâsı yüksek ise birey kendini ifade edebilmekte, duyguları ile birlikte hareket edebilmekte ve stresle mücadele edebilmektedir (Mayer vd., 2001). Duygusal zekâsı yüksek olan bireyler daha mutlu bir yaşam geçirmektedir (Furnham ve Petrides, 2003; Shapiro, 2017).

2.5.1. Duygusal Zekâ Gelişimi

Pozitif psikolojinin içinden gelen duygusal zekâ ile ilgili birçok araştırma yapılmıştır (Sapmaz ve Doğan, 2012). Duygusal zekânın temellerini Aristoteles ve Platon atmaya başlamıştır. Platon’un, ‘bütün öğrenme süreci duygusal bir temele dayanmaktadır’ şeklinde kurduğu cümlesi bu kavramın iki bin yıl öncesinden tanımlandığını bize göstermektedir. Duygusal zekâyı bir kavram olarak bize sunan ilk kişi ise Thorndike’tır. Thorndike (1920) duygusal zekâyı sosyal zekâ kuramının alt formu olarak kabul etmektedir (Salovey ve Mayer, 1990; Goleman, 2020; Martinez, 1997; Shapiro, 2017; Cooper ve Sawaf, 2003). Edgar Doll 1935 yılında çocukların sosyal zekâlarını ölçmek için bir araç tasarlamıştır. David Wechsler ise Thorndike ve

Doll'dan etkilenerik bilişsel zekâ testine sosyal zekanın da yönlerini ölçmek için tasarlamış olduğu 'kavrama ve resim düzenleme' alt boyutlarını bu teste dahil etmiştir (Bar-On, 2006).

Bilişsel zekânın duygusal zekâdan daha önce ortaya çıktığını beynin gelişim ve değişim sürecine bakarak anlaşılabildiği görölmektedir (LeDoux, 1996). 1970'li yıllardan günümüze kadar, en az altı tane duygunun bireylerde hayatta oldukları günden beri var oldukları ve bu duyguların ortaya çıkardığı yüz ifadelerinin de doğuştan geldiği ifade edilmektedir. Amerika'da üniversite ikinci sınıfa giden bir Japon öğrenciyle, Borneo'da kabile üyesi olan bir birey; öfke, üzüntü, şaşkınlık, tiksinti, korku ya da sevinç gibi duygulara karşılık aynı yüz ifadeleri her defasında sergilenmiştir. Bu bireyler, yaşamış oldukları duyguları dile getirirken farklı sözcükler kullansalar da aynı mimikleri sergilemişlerdir. Kullanılan yüz mimikleri yalnızca sosyal öğrenmeyle değil, aynı zamanda nörokimyasal ve elektriksel süreçlerle şekillendiğini ortaya çıkarmaktadır (Greenberg, 2018).

Duygusal zekâ kuramı geniş kapsamlı bir şekilde 1990' da Yale Üniversitesinden Peter Salovey ve New Hampshire Üniversitesinden John Mayer ele alınmıştır (Mayer ve Salovey, 1997). Salovey ve Mayer bu kavramı üç yetenek alanında tanımlamaktadır. Bu alanlar; bireyin hem kendinin hem de çevresindekilerin duygularını değerlendirmesi, düzenlemesi ve bunları bir sorunu çözerken kullanabilmesi olarak belirtmektedir (Mayer ve Salovey, 1993). Sonraki yıllarda bu tanım geliştirilmiş ve bireyin duygularını doğru şekilde anlama, anladığı duyguları değerlendirme ve bunları dile getirebilme, dile getirdiği duyguların rehberlik edebilecek şekilde hisler üretme ve bunu kullanma olarak tanımlamıştır (Mayer ve Salovey, 1997).

Duygusal zekâ kavramının asıl kamuoyuna yayılması Daniel Goleman'ın 1995 yılında yayınlamış olduğu 'Duygusal Zekâ Neden IQ'dan Önemlidir?' adlı kitabı sayesinde ve bunun devamında literatürde bu kavrama olan ilginin artışı gözlemlenmiştir (Çakar ve Arbak, 2004). Goleman (2020) duygusal zekâyı bireyin duyguları bilmesi ve bunu yönetebilmesi, var olan görevlerini gerçekleştirecek bilince ve motivasyona sahip olması, zayıf yönlerini geliştirebilmesi, diğer insanların hislerini anlayabilmesi, yaratıcı bir birey olabilmesi olarak tanımlamaktadır (Goleman, 2020).

Duygusal zekâ gelişimi için bilişsel gelişim ve biyolojik olgunlaşma ile etkileşimde olması gerekmektedir (Bacanlı, 1999). Duygusal zekâ, bireyin olumsuzluklarla karşılaşması durumunda bireye olumsuz duygular yaşatmayıp bireyin olumlu yönden bakmasını sağlamaktadır. Birey duygusal zekasının farkındaysa ve bunu kendi yüksek yararı için kullanıyorsa o bireyin yaşam doyumu artmakta ve yaşam kalitesinde de ciddi bir yükseliş görülmektedir (Tümkiye vd., 2016).

Duygusal zekânın doğumdan itibaren değişmekte ve gelişmekte olduğu bilinmektedir. Duygusal zekânın gelişiminde etkili olan yaş, cinsiyet ve aile ortamı gibi önemli dış faktörler vardır (Ceylan, 1999; Gürsoy, 2016). Bireyin herhangi bir tehditle karşılaşması durumunda duygusal zekânın bedende oluşan adrenalinin farkında olması gerekmektedir. Sonrasında ise birey neler hissettiğini önce kendine daha sonra ise karşısındakine tanımlayıp sembolize etmelidir. Kısacası aklın ve kalbin birlikte kullanılması gerekmektedir (Greenberg, 2018).

2.5.2. Duygusal Zekâyı Etkileyen Etmenler

Duygusal zekâyı yaş, cinsiyet, aile ortamı, mizaç ve anne baba tutumları etkilemektedir.

Yaş: Duygusal zekâ bebeklik çağından itibaren gelişim göstermektedir. Bebeğin altı aydan küçük olması durumunda rahatlama, öfkelenme ve haz alma gibi duygularla kendini belli etmekte, altı ayın devamında ise korkma, kızma ve sevinç gibi duygularla kendini belli etmektedir. Duygusal zekâ gelişimi doğumdan 50'lerin sonuna kadar gelişim göstermektedir (Steven ve Howard, 2011).

Cinsiyet: Bar-On' un duygusal zekâ testinin sonucunda cinsiyetler arası bir fark oluşmamaktadır. Ancak duygusal zekânın alt boyutları arasında cinsiyet kavramında anlamlı bir farklılık görülmektedir. Kızların sosyal ilişkilerde erkeklerden daha iyi bir konumda olduğu görülmekte erkeklerin ise duygusal kapasitelerinin daha kuvvetli olduğu ve hislerini daha iyi kontrol edip çevreye daha iyi uyum sağladıkları görülmektedir (Akboy vd., 2003).

Kızların ergenlik döneminde erkeklere göre daha fazla beden algıları üzerinde bir stres durumuna sahip olduğu görülmektedir. Bu dönemde her iki cinsiyette de kızgınlık, suçluluk, depresyon, kaygı, utangaçlık ve ürkeklik gibi duygular görülmektedir (İkiz ve Akboy, 2007). Kızlar empati konusunda daha başarılı, daha özgüvenli ve toplumsal

sorumlulukları yerine getirmeye yatkınlıkları daha fazladır. Erkeklerin ise öz saygıları yüksek olup, problemleri çözümüleme ve stresle başa çıkmada daha başarılı oldukları görülmektedir (Bar-On, 2006). Bunun sonucunda görülmektedir ki iki cinsiyetin de duygusal zekâya yönelik farklı yeterlilikleri olmaktadır ve cinsiyet farklılıkları oluşmamaktadır (Goleman, 2020).

Aile Ortamı: Çocuklarını yetiştirme konusunda iki farklı aile şekli vardır. Bunlardan biri duygulara yön veren aileler ikincisi ise duyguları arka plana atan ailelerdir. Duygularını arka plana atan aileler çocuklarının duyguları en yoğun noktaya gelene kadar onlara şefkat ve ilgi göstermemektedir. Çocukların duygu ve hisleri yoğunlaşınca bu sefer aile bireyleri çocuklarına duygularla başa çıkma yöntemleri hakkında öneri vermektedir. Bunun sonucunda ise çocuklar duygularının bir önem taşımadığını düşünmekte ve çevresindeki bireylerin de duygularını anlamakta zorlanmaktadır. Duyguya yön veren aileler ise çocuklarının kendi duygularını fark etmesini sağlamakta ardından bu duyguları yaşamaları için desteklemektedir. Bunun sonucunda ise çocuklar kendi duygularının farkında olmakta ve bu duyguları kabullenmiş bir şekilde hayatlarına devam etmektedirler (Roitman, 1999).

Mizaç: Ebeveynler çocuklarını dünyaya getirdikten sonra bir mizaca sahip olacaklarını bilmektedirler. Mizaç özellikleri atılganlık, baskın karakterlilik, sakinlik ve yumuşak başlılık gibi özelliklerdir (Goleman, 2003).

2.5.3. Duygusal Zekâ Bileşenleri

Salovey ve Gardner duygusal zekâ kavramının bileşenlerini beşe ayırmıştır.

Öz Bilinç: Bireyin kendinde sonradan meydana gelecek olan duygu ve yeteneğin önceden fark edilmesidir. Bireyin o an yaşadığı duyguları farkında olması, ruhsal olarak olayları algılayabilmesi ve bireyin kendini anlayabilmesinin önemi çok büyüktür. Bireyin kendisinin ve duygularının bu kadar farkında olmasından dolayı gelecekle alakalı daha kendinden emin olabilmekte ve daha çok başarı sağlayabilmektedir (Goleman, 2003).

Duyguları İfade Etme: Bireyin öz bilinç temelinde duygularını kontrol edebilmesidir. Birey, bu beceriyi kullandığı sırada bir problem ile karşı karşılaştığında genellikle huzursuzluk ile de başa çıkmak zorunda kalmaktadır (Goleman, 2003).

Kendini Harekete Geçirme: Bireyin kendine koyduğu bir hedefte duygularını ve dikkatini kontrol altına alabilmesi, kendisini işe başlatması ve yaratıcılığının ortaya çıkması için gerekli bir kavramdır. Bireyin kendini kontrol altında tutabilmesi, öke kontrolünü sağlayabilmesi, gerekli yerde doyuma ulaşabilmesi başarısı için temel gerekçelerdir. Bunların sonucunda birey kendini harekete geçirmeyi başarınca performansı artmakta ve daha üretkenliği yüksek bir birey olmaktadır (Goleman, 2003).

Başkalarının Duygularını Anlama: Bireyin öz bilinci gelişmeye ve harekete geçmeye başladığında çevresindeki bireylerle de empati kurma yeteneği gelişmeye başlayacaktır. Empati kuran birey çevresindekilerin ne hissettiklerini düşünmekte ve bu kişilerin yaşadığı sorunlara daha duyarlı olmaktadır. Bu kapsamdaki bireyler hemşirelik, öğretmenlik ve idarecilik gibi mesleklerde daha başarılı olmaktadır (Goleman, 2003).

İlişkileri Yürütebilme: Birey beceri ve yeteneklerini geliştirirse sosyal hayatında daha başarılı olmakta ve insanlarla olan ikili iletişimlerinde problem yaşamamaktadır (Goleman, 2003).

Sonuç olarak; duygusal zekâ, bireyin önce kendi duygu ve davranışlarını anlamasını ve ardından başkalarının duygularını anlama, yönetmesini açıklamaktadır. Bu duyguları birey sosyal ilişkilerinde ve problem çözmede etkin biçimde kullanabilmektedir. Salovey ve Mayer'in öncülüğünü yaptığı bu kavram, zamanla Daniel Goleman'ın katkılarıyla literatüre daha geniş kapsamlı yarar sağlamaktadır. Duygusal zekâ; öz bilinç, duyguları ifade etme, kendini harekete geçirme, empati kurma ve ilişkileri sürdürebilme gibi bileşenlerden oluşur. Bu yetiler, yaş, cinsiyet, aile ortamı, mizaç ve ebeveyn tutumları gibi faktörlerden etkilenmektedir.

2.6. Umut

Psikolojide umut kavramı ilk kez 1960'lı yıllarda ortaya çıkmıştır. Umut, geleceğe dair beklentiler, duygular ve hedefler olarak tanımlanmaktadır (Lopez, 2009). Bireyin belirlediği hedefe doğru yol almasının, bu yolda kendini motive etmesinin ve karşısına çıkan engellere farklı çözüm yolları üretebilmesinin bireye sağlamlık katacağı düşünülmektedir (Arslan vd., 2018). Umut kavramı temele bakıldığında bireyin yaşadığı hayatın koşullarından tatmin olmamış olması, var olan koşullar dahilinde

yoksunluk hissetmiş olması ve bireye bu durumun zarar vermiş olmasıdır. Bunun sonucunda bireyin önünü görememesine ve ileriki hayatı için endişe içinde olmasına karşılık alternatif olarak bir kavram aranması sonucu karşımıza çıkmaktadır (Lazarus, 1999). Umut bireyin spor hayatında, iş hayatında, akademik başarılarında, ilişkilerinde ve kişisel tutkularında kısacası hayatın her alanında varlığını sürdürmektedir (Nazir, 2020).

Morse ve Doberneck (1995), umut kavramını yedi bileşende açıklamaktadır. Bunlar; yaşanılan zor durumun veya var olan tehditin gerçekçi olarak değerlendirilmesi, alternatif yolların hayal edilmesi ve bunun sonucunda koyulacak hedeflerin belirlenmesi, karşılaşılabilecek olumsuz sonuçlara karşı hazırlık yapılması, kişisel kaynaklar ile dış koşulların ve kaynakların gerçekçi perspektifte değerlendirilmesi, karşılıklı olarak destekleyici ilişkilerin teşviki, ulaşılması istenen hedeflerin güçlendirilmesi için oluşan işaretlerin değerlendirilmesi ve dayanmaya yönelik kararlılıktır (Morse ve Doberneck, 1995).

Snyder vd. (1991), umut kavramını yollar ve eylemlilik olmak üzere 2 alt boyuta ayırmaktadır. Eylemlilik, bireyin geçmiş, gelecek ve şimdiki hedefleri doğrultusunda o hedefe ulaşma yolunda kararlı olması ve ve gerçekleştirmek istediği hedefi ile ilgili başarılı bir şekilde karar verebilmesidir. Yollar ise bireyin kendine koyduğu hedefler doğrultusunda o hedefe ulaşmak için başarılı planlar yapabilmesi, karşısına çıkan engelleri aşabilmesi ve çözüm yolları üretebilmesidir (Snyder vd.,1991).

Geleneksel bağlamda bakıldığında umut davranışsal modeller, sosyal yapılandırmacılık ve iyimser beklentilerle istekleri birbiriyle bağdaştıran hedeflere yönelik duygu teorileri gibi farklı farklı temellere dayanan biliş ve duygu olarak adlandırılmaktadır (Vinueza-Solórzano vd., 2023).

Bilişsel yapının gelişmesinde, bireyin gelecek beklentilerinde yaşadığı kaygıda, üniversite sınavında, ekonomik sıkıntılarda bu gibi faktörlerin hepsinde birey olumsuz etkilenmektedir (Aydın, 2005). Bunun sonucunda da bireyin ergenlik dönemindeki en büyük sorunu umutsuzluk ortaya çıkmaktadır. Bireyin fakirlik yaşaması, iş bulamaması ve eğitim hayatında yaşadığı belirsizlik onun umut etmesini engellemektedir (Özmen, Dünder, Çetinkaya, Taşkın ve Özmen, 2008). Genellikle

ergenlik dönemindeki bireylerin gelişiminde olumlu katkı sağlayan umut gelecekte bekleniyi arttırmaktadır (Schmid ve Lopez, 2011).

Bireylerde umut düzeyinin yüksekliği ile ilgili yapılan çalışmalarda, ergenlik dönemindeki bireylerin yüksek umut düzeylerini işlevsel şekilde kullandıkları, karşılarına çıkan sorunları içselleştirmedikleri, karşılaştıkları problemlere çözüm odaklı olabildikleri, kötü hayat şartlarının hayat kalitelerini azaltması sonucuna ulaşmıştır (Valle, Heubner, Suldo, 2006). Bu bireylerin gelecek yaşantılarına daha iyimser, daha motivasyonlu ve pozitif bakış açısıyla azimli bir şekilde hedeflerine doğru ilerledikleri görülmektedir (Kashdan vd., 2002). Diğer araştırmalarda yüksek umuda sahip olmanın ulaşılabilir hedefler seçmekle doğru orantılı olduğu ortaya çıkmıştır (Green, Oades ve Grant, 2006).

2.6.1. Snyder'in Umud Teorisi

Snyder vd. (1994), geliştirdikleri umut teorisindeki umut kavramını duyguları da içine alan bilişsel bir yapı olarak ele almaktadır. Umud kavramı iki alt bağlamda ele alınmakta olup bu kavramlar eylemlilik ve yollar olarak ikiye ayrılmaktadır (Snyder vd., 1991). Umud, bireylerin belirledikleri hedef ile ilgili düşünceler ve bu düşünceler ötesinde var olan hedefleri takip etme kapasiteleri hakkında değerlendirme yapabilmektir. Hedefe giden yolları üretmek ve hedef için motivasyon bulmak kişinin kendisini değerlendirmesini kapsamaktadır (Snyder, 2002). Bireyin hedefe doğru gittiği yolları üretmesi ve hedefe doğru giderken harekete geçmek için yönlendiren düşünce türü olan umud üç kavramdan oluşmaktadır. Bunlar; hedefler, alternatif yollar düşünmek ve eyleyici düşüncedir (Snyder, 1994).

Hedefler; umud teorisinin temel yapı taşıdır (Snyder, 1994; Snyder vd., 1997; Kierner, 2018). Hedefler bireyin kafasının içinde hayal ettiği ve istediği nesne, sonuç ve yaşantılardır. Bu yüzden bireyin belirlediği bir hedefini elde etmesi istenilen bir durumdur (Snyder, 1994). Bazı bireyler için zihinsel hedefler somut olsa bile hedeflerin zihindeki görüntüsü olmak zorunda değildir (Snyder, 2002). Hedefin sözel tanımları da olabilmektedir (Pylyshyn, 1973). Hedefin uzun veya kısa vadeli olması ne derece belirgin oldukları açısından farklılık göstermektedir. Belirsiz hedefler içinde umudun daha az barındığı bilinmektedir (Snyder, 2002). Bireyin belirsiz hedeflerinin olması motivasyon kaynağı bulmak açısından da zor olmaktadır (Snyder, 1994).

Alternatif yollar düşüncesi; bireyin zihnindeki planlamaları ve oluşturduğu yol haritalarını içerisine alan bu düşünce bireyin hedefi doğrultusundaki yolları bulmak için ihtiyaç olan zihinsel bir yetenektir (Snyder, 1994, Snyder, 2002; Snyder vd., 1991). Alternatif yollar düşüncesi bireyde yeni planlar yapma düşüncesi de geliştirmektedir (Snyder, 1994). Umut düzeyi yüksek bireyler umut düzeyi düşük bireylere göre hedeflerine doğru gidecekleri yolda daha hızlı rota belirlemektedir (Snyder, 2002).

Eyleyici düşünceler; umudu tetiklemektedir. Birey hedefini netleştirdiğinde sık sık canlı ve güçlü fikirlerle donanmaktadır (Snyder, 1994). Birey amaçlarına ulaşmak için belirlediği stratejiyi kullanmaya başlamakta ve bunu sürdürmek için gerekli motivasyonu sağlamaktadır (Merolla, 2014). Snyder (1994), eyleyici düşüncüyü irade olarak tanımlamaktadır ve bireyin hedefe gittiği yolda tıkanıklıkla karşılaşması bu süreçte bile duyduğu bilişsel azmi ortaya koyabilmektedir. Diğer yandan umut teorisi, bireyin süregelen hedefine yönelik davranışlar sergilediği öne sürmektedir (Garcia ve Sison, 2012).

2.7. Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumu ile İlgili Araştırmalar

Araştırmanın bu kısmında algılanan helikopter ebeveyn tutumu ile ilgili yurt içi ve yurt dışında yapılan çalışmalar bulunmaktadır.

Okay (2016), yaptığı çalışmada üniversitede eğitim gören öğrencilerin ruh sağlığı, esneklik seviyeleri ve ailevi davranışları hakkında çalışmış olup, Türkiye’de var olan çocukların yetişkinliğe geçiş sürecinde iken helikopter ebeveynliğin onlara olan etkisini araştırmıştır. 399 öğrenciden veri toplamış olup, algılanan helikopter ebeveynlik tutumu yüksek olan öğrencilerin depresiflik düzeylerinin de yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Erkek çocuğa sahip ailelerin kız çocuğa sahip ailelerden daha fazla helikopter ebeveynlik tutumu sergilediği görülmüştür.

Okant Yaşın (2018), yaptığı çalışmada orta ve yüksek sosyo-ekonomik düzeyde olan helikopter ebeveyn tutumuna sahip ailelerin çocuklarının yetişkinlik süreçlerinde sahip oldukları yaşam memnuniyeti ve mutluluk düzeylerine etkisini araştırmıştır. 12 kişi ile ayrıntılı görüşme yapılmış olup, helikopter ebeveyn tutumu ile büyüyen bireylerin hedef koymakta zora düştükleri, bireysel olarak başarılı olamadıklarını düşündükleri ve iş hayatlarında zora düştükleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu tutumla büyütülen bireylerin çok iyi okullarda okumalarına rağmen mutlu bir hayat

süremedikleri ve sosyal ve duygusal anlamda olumsuz etkilendikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Yam ve Kumcağız (2021), yaptıkları çalışmada üniversiteye giden öğrencilerin annelerinden algıladıkları helikopter ebeveyn tutumlarının psikolojik iyi oluş ve yaşam doyumu üzerindeki etkisi araştırılmıştır. 240 üniversite öğrencisinden veri toplanmış olup, öğrencilerin annelerinden algıladıkları helikopter ebeveyn tutumu yükseldikçe yaşam doyumunda ve psikolojik iyi oluşunda düşüş ortaya çıkacağı sonucuna ulaşılmıştır.

Yılmaz (2021), yaptığı çalışmada algılanan helikopter ebeveyn tutumunun psikolojik sağlamlığa etkisinin incelenmesi araştırılmıştır. 12-18 yaş arasındaki özel yetenekli ergenlik döneminde olan bireylerden veriler toplanmış olup, bu bireylerin psikolojik sağlamlık düzeyleri ile algılanan helikopter ebeveyn tutumları arasında negatif yönde anlamlı bir sonuca ulaşılmıştır.

Tepebaş (2022), yaptığı çalışmada helikopter ebeveyn tutumu, öz yeterlik, kendini sabotaj ve akademik sahtekârlık arasındaki ilişki araştırılmıştır. 931 üniversite öğrencisinden veri toplanmış olup, değişkenler arasında pozitif bir ilişki çıkmış, hane gelir durumu, meslek, ebeveyn eğitim düzeyi ve ebeveynlerin sağ olup olmama durumları ile algılanan helikopter ebeveyn tutumu arasında anlamlı bir fark ortaya çıkmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Özbey (2022), yaptığı çalışmada öğrencilerin algıladıkları helikopter ebeveyni tutumu ile bağlanma stilleri arasındaki ilişki araştırılmıştır. 196 üniversite öğrencisinden veri toplanmış olup, algılanan helikopter ebeveyn tutumu ile güvenli ve korkulu bağlanma stilleri arasında anlamlı bir fark ortaya çıktığı sonucuna ulaşılmıştır.

LeMoyne ve Buchanan (2011), yaptıkları çalışmada helikopter ebeveyn tutumu ile depresyon için ilaç kullanmak, psikolojik iyi oluş ve anksiyete arasındaki ilişki araştırılmıştır. 317 üniversite öğrencisinden veri toplanmış olup, helikopter ebeveyn tutumunun psikolojik iyi oluşla arasında negatif ilişki olduğu, anksiyete ve depresyon için reçeteli ilaç kullanmanın arasında pozitif bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca ağrı kesici içmenin tekrar etmesinin helikopter ebeveyne sahip olan bireylerde daha fazla görüldüğü sonucuna ulaşılmıştır.

Schiffirin ve diğerkleri (2014), yaptıkları çalışmada depresyon, helikopter ebeveynlik, anksiyete, yaşamdan memnuniyet ve temel psikolojik ihtiyaç ölçeklerini kullanmışlardır. 279 üniversite öğrencisinden veri toplanmış olup, helikopter ebeveynliğe sahip olan bireylerin yaşam memnuniyetlerinde azalma, depresyon, yeterlilikte ve özerklikte düşüklük sonucuna ulaşılmıştır.

Bradley-Geist ve Olsan Buchanan (2014), yaptıkları çalışmada üniversiteye devam eden öğrencilerin helikopter ebeveyne sahip olmalarının iş ilişkilerine etkisi araştırılmıştır. 482 üniversite öğrencisinden veri toplanmış olup, öğrencinin aile evinde yaşaması veya tek çocuk olmasının ailedeki helikopter ebeveynliği arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Helikopter ebeveyne sahip olan bireylerin iş yerlerinde daha kötü bir süreç yaşadıkları ve öz yeterliklerinde zayıflık olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Van Ingen ve diğerkleri (2015), yaptıkları çalışmada helikopter ebeveynlik tutumunun öz yeterlilik ve akran ilişkileri üzerindeki etkisi araştırılmıştır. 16-28 yaş arası 190 üniversite öğrencisinden veri toplanmış olup, helikopter ebeveyn tutumunun kişide akranlara karşı güvensizlik duymasına, yabancılaşmasına ve düşük özgüvene sahip olmasına sebep olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Reed ve diğerkleri (2016), yaptıkları çalışmada genç yetişkinlerin helikopter ebeveyn tutumu ile öz yeterlik düzeyleri araştırılmıştır. 461 üniversiteye devam eden öğrenciden veri toplanmış olup, özerk olmayı destekleyen ebeveyn olmanın ve helikopter ebeveyn olmanın öz yeterlik devamında kaygı, yaşam doyumu, depresyon ve fiziksel sağlık üzerinde de etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Cui ve diğerkleri (2019), yaptıkları çalışmada çocukluklar ve büyüme döneminde gösterilen hoşgörölü ebeveyn tutumu ile beliren yetişkinlikte gösterilen helikopter ebeveyn tutumunun, hoşgörölü ebeveynlikle stresli ve negatif ebeveynliği, beliren yetişkinlerin psikolojik sorunlarıyla hoşgörölü ebeveynliği araştırmıştır. Büyüme sürecindeki hoşgörölü ebeveynlik tutumu ile beliren yetişkinlikteki helikopter ebeveynlik tutumu arasında pozitif ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ebeveynlerin stresli oluşu ile negatif oluşunun hoşgörölü ebeveynlikle arasında pozitif ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

2.8. Duygusal Zekâ ile İlgili Araştırmalar

Araştırmının bu kısmında duygusal zekâ ile ilgili yurt içi ve yurt dışında yapılan çalışmalar bulunmaktadır.

Özer ve Deniz (2014), yaptıkları çalışmada psikolojik sağlamlık düzeyinin duygusal zekâ açısından incelenmesi araştırılmıştır. 766 üniversite öğrencisinden veri toplanmış olup, psikolojik sağlamlık ile duygusal zekâ arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Özdemir ve Dilekmen (2016), yaptıkları çalışmada duygusal zekâ ve yaşam doyumu arasındaki ilişki araştırılmıştır. 751 üniversite öğrencisinden veri toplanmış olup, duygusal zekâ ve yaşam doyumu arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Durmuşçelebi ve Karayağız (2018), yaptıkları çalışmada duygusal zekâ ve psikolojik öz-yeterlik arasındaki ilişki araştırılmıştır. 394 öğrenciden veri toplanmış olup, kadınların erkeklere oranla duygusal zekâ düzeyleri daha yüksek olduğu, psikolojik danışmanlık öğrencilerinin psikoloji öğrencilerinden duygusal zekâ düzeylerinin daha yüksek olduğu ve duygusal zekâ ile psikolojik danışma öz-yeterlik düzeyleri arasında pozitif bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Gürkan ve Top (2019), yaptıkları çalışmada duygusal zekâ ve mutluluk düzeylerinin değişkenlere göre incelenmesi araştırılmıştır. 400 adet yetişkin ve öğrencilerden veri toplanmış olup, duygusal zekânın mutluluk için anlamlı bir yordayıcı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yılmaz Akbaba (2020), yaptığı çalışmada öğretmen adaylarının mutluluk, duygusal zekâ ve psikolojik dayanaklarının incelenmesi araştırılmıştır. 238 üniversite öğrencisinden veri toplanmış olup, kadınların psikolojik dayanıklılık değişkenindeki ‘gelecek algısı ve sosyal kaynaklar’ alt boyutu ile duygusal zekâ değişkeninde ‘duyguların kullanımı’ alt boyutu erkeklerinkinden anlamlı derecede daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Akdeniz Öksüz ve Yaycı (2024), yaptıkları çalışmada duygusal zekâ, yaşam doyumu, umut ve öz saygının çeşitli demografik değişkenler açısından incelenmesi araştırılmıştır. 819 üniversite öğrencisinden veri toplanmış olup, duygusal zekâ ve öz saygının demografik değişkenlerle arasında anlamlı bir farklılık olmadığı, yaşam

doyumunun ise cinsiyete, sosyo-ekonomik düzeye ve annenin eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık olduğu, umudun ise cinsiyet değişkeni ile arasında anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Liau ve Teoh (2003), yaptıkları çalışmada duygusal zekâ ile davranış problemleri arasındaki ilişki araştırılmıştır. 203 ortaokul öğrencinden veri toplanmış olup, öğrencilerin duygusal zekâ düzeyleri arttıkça; stres, şikâyet, saldırganlık, depresyon ve suç işlemeye iten davranış problemlerinde düşüş olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Harrod ve Scheer (2005), yaptıkları çalışmada 16-19 yaş arasında ergenlik dönemindeki bireylerden veri toplamış olup, duygusal zekânın yaşanan semt, yaş ve hane geliriyle karşılaştırıldığında anlamlı bir farklılık olmadığı, ebeveyn eğitim düzeyi ve cinsiyete göre anlamlı bir fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Petrides ve diğerleri (2006), yaptıkları çalışmada duygusal zekâ ile akran ilişkileri arasındaki ilişki araştırılmıştır. 160 ortaokul öğrencisinden veri toplanmış olup, duygusal zekâsı yüksek olan bireylerin olumlu sosyal davranışlar gösterdiği, liderlik özellikleri taşıdığı ve ortak çalışmaya uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Carmeli ve diğerleri (2009), yaptıkları çalışmada duygusal zekâ ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişki araştırılmıştır. Toplanan verilere göre bu iki değişkenin boyutları yaşam doyumu, kendini kabul ve öz saygı arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Baroncelli ve Ciucci (2014), yaptıkları çalışmada 529 öğrenciden veri toplanmış olup, duygusal zekânın duygu kullanma boyutu ve duygu yönetiminin siber zorbalık ile negatif bir ilişkide olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Cheung, Gong ve Huang (2016), yaptıkları çalışmada duygusal zekâ, psikolojik gerilim ve iş güvensizliği arasındaki ilişki araştırılmıştır. Duygusal zekânın artması halinde iş güvensizliğinin de arttığı aynı zamanda psikolojik gerilimin de azaldığı sonucuna ulaşılmıştır.

2.9. Umut ile İlgili Araştırmalar

Araştırmanın bu kısmında umut ile ilgili yurt içi ve yurt dışında yapılan çalışmalar bulunmaktadır.

Şahin ve diğerleri (2012), yaptıkları çalışmada umut ve yaşamda anlamın öznel iyi oluş üzerindeki etkisi araştırılmıştır. 285 öğrenciden veri toplanmış olup, umut yaşamdan anlamın alt boyutlarından olan ‘anlam arayışı’ ve ‘anlamın varlığı’ nın öznel iyi oluş ile anlamlı bir ilişkide olduğu ve öznel iyi oluş değişkeninin sınıf değişkeni açısından anlamlı bir farklılık bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Karababa (2018), yaptığı çalışmada ön ergenlik dönemindeki bireylerde umut ile ebeveynlik stilleri arasındaki ilişki araştırılmıştır. 680 kişiden veri toplanmış olup, umut değişkeninin samimi ilişki, proaktif ebeveynlik, olumlu pekiştirme ve destekleyici yaklaşım ebeveyn stilleri ile arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu ve düşük kontrol, fiziksel kontrol ve düşmanlık ebeveyn stilleri arasında ise negatif yönde bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Belen (2021), yaptığı çalışmada umut ile duygusal zekâ arasındaki ilişki araştırılmıştır. 143 üniversite öğrencisinden veri toplanmış olup, umut ile duygusal zekâ arasındaki pozitif anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Nas (2022), yaptığı çalışmada ergenlik dönemindeki bireylerin umut ve öz merhamet düzeyleri arasındaki ilişki araştırılmıştır. 374 lisede öğrenim gören öğrenciden veri toplanmış olup, öğrencilerin umut ve öz merhamet düzeylerinin yüksek olduğu ve 18 yaş öğrencilerin öz merhamet düzeylerinin daha yüksek olduğu ve 12. sınıftaki öğrencilerin öz merhamet düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Erkek öğrencilerin kız öğrencilerden umut düzeylerinin daha yüksek olduğu, 15 yaşındaki öğrencilerin 16,17 ve 18 yaş öğrencilerden daha düşük umut düzeylerinin olduğu, 18 yaşındaki öğrencilerin umut düzeylerinin daha yüksek olduğu, 12. sınıfa giden öğrencilerin umut düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yılmaz ve Ekinci (2023), yaptıkları çalışmada depresyon, anksiyete ve stresin umut ve şükran açısından incelenmesi araştırılmıştır. 511 üniversite öğrencisinden veri toplanmış olup beliren yetişkinlik döneminde stres ve anksiyetenin cinsiyete göre anlamlı bir farklılık bulunduğu, anksiyete de ise sınıfa göre anlamlı bir farklılık bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Depresyon, stres ve anksiyete umut tarafından anlamlı düzeyde yordanırken, stres ve depresyonun şükran tarafından anlamlı düzeyde yordandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Duman ve diğerleri (2024), yaptıkları çalışmada umut ve psikolojik sağlamlığın iklim değişikliği anksiyetesi üzerindeki etkisi araştırılmıştır. 360 üniversite öğrencisinden

veri toplanmış olup, psikolojik sağlamlık, umut ve iklim değişikliği anksiyetesi arasında negatif bir ilişki olduğu tespit edilirken psikolojik sağlamlık ve umut arasında pozitif anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Snyder ve diğerleri (2002), yaptıkları çalışmada umut düzeyi ve akademik başarı arasındaki ilişki araştırılmıştır. 213 niversite öğrencisinden veri toplanmış olup, öğrencilerin not ortalamaları ile umut düzeyleri arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Ling ve diğerleri (2015), yaptıkları çalışmada ergenlik dönemindeki bireylerin umut düzeylerinin farklılaşmasını sosyal bilişsel model üzerinde incelenmesi araştırılmıştır. 1654 lise öğrencisinden veri toplanmış olup, umut, iyimserlik ve benlik saygısının sosyal destek ile ilişkisi olduğu, benlik saygısı ve iyimserliğin umutla pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Feldman ve Kubota (2014), yaptıkları çalışmada umut, iyimserlik, öz yeterlik ve akademik başarı arasındaki ilişki araştırılmıştır. 89 niversite öğrencisinden veri toplanmış olup, akademik umut ve akademik başarı ile akademik öz yeterlik ve akademik başarı arasında güçlü, yüksek düzeyde ve pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Hirschi ve diğerleri (2015), yaptıkları çalışmada öz yeterlik, sosyal destek, umut, kariyer araştırması arasındaki ilişki araştırılmıştır. 451 ergenlik dönemindeki bireylerden veri toplanmış olup, öz yeterlik ve umut arasında pozitif anlamlı bir ilişki olduğu, sosyal destek ve umut arasında pozitif anlamlı bir ilişki olduğu ve kariyer araştırması ile umut arasında pozitif anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Salami, Khan ve Yusuf (2022), yaptıkları çalışmada depresyon ve umut arasındaki ilişki araştırılmıştır. 512 niversite öğrencisinden veri toplanmış olup, umut ile depresyon arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Senger ve Gallagher (2023), yaptıkları çalışmada umut, anksiyete belirtisi ve iyi oluş ile aralarındaki ilişki araştırılmıştır. 732 travmaya maruz kalan niversite öğrencisinden veri toplanmış olup, umut travmaya maruz kalan öğrencilerde psikolojik sağlamlığı anlamlı düzeyde yordadığı, umudun psikolojik iyi oluşun üç alt boyutuyla da anlamlı bir yordayıcı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın yöntemi, modeli, evreni ve örnekleme, veri toplama araçları, analizi ve yorumlanması bulunmaktadır.

3.1. Araştırmanın Yöntemi ve Modeli

Yapılan bu çalışmada nicel araştırma yöntemi kullanılmaktadır. Nicel araştırma yöntemi, değişkenler arasında olan ilişkiyi belirleme, hipotez etme ve yaygın sonuçlar elde etme amacı taşımaktadır (Büyüköztürk, 2023).

Nicel araştırma yöntemi özellikleri; genelleştirilmiş, nesnellik ve hipotez testidir. Nesnellik; verinin objektif olmasını, objektif bir şekilde toplanmasını ve analiz edebilmesini sağlamayı amaçlamaktadır. Genelleştirme ortaya çıkan sonucun daha yaygın kitlelere genelleştirilmesidir. Hipotez testi ise çalışma esnasında hipotezlerin doğrulanıp doğrulanmadığını istatistiksel analizler sonucuyla belirlenmesidir (Karasar, 2023).

Nicel araştırma yöntemlerinde anketler, testler ve gözlemler veri toplama yöntemi olarak kullanılmaktadır (Balcı, 2001). Nicel araştırma yöntemi için kullanılan analizlerde istatistiksel teknikler kullanılmaktadır. Bunlar; t-testleri, korelasyon, ANOVA ve regresyon analizleridir (Büyüköztürk, 2023).

Bu yöntemin güçlü tarafları; ortaya çıkan verilerin nesnel bir şekilde toplanmasını sağlamak, büyük gruplarla çalışmak ve ortaya çıkan sonuçların geniş kitlelere ulaşmasını sağlamaktadır (Karasar, 2023).

Bu çalışmada lisede öğrenim görmekte olan öğrencilerin algılanan helikopter ebeveyn tutumu, duygusal zekâ ve umut düzeyleri ile demografik değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır.

İlişkisel tarama modelinin amacı, iki veya daha fazla değişken arasındaki ilişkinin sonucunu ortaya çıkarmaktır (Büyüköztürk, Bökeoğlu ve Şekercioğlu, 2018). Bu yöntemin özellikleri ise; nicel verileri analiz etmek, değişkenler arası ilişkiyi analiz etmek ve büyük örneklem gruplarına ulaşmaktır. Nicel verileri analiz etmek; regresyon analizi, korelasyon analizi ve yapısal eşitlik modellemesidir. Değişkenler arası ilişkiyi

analiz etmek, iki veya daha fazla değişkenler arasındaki korelasyonların incelenmesidir. Büyük örneklem grupları ise ortaya çıkan bulguların genelleştirilebilmesidir (Büyüköztürk, 2023).

Bu analizde anket, gözlem ve doküman analizi veri toplama yöntemi olarak kullanılmaktadır (Karasar, 2023). İlişkisel tarama modelinde ortaya çıkan veriler korelasyon ve regresyon analizleri gibi teknikler kullanılarak analizler edilmektedir (Büyüköztürk, 2023).

3.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini İstanbul ili Pendik ilçesinde bulunan lise öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise 2024-2025 eğitim öğretim yılında İstanbul ili Pendik ilçesinde bulunan bir lisede öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklem seçiminde ulaşılabilirlik açısından kolaylı örneklem metodu kullanılmıştır.

Kolaylı örneklem metodu, araştırmacı kitle hakkında veri toplarken ulaşması en kolay ve hızlı bireyleri seçtiği bir örneklem metodudur. Buradaki örneklem araştırmacının seçtiği veya araştırmaya katılmayı kabul eden kitledir. Bu metodun en büyük artısı hem maliyetinin düşük olması hem de verileri toplama sürecinin hızlı olmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2021).

Bu araştırmaya 375 kız 239 erkek toplamda 614 lise öğrencisi katılmıştır. Bu çalışma İstanbul Ticaret Üniversitesi Etik Kurulu'nun 05.12.2024 tarihi ve E-65836846-044-339419 kararınca uygun görölmüştür (Ek-1).

Katılımcıların demografik bilgilerine ilişkin veriler tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 1: Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş değişkenine göre dağılımı

Yaş	N	%
14	111	18,07
15	220	35,83
16	152	24,76
17+	131	21,33

Tablo 1'e göre katılımcıların yaş değişkenine göre dağılımı incelendiğinde 14 yaşında olan toplamda 111 (%18,07) kişi olduğu, 15 yaşında olan toplamda 220 (%35,83) kişi olduğu, 16 yaşında olan toplamda 152 (%24,76) kişi olduğu ve 17 yaş ve üzeri

toplamda 131 (%21,33) kişi olduğu gör÷lmektedir.

Tablo 2: Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre dağılımı

Cinsiyet	N	%
Kız	375	61,1
Erkek	239	38,9

Tablo 2'ye göre katılımcıların cinsiyet değişkenine göre dağılımı incelendiğinde kız cinsiyetinde olan toplam 375 (%61,1) ve erkek cinsiyetinde olan toplam 239 (%38,9) kişi olduğu gör÷lmektedir.

Tablo 3: Araştırmaya katılan öğrencilerin sınıf düzeyi değişkenine göre dağılımı

Sınıf Düzeyi	N	%
9.sınıf	181	29,48
10.sınıf	216	35,18
11.sınıf	99	16,12
12.sınıf	118	19,22

Tablo 3'e göre katılımcıların sınıf düzeyi değişkenine göre dağılımı incelendiğinde 9.sınıf olan toplamda 181 (%29,48) kişi olduğu, 10.sınıf olan toplamda 216 (%35,18) kişi olduğu, 11.sınıf olan toplamda 99 (%16,12) kişi olduğu ve 12.sınıf olan toplamda 118 (%19,22) kişi olduğu gör÷lmektedir.

Tablo 4: Araştırmaya katılan öğrencilerin alan seçimi değişkenine göre dağılımı

Alan Seçimi	N	%
Sayısal	102	47
Eşit	217	53
Ağırlık		

Tablo 4'e göre katılımcıların alan seçimi değişkenine göre dağılımı incelendiğinde 319 kişiden sayısal seçim yapan toplamda 102 (%47) kişi olduğu, erit ağırlık seçim yapan toplamda 115 (%53) kişi olduğu gör÷lmektedir.

Tablo 5: Araştırmaya katılan öğrencilerin anne baba medeni durum değişkenine göre dağılımı

Anne Baba	N	%
Medeni Durum		
Birlikte	583	94,95
Ayrı	31	5,05

Tablo 5'e göre katılımcıların anne baba medeni durum değişkenine göre dağılımı incelendiğinde anne baba birlikte olan toplamda 583 (%94,95) kişi ve anne baba ayrı olan toplamda 31 (%5,05) kişi olduğu görülmektedir.

Tablo 6: Araştırmaya katılan öğrencilerin anne yaş değişkenine göre dağılımı

Anne Yaş	N	%
30-40	183	29,80
41-50	369	60,10
51+	62	10,10

Tablo 6'ya göre katılımcıların anne yaş değişkenine göre dağılımı incelendiğinde 30-40 yaş arası toplamda 183 (%29,80) kişi, 41-50 yaş arası toplamda 369 (%60,10) kişi ve 51 yaş ve üzeri toplamda 62 (%10,10) kişi olduğu görülmektedir.

Tablo 7: Araştırmaya katılan öğrencilerin anne eğitim durumu değişkenine göre dağılımı

Anne Eğitim	N	%
Durumu		
İlköğretim	185	30,13
Lise	257	41,86
Lisans	130	21,16
Lisansüstü	42	6,84

Tablo 7'ye göre katılımcıların anne eğitim durumu değişkenine göre dağılımı incelendiğinde ilköğretim eğitim kademesi toplamda 185 (%30,13) kişi, lise eğitim kademesi toplamda 257 (%41,86) kişi, lisans eğitim kademesi toplamda 130 (%21,16) kişi ve lisansüstü eğitim kademesi toplamda 42 (%6,84) kişi olduğu görülmektedir.

Tablo 8: Araştırmaya katılan öğrencilerin anne çalışma durumu değişkenine göre dağılımı

Anne Çalışma Durumu	N	%
Çalışıyor	218	35,50
Çalışmıyor	396	64,50

Tablo 8'e göre katılımcıların anne çalışma durumu değişkenine göre dağılımı incelendiğinde çalışan anne toplamda 218 (%35,50) kişi ve çalışmayan anne toplamda 396 (%64,50) kişi olduğu görülmektedir.

Tablo 9: Araştırmaya katılan öğrencilerin baba yaş değişkenine göre dağılımı

Baba Yaş	N	%
30-40	63	10,26
41-50	397	64,65
51+	154	25,08

Tablo 9'a göre katılımcıların baba yaş değişkenine göre dağılımı incelendiğinde 30-40 yaş arası toplamda 63 (%10,26) kişi, 41-50 yaş arası toplamda 397 (%64,65) kişi ve 51 yaş ve üzeri toplamda 154 (%25,08) kişi olduğu görülmektedir.

Tablo 10: Araştırmaya katılan öğrencilerin baba eğitim durumu değişkenine göre dağılımı

Baba Eğitim Durumu	N	%
İlköğretim	124	20,20
Lise	310	50,49
Lisans	132	21,50
Lisansüstü	48	7,81

Tablo 10'a göre katılımcıların baba eğitim durumu değişkenine göre dağılımı incelendiğinde ilköğretim eğitim kademesi toplamda 124 (%20,20) kişi, lise eğitim kademesi toplamda 310 (%50,49) kişi, lisans eğitim kademesi toplamda 132 (%21,50) kişi ve lisansüstü eğitim kademesi toplamda 48 (%7,81) kişi olduğu görülmektedir.

Tablo 11: Araştırmaya katılan öğrencilerin baba çalışma durumu değişkenine göre dağılımı

Baba Çalışma Durumu	N	%
Çalışıyor	556	90,5
Çalışmıyor	58	9,45

Tablo 11'e göre katılımcıların baba çalışma durumu değişkenine göre dağılımı incelendiğinde çalışan baba toplamda 556 (%90,5) kişi ve çalışmayan baba toplamda 58 (%9,45) kişi olduğu görülmektedir.

Tablo 12: Araştırmaya katılan öğrencilerin hane geliri değişkenine göre dağılımı

Hane Geliri	N	%
17.000-35.000	100	16,29
36.000-53.000	179	29,14
54.000-71.000	173	28,17
72.000+	162	26,36

Tablo 12'ye göre katılımcıların hane geliri değişkenine göre dağılımı incelendiğinde 17.000-35.000 arası ücret alan toplamda 100 (%16,29) kişi, 36.000-53.000 arası ücret alan toplamda 179 (%29,14) kişi, 54.000-71.000 arası ücret alan toplamda 173 (%28,17) kişi ve 72.000 ve üzeri ücret alan toplamda 162 (%26,36) kişi olduğu görülmektedir.

Tablo 13: Araştırmaya katılan öğrencilerin kardeş sayısı değişkenine göre dağılımı

Kardeş Sayısı	N	%
1 Çocuk	85	13,8
2 Çocuk	312	50,8
3 Çocuk	174	28,4
4+	43	7

Tablo 13'e göre katılımcıların kardeş sayısı değişkenine göre dağılımı incelendiğinde 1 çocuk 85 (%13,8) kişi, 2 çocuk 312 (%50,8) kişi, 3 çocuk 174 (%28,4) kişi ve 4 ve üzeri çocuk ise 43 (%7) kişi olduğu görülmektedir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmanın etik ilkelerine uygun olması açısından, veri toplanacak bireylere yapılan çalışmanın amacı, süreci ve olabilecek riskler hakkında gerekli bilgiler verilmiş ve yazılı olarak Bilgilendirilmiş Onam Formu (Ek-2) alınmıştır.

Yapılan çalışmada, veri toplanacak bireylerin demografik özelliklerini belirlemek amacıyla Kişisel Bilgi Formu (Ek-3) hazırlanmıştır. Algılanan helikopter ebeveyn tutumlarını ölçmek amacıyla geçerlilik ve güvenilirliği kanıtlanmış Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği (Ek-4), duygusal zekâlarını ölçmek amacıyla Duygusal Zekâ Ölçeği (Ek-5) ve umut düzeylerini ölçmek amacıyla Karakter Güçleri ve Erdemli Oluş Gençlik Envanteri (VIA- Youth) (Ek-6) kullanılmıştır. Telif hakları nedeniyle bu ölçek maddelerinin yalnızca bir kısmı ekler bölümüne eklenmiştir.

Bu veri toplama araçları sayesinde, yapılan çalışmanın amacına uygun olarak veriler toplanmış ve analizleri yapılmıştır.

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Çalışmada kullanılan kişisel bilgi formu araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Çalışmaya katılan öğrencilerin demografik özellikleri hakkında bilgi sahibi olmak amacıyla bu form oluşturulmuştur. Kişisel bilgi formunda; öğrencilerin yaşı, cinsiyeti, sınıfı, alan seçimi, anne baba medeni durumu, anne yaşı, anne eğitim düzeyi, anne çalışma durumu, baba yaşı, baba eğitim düzeyi, baba çalışma durumu, hane gelir durumu ve kardeş sayısı soruları yer almaktadır.

3.3.2. Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği

Yılmaz (2019) tarafından geliştirilmiş, 13-45 yaş arası bireylerin algıladıkları helikopter ebeveyn tutumunu ölçmek için tasarlanmış bu ölçek güvenilir ve geçerli bir ölçme aracıdır. Bu ölçeğin 4 alt boyutu vardır. Etik ve ahlaki konularda helikopterlik, akademik/okul yaşamı konularında helikopterlik, temel güven ve yaşam becerileri konusunda helikopterlik ve duygusal kişisel yaşam alanında helikopterlik olarak dörde ayrılır. Ölçekte 21 madde bulunmaktadır ve bu maddeler anne ve baba için ayrı puanlanacak şekilde tasarlanmıştır. Buradaki amaç hem anne hem de babanın tutumlarına dair ayrı ayrı bilgi alıp aralarındaki farklara göre verilere ulaşmaktır. Helikopter anne ve baba için iç tutarlılık katsayıları farklıdır. Anne 0.85 iken baba 0.83'tür. Maddeler dörtlü likert tipi bir ölçekle değerlendirilmektedir. Bunlar '4= Hep

böyle davranır, 3= Çoğu zaman böyle davranır, 2= Arada sırada böyle davranır ve 1= Hiç böyle davranmaz' şeklinde sıralanmaktadır. Boyutların karşılaştırılması yapılırken her boyuttan elde edilen toplam puan o boyuta ait madde sayısına bölünmektedir. Ölçekten alınan toplam puan, ebeveynlerin helikopter ebeveynlikteki genel seviyelerini göstermektedir. Ayrıca alt ve üst sınırlar da bulunmaktadır (Yılmaz, 2019). Bunlar;

Helikopter tutum: (Aritmetik ortalama + 2 SS) = 56 puan ve üzeri

Normal ilgi sınırları: (Aritmetik ortalama $\pm$ 1 SS) = 32 – 55 puan arası

İlgisiz Tutum (Aritmetik ortalama- 2 SS) = 21 – 31 puan arası (Yılmaz, 2019).

3.3.3. Duygusal Zekâ Ölçeği

Kayıhan ve Arslan (2016) tarafından geliştirilmiş, bu ölçek ergenlik dönemindeki bireylerin duygusal zekâ düzeylerini ölçmek için tasarlanmıştır, güvenilir ve geçerli bir ölçme aracıdır. Ölçekte 20 madde bulunmaktadır. 3 boyutlu model doğrulayıcı faktör analizinde uyumlu bulunmuştur. Bu üç boyut şu şekildedir;

F1: Duygusal tanımlama/anlama

F2: Duygusal kolaylaştırma

F3: Duygusal düzenleme

Maddeler beşli likert tipi bir ölçekle değerlendirilmektedir. Bunlar '5=Tamamen katılıyorum, 4=Katılıyorum, 3=Kararsızım, 2=Katılmıyorum ve 1=Hiç katılmıyorum' şeklinde sıralanmaktadır. Ölçeğin iç tutarlılık, faktör analizi ve madde çalışmaları sürdürülmüştür. Güvenilirlik analizi yapılmıştır ve sonucunda Cronbach katsayı.83 bulunmuştur. Doğrulayıcı faktör analizi yapıldığında ölçeğin 3 boyutunun Türk örnekleme uygun olduğu görülmüştür bulunmuştur ($\chi^2=399.55$, $df=167$, $RMSEA=.075$, $NNFI=.90$, $CFI=.91$, $IFI=.91$, $SRMR=.080$, $GFI=.86$). Bu çalışmanın sonucunda ölçeğin geçerliliği ve güvenilirliği kabul edilmiştir. Araştırmada Cronbach Alfa katsayısı toplam puan 0.805, duygusal tanımlama/anlam alt boyutu 0.707, duygusal düzenleme alt boyutu 0.787 ve duygusal kolaylaştırma alt boyutu 0.540 bulunmuştur. Bu katsayıların $0.40 < R^2 < 0.60$ değerlerinden düşük olduğu kabul edilmiştir ve bundan dolayı duygusal kolaylaştırma alt boyutu düşük güvenilirlik sağlamıştır, analizlere dahil edilmemiştir (Kayıhan ve Arslan, 2016).

3.3.4. Karakter Güçleri ve Erdemli Oluş Gençlik Envanteri (VIA- Youth)

Bu envanter 6 erdem ve 24 karakter gücünden oluşan 197 maddelik bir ölçektir ve Park ve Peterson (2006) tarafından geliştirilmiştir. Maddeler beşli likert tipi bir ölçekle değerlendirilmektedir. Bunlar “5=Bana tamamen uyuyor, 4=Bana çoğunlukla uyuyor, 3=Bana kısmen uyuyor, 2=Bana kısmen uyuyor ve 1= Bana hiç uymuyor” şeklinde sıralanmaktadır. 24 alt ölçek bulunmaktadır. Türkçe versiyonunu Kabakçı, Ergene ve Doğan (2019) tarafından uyarlanmıştır. Amacı gençlerin karakter güçlerini değerlendirmektir. Buradaki karakter güçlerinden umudun yaşam doyumu, öznel iyi oluşu, akademik başarıyı ve okul yaşantısını etkilediği vurgulanmıştır. Aynı zamanda umudun, iyileşme sürecinde ve depresyonda da faydalı bir karakter gücü olduğu söylenebilmektedir. (Kabakçı, Ergene ve Doğan, 2019). 197 maddelik ölçeğin içinden umut için kullanılan madde sayısı 8’dir.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırma verileri, lise öğrencilerine yönelik olarak Şubat 2025 ile Mart 2025 tarihleri arasında toplanmış ve değerlendirilmiştir. Araştırmada ilk olarak veri toplama araçları olan ‘Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumu’, ‘Duygusal Zekâ’ ve Karakter Güçleri ve Erdemli Oluş Gençlik Envanteri (VIA-Youth) için e-posta yoluyla uygulama izinleri alınmıştır.

Gerekli işlemlerden sonra, araştırma verilerinin toplanması için Kişisel Bilgi Formu hazırlanmıştır. İzni alınan ölçekler ile kişisel bilgi formunun birlikte olduğu bir anket oluşturulmuştur. Millî Eğitim Bakanlığı İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü’nden onay alınmıştır. Onayın alınmasının ardından okul müdürü ve müdür yardımcısıyla iletişime geçilmiştir. Anketler çıktı alınarak sınıf ortamında, okul saatleri içerisinde ve gönüllülük esasına dayanarak öğrencilerden veri toplanmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Toplanan verilerin SPSS istatistik yazılım programı 25.0 versiyonu kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın sorularının analizleri yapılmadan hemen önce elde edilen verilerin basıklık çarpıklık katsayılarına bakılmıştır ve sınanmıştır.

Normallik için çarpıklık ve basıklık katsayılarının incelenmesi, betimsel istatistik, T-Testi, ANOVA ve Pearson korelasyon testleri çalışma kapsamında uygulanan testlerdir.

Pearson korelasyon testi, iki sürekli değişken arasındaki doğrusal ilişkiyi ölçmek için kullanılmaktadır. Bu test, değişkenlerin her birinin normal dağılım göstermesi ve ilişki düzeyinin doğrusal olması gerektiğini savunmaktadır (Dancey ve Reidy, 2017). Korelasyon katsayısı, -1 ile +1 arasında bir değer alır; bu değer ilişkinin yönünü ve gücünü ifade eder. Katsayının pozitif olması değişken arasında pozitif bir ilişkiyi gösterirken, negatif olması ters bir ilişkiyi göstermektedir. Matematiksel olarak, Pearson korelasyonu, iki değişkenin varyansının, her bir değişkenin standart sapmasının çarpımına bölünmesiyle hesaplanmaktadır (Tabachnick ve Fidell, 2019).

T testi ise iki ayrı grup arasındaki ortalama alınmakta, bunların aralarındaki fark tespit edilmekte ve aralarında anlamlı bir farkın olup olmadığına bakılmaktadır. Bu test küçük örneklem gruplarında güvenilir sonuçlar vermektedir. Bu gruplar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığına bakılmaktadır. T testinin farklı türleri vardır. Bunlar; bağımsız örneklem t testi, tek örneklem t testi ve eşleştirilmiş örneklem t testi ve gibi türlerdir. Tek örneklem t testi, var olan bir örneklemin ortalaması ile belirli bir değer arasında farkın var olup olmadığını test etmektedir. Bağımsız iki örneklem t testi, iki birbirinden bağımsız grubun ortalamaları alınmakta ve bunla karşılaştırılmaktadır. Eşleştirilmiş örneklem t testi ise ki aynı grubun farklı zamanlarda ölçümleri olmakta ve bu ölçülen değerler karşılaştırılmaktadır (Büyüköztürk, 2023).

ANOVA (Varyans Analizi), üç veya daha üstü gruplar arasındaki anlamlı farklılığın var olup olmadığını test eden analiz yöntemidir. Amacı ise, bu grupların ortalamaları alındığında aralarındaki farkı belirlemektir. Deneysel ve ilişkisel araştırmalarda kullanılan bu yöntem gruplar arasındaki etkileri karşılaştırmak için tercih edilmektedir. ANOVA testinde toplam varyans; gruplar arası (hata dışı) varyans ve gruplar içi (hata) varyans olarak ikiye ayrılmaktadır. Gruplar arası varyans, var olan grupların alınan ortalamalarının genel ortalamadan sapmasını göstermektedir. Gruplar içi varyans ise var olan her grubun kendi içindeki bireysel farklılıkları göstermektedir. Gruplar arası varyansın gruplar içi varyanstan anlamlı derecede büyük olması istatistiksel olarak anlamlı farklar olduğunu göstermektedir. Ancak ANOVA testi, hangi gruplar arasında fark olduğunu göstermemektedir. ANOVA tek yönlü ya da iki yönlü olabilmektedir. Tek yönlü ANOVA, yalnızca tek bir bağımsız değişkenin etkisini incelemektedir. İki yönlü ANOVA ise iki farklı değişkenin etkisini ve bu değişkenler arasındaki etkileşimi analiz etmektedir (Büyüköztürk, 2023).

Araştırmanın bu aşamasında, katılımcılardan toplanan verilere ilişkin yapılan istatistiksel analiz sonuçları tablolar ve açıklamalar eşliğinde sunulmuştur.

Tablo 14: Normallik testi tablosu

	AHETÖANNE	AHETÖBABA	DZÖ	UÖ
Çarpıklık	,168	,474	-,313	-,011
Basıklık	-,235	,038	,727	,212

George ve Mallery’e (2001) göre çarpıklık ve basıklık değerlerinin -2 ile +2 aralığında olduğu durumlarda veriler normal dağılım göstermektedir. Bu durumda tablo incelendiğinde verilerin normal dağılım gösterdiği görülmektedir. Dolayısıyla verilerin analizinde parametrik testler kullanılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Bu bölümde araştırma için katılımcılardan toplanan verilerin istatistiksel analiz sonuçları ve açıklamaları bulunmaktadır.

4.1. Yaş Değişkenine Göre Farkları Gösteren Bulgular

Araştırmada ölçeklere göre farklılıkları belirlemek için ANOVA testi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 15'de verilmiştir.

Tablo 15: Yaş değişkenine göre farkları gösteren ANOVA tablosu

		Sıralar Toplamı	df	Sıralar Ortalaması	F	p
AHETÖ	Grupiçi	1712,855	3	570,952	5,172	,002*
	Gruplararası	67343,336	610	110,399		
	Toplam	69056,191	613			
AHETÖ BABA	Grupiçi	874,967	3	291,656	3,726	,011*
	Gruplararası	47746,114	610	78,272		
	Toplam	48621,081	613			
DZÖ	Grupiçi	111,274	3	37,091	1,289	,277
	Gruplararası	17555,574	610	28,780		
	Toplam	17666,849	613			
UÖ	Grupiçi	131,375	3	43,792	2,076	,102
	Gruplararası	12867,493	610	21,094		
	Toplam	12998,868	613			

Tablo 15 incelendiğinde, Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumu Ölçeği, Duygusal Zekâ Ölçeği ve Umut Ölçeğinin yaş değişkenine göre farkları gösteren ANOVA analizi sonuçları görülmektedir. Bu sonuçlara göre Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumu Ölçeği anne puanlarında yaş değişkeni 14 ile 17+ arası olan katılımcılar arasında yaşı 14 olan katılımcılar açısından anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. 15 ile 17+ arası olan katılımcılar arasında yaşı 15 olan katılımcılar açısından anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. 16 ile 17+ arası olan katılımcılar arasında yaşı 16 olan katılımcılar açısından anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumu Ölçeği baba puanlarında yaş değişkeni 14 ile 16 arası olan katılımcılar arasından yaşı 14 olan katılımcılar açısından anlamlı bir farklılık tespit

edilmiştir. 14 ile 17+ arası olan katılımcılar arasından yaşı 14 olan katılımcılar açısından anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. 15 ile 17+ arası olan katılımcılar arasından yaşı 15 olan katılımcılar açısından anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir.

4.2. Cinsiyet Değişkenine Göre Farkları Gösteren Bulgular

Araştırmada cinsiyet değişkenine göre sonuçların belirlenebilmesi T-testi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 16 'da verilmiştir.

Tablo 16: Cinsiyet değişkenine göre farkları gösteren T-testi tablosu

	Cinsiyet	N	Ortalama	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
AHETÖANNE	Kız	375	45,3520	10,76034	-	6112	,001*
	Erkek	239	49,0293	9,99554	4,244		
AHETÖBABA	Kız	375	45,3520	8,82996	-	612	,001*
	Erkek	239	49,0293	8,69349	4,374		
DZÖ	Kız	375	45,3520	4,90452	5,059	446,462	,001*
	Erkek	239	49,0293	5,78374			
UÖ	Kız	375	45,3520	4,62672	,243	612	,808
	Erkek	239	49,0293	4,57963			

Tablo 16 incelendiğinde, Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumu Ölçeği, Duygusal Zekâ Ölçeği ve Umut Ölçeğinin cinsiyet değişkenine göre farkı gösteren T-testi sonuçları görülmektedir. Bu sonuçlara göre algılanan helikopter ebeveyn tutum ölçeği anne, algılanan helikopter ebeveyn tutum ölçeği baba ve duygusal zekâ ölçeği puanlarında anlamlı bir farklılık görülmektedir. Bu fark ise algılanan helikopter ebeveyn tutumu ölçeği anne ve baba için kız cinsiyeti açısından yüksek puanlıyken, duygusal zekâ ölçeğinde erkek cinsiyeti açısından yüksek puanlıdır.

4.3. Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Farkları Gösteren Bulgular

Araştırmada sınıf düzeyi değişkenine göre farklılıkları belirlemek için ANOVA testi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 17'de verilmiştir.

Tablo 17:Sınıf düzeyi değişkenine göre farkları gösteren ANOVA tablosu

	Sıralar	df	Sıralar	F	p
	Toplamı		Ortalaması		
AHETÖ	Grup içi	1279,806	3	426,602	,010*
ANNE	Gruplararası	67776,385	610	111,109	
	Toplam	69056,191	613		

AHETÖ	Grupiçi	1113,741	3	371,247	4,767	,003*
BABA	Gruplararası	47507,340	610	77,881		
	Toplam	48621,081	613			
DZÖ	Grupiçi	264,105	3	88,035	3,086	,027*
	Gruplararası	17402,744	610	28,529		
	Toplam	17666,849	613			
UÖ	Grupiçi	204,925	3	68,308	3,257	,021*
	Gruplararası	12793,943	610	20,974		
	Toplam	12998,868	613			

Tablo 17 incelendiğinde, Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumu Ölçeği, Duygusal Zekâ Ölçeği ve Umut Ölçeğinin sınıf düzeyi değişkenine göre farkı gösteren ANOVA analizi sonuçları görülmektedir. Bu sonuçlara göre Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumu Ölçeği annenin puanlarında sınıf düzeyi 9 ile 11 arası olan katılımcılar arasında sınıf düzeyi 9 olan katılımcılar açısından anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Sınıf düzeyi 9 ile 12 arası olan katılımcılar arasında sınıf düzeyi 9 olan katılımcılar açısından anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Sınıf düzeyi 10 ile 12 arası olan katılımcılar arasında sınıf düzeyi 10 olan katılımcılar açısından anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumu Ölçeği baba puanlarında sınıf düzeyi 9 ile 11 arası olan katılımcılar arasında sınıf düzeyi 9 olan katılımcılar açısından anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Sınıf düzeyi 9 ile 12 arası olan katılımcılar arasında sınıf düzeyi 9 olan katılımcılar açısından anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Sınıf düzeyi 10 ile 11 arası olan katılımcılar arasında sınıf düzeyi 10 olan katılımcı açısından anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Duygusal Zekâ Ölçeği puanlarında sınıf düzeyi 9 ile 10 arası olan katılımcılar arasında sınıf düzeyi 9 olan katılımcılar açısından anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Umut Ölçeği puanlarında sınıf düzeyi 9 ile 12 arası olan katılımcılar arasında sınıf düzeyi 12 olan katılımcılar açısından anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Sınıf düzeyi 10 ile 12 arası olan katılımcılar arasında sınıf düzeyi 12 olan katılımcılar açısından anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir.

4.4. Alan Seçimi Değişkenine Göre Farkları Gösteren Bulgular

Araştırmada alan seçimi değişkenine göre farklılıkları belirlemek için T-testi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 18'de verilmiştir.

Tablo 18: Alan seçimi değişkenine göre farkları gösteren T-testi tablosu

	Alan Seçimi	N	Ortalama	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
AHETÖANNE	Sayısal	102	45,5294	10,32991	,912	215	,363
	Eşit	115	44,2609	10,13513			
	Ağırlık						
AHETÖBABA	Sayısal	102	38,5588	8,35070	,598	215	,550
	Eşit	115	37,8870	8,17760			
	Ağırlık						
DZÖ	Sayısal	102	39,0686	5,29573	-,982	215	,327
	Eşit	115	39,7826	5,38644			
	Ağırlık						
UÖ	Sayısal	102	26,0294	4,17550	-	213,440	,068
	Eşit	115	27,1913	5,13484	1,837		
	Ağırlık						

Tablo 18 incelendiğinde, Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumu Ölçeği, Duygusal Zekâ Ölçeği ve Umut Ölçeğinin alan seçimi değişkenine göre farkı gösteren T-testi sonuçları görülmektedir. Bu sonuçlara göre hiçbirisi için anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

4.5. Anne Baba Medeni Durum Değişkenine Göre Farkları Gösteren Bulgular

Araştırmada anne baba medeni durum değişkenine göre sonuçların belirlenebilmesi T-testi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 19’da verilmiştir.

Tablo 19: Anne baba medeni durum değişkenine göre farkları gösteren T-testi tablosu

	Anne Baba Medeni Durum	N	Ortalama	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
AHETÖANNE	Birlikte	583	46,9348	10,50785	1,333	32,376	,192
	Ayrı	31	43,9355	12,28803			
AHETÖBABA	Birlikte	583	40,2024	8,85839	3,942	612	,001*
	Ayrı	31	33,8065	7,63072			
DZÖ	Birlikte	583	39,5146	5,36497	,944	612	,346
	Ayrı	31	38,5806	5,44533			
UÖ	Birlikte	583	25,9571	4,58069	-1,344	612	,180
	Ayrı	31	27,0968	4,99570			

Tablo 19 incelendiğinde, Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumu Ölçeği, Duygusal Zekâ Ölçeği ve Umut Ölçeğinin ebeveyn medeni durum değişkenine göre farkı gösteren T-testi sonuçları görülmektedir. Bu sonuçlara göre yalnızca Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumu ölçeğinin baba puanında anlamlı bir farklılık görülmektedir. Bu fark ise anne babası birlikte olanlar açısından yüksek puanlıdır.

4.6. Anne Yaş Değişkenine Göre Farkları Gösteren Bulgular

Araştırmada anne yaş değişkenine göre farklılıkları belirlemek için ANOVA testi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 20’de verilmiştir.

Tablo 20: Anne yaş değişkenine göre farkları gösteren ANOVA tablosu

		Sıralar Toplamı	df	Sıralar Ortalaması	F	p
AHETÖ	Grupiçi	279,990	2	139,995	1,244	,289
	Gruplararası	68776,200	611	112,563		
	Toplam	69056,191	613			
BABA	Grupiçi	369,169	2	184,584	2,337	,097
	Gruplararası	48251,913	611	78,972		
	Toplam	48621,081	613			
DZÖ	Grupiçi	227,169	2	113,585	3,979	,019*
	Gruplararası	17439,679	611	28,543		
	Toplam	17666,849	613			
UÖ	Grupiçi	66,721	2	33,360	1,576	,208
	Gruplararası	12932,148	611	21,166		
	Toplam	12998,868	613			

Tablo 20 incelendiğinde Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği, Duygusal Zekâ Ölçeği ve Umut Ölçeğinin anne yaş değişkenine göre farkı gösteren ANOVA analizi sonuçları görülmektedir. Bu sonuçlara göre Duygusal Zekâ Ölçeği puanlarında anne yaşı 30-40 yaş aralığındaki ebeveynler ile 51 yaş üzerindeki ebeveynler arasında anne yaşı 30-40 yaş arası olan ebeveynler açısından anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Anne yaşı 41-50 yaş aralığındaki ebeveynler ile 51 yaş ve üzeri ebeveynler arasında anne yaşı 41-50 yaş arası olan ebeveynler açısından anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir.

4.7. Anne Eğitim Durumu Değişkenine Göre Farkları Gösteren Bulgular

Araştırmada anne eğitim düzeyi değişkenine göre farklılıkları belirlemek için ANOVA testi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 21’de verilmiştir.

Tablo 21: Anne eğitim durumu değişkenine göre farkları gösteren ANOVA tablosu

		Sıralar Toplamı	df	Sıralar Ortalaması	F	p
AHETÖ	Grup içi	85,426	3	28,475	,252	,860
ANNE	Gruplararası	68970,764	610	113,067		
	Toplam	69056,191	613			
AHETÖ	Grup içi	92,318	3	30,773	,387	,763
BABA	Gruplararası	48528,763	610	79,555		
	Toplam	48621,081	613			
DZÖ	Grup içi	38,833	3	12,944	,448	,719
	Gruplararası	17628,016	610	28,898		
	Toplam	17666,849	613			
UÖ	Grup içi	24,578	3	8,193	,385	,764
	Gruplararası	12974,290	610	21,269		
	Toplam	12998,868	613			

Tablo 21 incelendiğinde, Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumu Ölçeği, Duygusal Zekâ Ölçeği ve Umut Ölçeğinin anne eğitim durumu değişkenine göre farkı gösteren ANOVA sonuçları görülmektedir. Bu sonuçlara göre hiçbirisi için anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

4.8. Anne Çalışma Durumu Değişkenine Göre Farkları Gösteren Bulgular

Araştırmada anne çalışma durumu değişkenine göre farklılıkları belirlemek için T-testi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 22’de verilmiştir.

Tablo 22: Anne çalışma durumu değişkenine göre farkları gösteren T-testi tablosu

	Anne Çalışma Durumu	N	Ortalama	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
AHETÖANNE	Çalışıyor	218	46,0321	10,99031	-	612	,193
	Çalışmıyor	396	47,1970	10,39165	1,302		
AHETÖBABA	Çalışıyor	218	39,0321	8,83248	-	612	,080
	Çalışmıyor	396	40,3460	8,92296	1,752		
DZÖ	Çalışıyor	218	39,0596	5,31593		612	,163

	Çalışmıyor	396	39,6919	5,39067	-		
					1,398		
UÖ	Çalışıyor	218	26,1743	4,68421	,637	612	,524
	Çalışmıyor	396	25,9268	4,56427			

Tablo 22 incelendiğinde, Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumu Ölçeği, Duygusal Zekâ Ölçeği ve Umut Ölçeğinin anne çalışma durumu değişkenine göre farkı gösteren T-testi sonuçları görülmektedir. Bu sonuçlara göre hiçbirini için anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

4.9. Baba Yaş Değişkenine Göre Farkları Gösteren Bulgular

Araştırmada baba yaş değişkenine göre farklılıkları belirlemek için ANOVA testi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 23'te verilmiştir.

Tablo 23: Baba yaş değişkenine göre farkları gösteren ANOVA tablosu

		Sıralar Toplamı	df	Sıralar Ortalaması	F	p
AHETÖ	Grupiçi	523,644	2	261,822	2,334	,098
ANNE	Gruplararası	68532,547	611	112,165		
	Toplam	69056,191	613			
AHETÖ	Grupiçi	56,284	2	28,142	,354	,702
BABA	Gruplararası	48564,798	611	79,484		
	Toplam	48621,081	613			
DZÖ	Grupiçi	172,370	2	86,185	3,010	,050*
	Gruplararası	17494,479	611	28,633		
	Toplam	17666,849	613			
UÖ	Grupiçi	52,814	2	26,407	1,246	,288
	Gruplararası	12946,054	611	21,188		
	Toplam	12998,868	613			

Tablo 23 incelendiğinde, Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumu Ölçeği, Duygusal Zekâ Ölçeği ve Umut Ölçeğinin baba yaş değişkenine göre farkı gösteren ANOVA analizi sonuçları görülmektedir. Bu sonuçlara göre Duygusal Zekâ Ölçeği puanlarında baba yaşı 41-50 yaş aralığındaki ebeveynler ile 51 yaş ve üzeri ebeveynler arasında baba yaşı 41-50 yaş arası olan ebeveynler açısından anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir.

4.10. Baba Eğitim Durumu Değişkenine Göre Farkları Gösteren Bulgular

Araştırmada baba eğitim düzeyi değişkenine göre farklılıkları belirlemek için ANOVA testi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 24'de verilmiştir.

Tablo 24: Baba eğitim durumu değişkenine göre farkları gösteren ANOVA tablosu

		Sıralar Toplamı	df	Sıralar Ortalaması	F	p
AHETÖ	Grup içi	316,937	3	105,646	,938	,422
ANNE	Gruplararası	68739,254	610	112,687		
	Toplam	69056,191	613			
AHETÖ	Grup içi	240,167	3	80,056	1,009	,388
BABA	Gruplararası	48380,914	610	79,313		
	Toplam	48621,081	613			
DZÖ	Grup içi	122,107	3	40,702	1,415	,237
	Gruplararası	17544,741	610	28,762		
	Toplam	17666,849	613			
UÖ	Grup içi	23,601	3	7,867	,370	,775
	Gruplararası	12975,267	610	21,271		
	Toplam	12998,868	613			

Tablo 24 incelendiğinde, Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumu Ölçeği, Duygusal Zekâ Ölçeği ve Umut Ölçeğinin baba eğitim durumu değişkenine göre farkı gösteren ANOVA sonuçları görülmektedir. Bu sonuçlara göre hiçbirisi için anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

4.11. Baba Çalışma Durumu Değişkenine Göre Farkları Gösteren Bulgular

Araştırmada baba çalışma durumu değişkenine göre farklılıkları belirlemek için T-testi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 25'te verilmiştir.

Tablo 25: Baba çalışma durumu değişkenine göre farkları gösteren T-testi tablosu

	Baba Çalışma Durumu	N	Ortalama	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
AHETÖANNE	Çalışıyor	556	46,9442	10,65878	1,163	612	,245
	Çalışmıyor	58	45,2414	10,13126			
AHETÖBABA	Çalışıyor	556	39,9460	8,90393	,573	612	,567
	Çalışmıyor	58	39,2414	8,97816			
DZÖ	Çalışıyor	556	39,5234	5,40248	,799	612	,424

	Çalışmıyor	58	38,9310	5,04319			
UÖ	Çalışıyor	556	25,9928	4,61489	-,364	612	,716
	Çalışmıyor	58	26,2241	4,54237			

Tablo 25 incelendiğinde, Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumu Ölçeği, Duygusal Zekâ Ölçeği ve Umut Ölçeğinin baba çalışma durumu değişkenine göre farkı gösteren T-testi sonuçları görülmektedir. Bu sonuçlara göre hiçbirisi için anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

4.12. Hane Gelir Durumu Değişkenine Göre Farkları Gösteren Bulgular

Araştırmada hane gelir durumu değişkenine göre farklılıkları belirlemek için ANOVA testi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 26'da verilmiştir.

Tablo 26: Hane gelir durumu değişkenine göre farkları gösteren ANOVA tablosu

		Sıralar Toplamı	df	Sıralar Ortalaması	F	p
AHETÖ	Grup içi	562,449	3	187,483	1,670	,172
	Gruplararası	68493,742	610	112,285		
	Toplam	69056,191	613			
BABA	Grup içi	232,514	3	77,505	,977	,403
	Gruplararası	48388,568	610	79,326		
	Toplam	48621,081	613			
DZÖ	Grup içi	216,077	3	72,026	2,518	,057
	Gruplararası	17450,771	610	28,608		
	Toplam	17666,849	613			
UÖ	Grup içi	96,946	3	32,315	1,528	,206
	Gruplararası	12901,922	610	21,151		
	Toplam	12998,868	613			

Tablo 26 incelendiğinde, Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumu Ölçeği, Duygusal Zekâ Ölçeği ve Umut Ölçeğinin hane gelir durumu değişkenine göre farkı gösteren ANOVA sonuçları görülmektedir. Bu sonuçlara göre hiçbirisi için anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

4.13. Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farkları Gösteren Bulgular

Araştırmada kardeş sayısı değişkenine göre farklılıkları belirlemek için ANOVA testi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 27'de verilmiştir.

Tablo 27: Kardeş sayısı değişkenine göre farkları gösteren ANOVA tablosu

		Sıralar Toplamı	df	Sıralar Ortalaması	F	p
AHETÖ	Grupiçi	705,546	3	235,182	2,099	,099
	Gruplararası	68350,645	610	112,050		
	Toplam	69056,191	613			
AHETÖ BABA	Grupiçi	455,950	3	151,983	1,925	,124
	Gruplararası	48165,131	610	78,959		
	Toplam	48621,081	613			
DZÖ	Grupiçi	77,875	3	25,958	,900	,441
	Gruplararası	17588,973	610	28,834		
	Toplam	17666,849	613			
UÖ	Grupiçi	61,309	3	20,436	,964	,410
	Gruplararası	12937,560	610	21,209		
	Toplam	12998,868	613			

Tablo 27 incelendiğinde, Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumu Ölçeği, Duygusal Zekâ Ölçeği ve Umut Ölçeğinin kardeş sayısı değişkenine göre farkı gösteren ANOVA sonuçları görülmektedir. Bu sonuçlara göre hiçbirisi için anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

4.14. Korelasyon

Araştırmada ölçekler arasındaki ilişkiyi belirlemek için Pearson korelasyon testi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 28’de verilmiştir.

Tablo 28: Korelasyon tablosu

		AHETÖ ANNE	AHETÖ BABA	DZÖ	UÖ
AHETÖANNE	Pearson Correlation	1			
	Sig. (2-tailed)				
	N	614			
AHETÖBABA	Pearson Correlation	,584**	1		
	Sig. (2-tailed)	,000*			
	N	614	614		
DZÖ	Pearson Correlation	,089*	,124**	1	
	Sig. (2-tailed)	,028*	,002*		
	N	614	614	614	
UÖ	Pearson Correlation	,044	,050	,266**	1

Sig. (2-tailed)	,273	,220	,000*	
N	614	614	614	614

Tablo 28 incelendiğinde Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumu Ölçeği, Duygusal Zekâ Ölçeği ve Umut Ölçeğinin arasındaki ilişkiyi gösteren Pearson korelasyon testi sonuçları görülmektedir. Sonuçlara bakıldığında, algılanan helikopter ebeveyn tutum ölçeğine göre anne için verilen yanıtlar ile baba için verilen yanıtlar arasında orta düzeyde, pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Bu durum, bireylerin annelerinden ve babalarından algıladıkları helikopter ebeveynlik tutumlarının birbirini anlamlı biçimde yordadığını göstermektedir. Algılanan helikopter ebeveyn tutumu ölçeği anne yanıtları ile duygusal zekâ ölçeği arasında pozitif yönlü, düşük düzeyde ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Bu bulgu, bireyin annesinden daha yüksek düzeyde helikopter ebeveynlik algılamasının, duygusal zekâ düzeyinde hafif bir artışla birlikte görülebildiği sonucunu ortaya koymaktadır. Algılanan helikopter ebeveyn tutumu ölçeği baba yanıtları ile duygusal zekâ ölçeği arasında pozitif yönlü, düşük düzeyde ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Bu durum, babadan algılanan helikopter ebeveynlik arttıkça bireylerin duygusal zekâ düzeyinde küçük bir artışın meydana geldiğini göstermektedir. Duygusal zekâ ölçeği ve umut ölçeği arasında pozitif yönlü, orta düzeyde ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Bu da bireyin duygusal zekâsı yükseldikçe umut düzeyinin de artış gösterdiğini ortaya koymaktadır. Algılanan helikopter ebeveyn tutum ölçeği ve umut ölçeği arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir. Bu bulgu, bireylerin ebeveynlerinden algıladıkları helikopter tutumlarının, umut düzeyleriyle doğrudan ilişkili olmadığını göstermektedir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın ortaya çıkan bulgularının tartışma, sonuç ve önerileri bulunmaktadır.

5.1. Tartışma ve Sonuç

Üniversite sınavına hazırlanan öğrencilerin algılanan helikopter ebeveyn tutumu, duygusal zekâ ve umut düzeylerinin incelendiği bu çalışmada veriler yüzyüze toplanmıştır.

Çalışmada Kişisel Bilgi Formu, Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği, Duygusal Zekâ Ölçeği ve Karakter Güçleri ve Erdemli Oluş Gençlik Envanteri kullanılmıştır. Araştırmaya 375 kız, 239 erkek toplamda 614 lisede öğrenim gören öğrenci katılmıştır.

Yapılan çalışmanın sonuçlarına bakıldığında; Bireylerin algılanan helikopter ebeveyn tutumu yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Bu bağlamda helikopter anne tutumuna göre farkların 14,15 ve 16 yaşlarda olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu açıdan bakıldığında 14-17+ yaş arasında bireylerden 14 yaşında olan bireylerin, 15-17+ yaş arasında bireylerden 15 yaşında olan bireylerin ve 16-17+ yaş arasında bireylerden 16 yaşında olan bireylerin annelerini daha fazla helikopter ebeveyn olarak algıladıkları sonucuna ulaşılmıştır. Helikopter baba tutumuna göre farkların 14 ve 15 yaşlarda olduğu görülmüştür. Bu açıdan bakıldığında 14-17+ yaş arasından bireylerden 14 yaşında olan bireylerin ve 15-17+ yaş arası bireylerden 15 yaşında olan bireylerin babalarını daha fazla helikopter ebeveyn olarak algıladıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bradley-Geist ve Olson-Buchanan (2014), yaptıkları çalışmada ebeveynlerin çocuklarına gösterdikleri aşırı ilginin küçük kardeşin büyük kardeşten daha çok hissettiği sonucuna ulaşılmıştır. Ebeveynler küçük yaştaki çocuklarına daha fazla ilgi gösterip otorite kurduklarından dolayı çocukların yaşı arttıkça çocuklara olan helikopter tutumun azalacağı düşünülebilmektedir.

Bireylerin algılanan helikopter ebeveyn tutumu cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Bu bağlamda kızlar erkeklere göre daha fazla hem anne hem de babalarının tutumlarını helikopter tutum olarak algıladıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Şahin Kızılkaya (2024), yaptığı yüksek lisans tezi sonucunda öğrencilerin algılanan helikopter ebeveyn tutumu ve cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Erkek öğrencilerin annelerini kızlara olanla daha fazla helikopter ebeveyn olarak algıladıkları ve iki cinsiyetin de babalarını helikopter ebeveyn olarak algılamadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Özbek (2022), yaptığı yüksek lisans tezi sonucunda bireylerin algılanan helikopter ebeveyn tutumu ve cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Erkek katılımcılar kız katılımcılara göre hem anne hem de babalarının tutumlarını helikopter tutum olarak algılamakta oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Yılmaz (2020); Alpsoy (2021), yaptıkları çalışmada annelerin helikopter ebeveyn tutumuna daha çok yatkın oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Yılmaz ve Büyükcebeci (2019), yaptıkları çalışmada annelerin çocuklarına helikopter ebeveynlik yapmasının sebebinin onlara iyi bir annelik yapma içgüdüsünden geldiği sonucuna ulaşmıştır. Bradley-Geist ve Olson-Buchanan (2014), yaptıkları bir çalışmada ise ebeveynler tarafından çocuklara gösterilen aşırı ilginin kız çocukları üzerinde yoğunlaştığı belirtilmiştir. Literatüre bakıldığında ise var olan bilgiler ikiye ayrılmaktadır. Ebeveynler bir yandan kız çocuklarına daha fazla ilgi gösterirken diğer yandan ise erkek çocuklarının üstünde baskılarının daha fazla olduğu ve erkek çocuklarının sorumluluklarını daha fazla üstlendikleri görülmektedir.

Bireylerin algılanan helikopter ebeveyn tutumu sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Bu bağlamda helikopter anne tutumuna göre farkların 9 ve 10. sınıfta olduğu görülmüştür. Bu açıdan bakıldığında sınıf düzeyi 9 ile 11 arası olan bireyler arasında sınıf düzeyi 9 olan bireylerin, 9 ile 12 arası olan bireyler arasında sınıf düzeyi 9 olan bireylerin ve 10 ile 12 arası olan bireyler arasında sınıf düzeyi 10 olan bireylerin annelerini daha fazla helikopter ebeveyn olarak algıladıkları sonucuna ulaşılmıştır. Helikopter baba tutumuna göre farkların 9 ve 10. Sınıfta olduğu görülmüştür. Bu açıdan bakıldığında sınıf düzeyi 9 ile 11 arası olan bireyler arasında sınıf düzeyi 9 olan bireylerin, 9 ile 12 arası olan bireyler arasında sınıf düzeyi 9 olan bireylerin ve sınıf düzeyi 10 ile 11 arası olan bireyler arasında sınıf düzeyi 10 olan bireylerin babalarını daha fazla helikopter ebeveyn olarak algıladıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmayı destekler nitelikte Özel ve Zelyurt (2016) ve Kahveci (2022) yaptıkları çalışmada 9. sınıf olan öğrencilerin annelerini daha fazla helikopter ebeveyn olarak algıladıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlara baktığımızda ergenlik

dönemindeki bireylerin yaşı azaldıkça algılanan helikopter ebeveyn tutumları artmakta buna eş değer olarak sınıf düzeyi azaldıkça da algılanan helikopter ebeveyn tutumları da artmaktadır. Bu sonuçlar birbirlerine paralel gitmektedir. Buradan ebeveynlerin liseye yeni başlamış çocukları üzerindeki akademik kaygılarını onlara helikopter ebeveynlik yaparak yansıttıkları düşünülebilir. Şahin Kızılkaya (2024), yaptığı çalışmada ise algılanan helikopter ebeveyn tutumu ile sınıf düzeyi arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Bireylerin algılanan helikopter ebeveyn tutumu alan seçimi değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Bu çalışmayla ilgili literatürde herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır.

Bireylerin algılanan helikopter ebeveyn tutumu baba yanıtları anne baba medeni durum değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Bu bağlamda anne babası birlikte olan bireylerin babalarını daha fazla helikopter ebeveyn olarak algıladıkları sonucuna ulaşılmıştır. Özbek (2022), yaptığı çalışmada bireylerin algılanan helikopter ebeveyn tutumu ve anne baba medeni durum değişkeni arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Bireylerin algılanan helikopter ebeveyn tutumu anne yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Alpsoy (2021), yaptığı çalışmada 41-59 yaş arası annelerin helikopter ebeveyn tutumu serilemesinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kwon vd. (2016), yaptıkları çalışmada genç yaşta olan ebeveynlerin helikopter ebeveyn tutumlarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bireylerin algılanan helikopter ebeveyn tutumu anne eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Bu çalışmayı destekler nitelikte Kazdal Artır (2022), yaptığı çalışmada algılanan helikopter ebeveyn tutumu ile ebeveyn eğitim durumu arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Özbek (2022), yaptığı çalışmada lisansüstü programdan mezun olan babası olan çocukların annelerinin helikopter ebeveynlik tutumları ilkökul mezunu babası olan çocuklara oranla daha fazla algılanmakta olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yılmaz (2020), yaptığı çalışmada annenin eğitim durumu arttıkça helikopter ebeveyn tutumunun da artacağı sonucuna ulaşılmıştır. Gençler (2020), yaptığı çalışmada anne eğitim durumu ile algılanan helikopter ebeveyn tutumu arasında anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda okuma yazma bilmeyen ve lisansüstü mezunu olan annelerin

ilkokul mezunu olan annelere oranla daha çok helikopter tutum sergilediği sonucuna ulaşılmıştır. Alpsoy (2021), yaptığı çalışmada yüksek lisans mezunu olan annelerin diğer eğitim kademesi mezunu olan annelere oranla daha fazla helikopter ebeveyn tutumu sergilediği sonucuna ulaşılmıştır. Literatür araştırmalarına da bakıldığında eğitim seviyesi arttıkça helikopter ebeveyn olma durumunun da arttığı görülmektedir.

Bireylerin algılanan helikopter ebeveyn tutumu anne çalışma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Kahveci (2022), yaptığı çalışmada annesi çalışan bireylerin algıladıkları helikopter ebeveynliğin daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bireylerin algılanan helikopter ebeveyn tutumu baba yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Alpsoy (2021), yaptığı çalışmada 41-59 yaş arası babaların helikopter ebeveyn tutumu sergilemesinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kwon vd. (2016), yaptıkları çalışmada genç yaşta olan ebeveynlerin helikopter ebeveyn tutumlarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Literatür incelendiğinde ise genç yaş ebeveynlerin helikopter ebeveynlik sergilediklerine daha fazla ulaşılmıştır. Buradan şu sonucuna varılabilmektedir, bireyin ebeveynlik deneyimi ve yaşla birlikte bilinç düzeyi arttıkça helikopter ebeveynliğin de azalabileceği öngörülmektedir.

Bireylerin algılanan helikopter ebeveyn tutumu baba eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Özbek (2022), yaptığı çalışmada bu çalışmaya paralel olarak algılanan helikopter ebeveyn tutumu ile baba eğitim durumu arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Yılmaz (2020), yaptığı çalışmada algılanan helikopter ebeveyn tutumu ile baba eğitim düzeyi arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Kahveci (2022), yaptığı çalışmada üniversite mezunu babaların algılanan helikopter ebeveyn tutumunun daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmada anlamlı bir farklılık çıkmamasının sebebi ise helikopter ebeveynliğin aslında ebeveynlerin eğitim durumunun önemli olduğu kadar ebeveynlerin bilinç seviyelerinin de ne kadar önemli olduğunu bize göstermektedir. Yani ebeveynlerin eğitim seviyesi ne olursa olsun ebeveynlerin bilinçli olması çocuklarına helikopter ebeveynlik sergilemediklerini bize gösterebilir.

Bireylerin algılanan helikopter ebeveyn tutumu hane gelir düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Bu çalışmayı destekler nitelikte Lâpsekili

Uysal (2020), yaptığı çalışmada algılanan helikopter ebeveyn tutumu ile hane gelir düzeyi arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Şahin Kızılkaya (2024), yaptığı çalışmada ise algılanan helikopter anne tutumu ile hane gelir düzeyi arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Helikopter baba tutumu ile hane gelir düzeyi arasında anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşmıştır. Hane gelir düzeyi düşük olan bireylerin algıladıkları helikopter baba tutumunun yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Yılmaz (2020), yaptığı çalışmada hane gelir düzeyi orta olan bireylerin helikopter ebeveyn tutumunun daha yüksek olduğu ve hane gelir düzeyi düşük olan bireylerin algılanan helikopter ebeveyn tutumlarının ise düşük olduğu sonucuna ulaşmıştır. Özbek (2022), yaptığı çalışmada hane gelir düzeyi yüksek olan bireylerin anne tutumlarının helikopter olarak algılandığı ve hane gelir düzeyi yüksek olan bireylerin baba tutumlarının da helikopter olarak algılandığı sonucuna ulaşmıştır. Bu çalışmadan gelir düzeyi arttıkça helikopter ebeveyn tutumunun da arttığı görülmektedir. Buna paralel olarak literatürde yüksek gelir durumuna sahip bireylerin helikopter ebeveyn tutumlarının olduğu da görülmektedir.

Bireylerin algılanan helikopter ebeveyn tutumu kardeş sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Bradley-Geist ve Olson-Buchanan (2014), yaptıkları çalışmada az kardeşi olan bireylerin ailelerinin daha fazla helikopter ebeveyn tutumuna sahip olduğu sonucuna ulaşmıştır. Özbek (2022), yaptığı çalışmada tek çocuk olan bireylerin daha fazla ailelerinden helikopter ebeveyn tutumu algıladıkları sonucuna ulaşmıştır. Literatür incelendiğinde ise tek çocuklu ebeveynlerin tek bir çocuğa ilgi ve alakanın daha yoğun gösterilmesinden yola çıkarsak bu durum bireylerin helikopter olarak algılanmasına sebep olabilir.

Yapılan çalışmanın sonuçlarına bakıldığında; bireylerde var olan duygusal zekâ yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Bu çalışmayı destekler nitelikte İşmen (2001), yaptığı çalışmada yaş değişkeni ile duygusal zekâ arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Gültekin (2024), yaptığı çalışmada yaş arttıkça duygusal zekânın azalacağı sonucuna ulaşmıştır. Çankaya ve Eriş (2020), yaptıkları çalışmada yaş arttıkça duygusal zekâ düzeylerinin de arttığı sonucuna ulaşmıştır. Sınıf düzeyi kavramında da değinildiği gibi bireyin doğduğu andan itibaren duygusal zekâsı gelişmektedir. Dış etkenlerden etkilenmeyen bireylerin literatürdeki diğer sonuçlarda görüldüğü gibi yaşı arttıkça duygusal zekâ düzeyleri de

artmaktadır ancak bu çalışmadaki veri toplanan öğrencilerin dış etkenlerden (aile ortamı, çevre, sosyallik, mizaç) etkilendiği düşünülebilir ve bundan dolayı yaş değişkeniyle anlamlı bir fark olmadığı açıklanabilir.

Bireylerde var olan duygusal zekâ cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Bu bağlamda erkeklerin kızlara göre daha fazla duygusal zekâyâ sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmayı destekler nitelikte olan Ain, Münih ve Suneel (2021), yaptıkları çalışmada erkeklerin kızlara göre daha fazla duygusal zekâyâ sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Sa vd. (2019), yaptıkları çalışmada erkeklerin kızlara göre daha fazla duygusal zekâyâ sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Bakan ve Güler (2017), yaptıkları çalışmada erkeklerin kızlara göre daha fazla duygusal zekâyâ sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Gültekin (2024), yaptığı çalışmada erkeklerin kızlara göre duygusal zekâlarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Akdeniz Aksüz ve Yayıcı (2024), yaptıkları çalışmada duygusal zekâ ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Taşkırmaz (2020), yaptığı çalışmada ise kızların erkeklere göre daha fazla duygusal zekâyâ sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Literatür incelendiğinde cinsiyet kavramı duygusal zekâ çerçevesinde ikiye ayrılmaktadır. Kızların sosyal çevreyle olan ilişkisi erkeklere göre daha iyi olduğu görülmektedir. Bundan yola çıkıldığında birey ne kadar çok sosyalleşirse diğer bireylerle daha iyi empati kurabilir ve daha fazla onları anlayabilir. Bu bakımdan kızların duygusal zekâlarının erkeklere göre daha yüksek olduğu düşünülebilir. Ancak erkeklerin ise duygusal kontrollerinin daha iyi olduğu sonucuna dayanırsak duygusal zekâlarının kızlara göre daha yüksek olduğu söylenebilir.

Bireylerde var olan duygusal zekâ sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Bu bağlamda duygusal zekâyâ göre farkın 9. sınıfta olduğu görülmüştür. Sınıf düzeyi 9 ile 10. sınıf arası olan katılımcılar arasında sınıf düzeyi 9 olan katılımcıların duygusal zekâları daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Akdeniz Aksüz ve Yayıcı (2024), yaptıkları çalışmada duygusal zekâ ile sınıf düzeyi arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Gerçek (2020), yaptığı çalışmada duygusal zekâ ile sınıf düzeyi arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bakan ve Güler (2017), yaptıkları çalışmada duygusal zekâ ile sınıf düzeyi arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bireyin doğumundan itibaren duygusal zekâsının geliştiği bir gerçektir.

Ancak bireyin duygusal zekâ gelişimine sadece yaş etki etmez, aile ortamı, mizacı ve çevresi de etki eder. Bundan dolayı bireyin sınıf düzeyinin duygusal zekâ ile ilişkili olmadığı düşünülebilir.

Bireylerde var olan duygusal zekâ alan seçimi değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Literatürde taraması yapıldığında alan seçimiyle ilgili herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Bireylerde var olan duygusal zekâ anne baba medeni durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Literatür incelendiğinde bireylerin anne babasının birliktelik durumuyla ilgili herhangi bir çalışma yapılmamıştır.

Bireylerde var olan duygusal zekâ anne yaşı değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Bu bağlamda anne yaşı küçük olan bireylerin duygusal zekâ düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Literatürde bu değişkenle ilgili bir çalışmaya ulaşılmamıştır. Burada yaşı küçük olan ebeveynlerin kendi duygu ve davranışlarını anlayıp karşısındaki bireyin de duygu ve davranışlarını daha iyi tanıyabileceği düşünülmüştür. Ebeveynin bireyde duygusal zekaya etkisinin anlamlı olmasından dolayı yaşı küçük olan anneye sahip bireyin duygusal zekasının yüksek olması öngörülmüştür.

Bireylerde var olan duygusal zekâ anne eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Bu çalışmayı destekler nitelikte Akdeniz Aksüz ve Yayıcı (2024), yaptıkları çalışmada duygusal zekâ ile anne eğitim düzeyi arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Delikoyun (2017), yaptığı çalışmada duygusal zekâ ile anne eğitim düzeyi arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Gültekin (2024), yaptığı çalışmada anne eğitim düzeyi arttıkça duygusal zekânın da artacağı sonucuna ulaşılmıştır.

Bireylerde var olan duygusal zekâ anne çalışma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Alanda duygusal zekâ kapsamında anne çalışma durumuyla ilgili bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Bireylerde var olan duygusal zekâ baba yaşı değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Bu bağlamda 41-50 yaş arası olan babalarının 51 yaş ve üzeri olan babalardan daha yüksek puan aldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda yaşı daha düşük babası olan çocukların duygusal zekâlarının daha yüksek olduğu sonucuna

ulaşılmıştır. Literatürde bu değişkenle ilgili bir çalışmaya ulaşılmamıştır. Burada yaşı küçük olan ebeveynlerin kendi duygu ve davranışlarını anlayıp karşısındaki bireyin de duygu ve davranışlarını daha iyi tanıyabileceği düşünülmüştür. Ebeveynin bireyde duygusal zekaya etkisinin anlamlı olmasından dolayı yaşı küçük olan babaya sahip bireyin duygusal zekasının yüksek olması öngörülmüştür.

Bireylerde var olan duygusal zekâ baba eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Bu çalışmayı destekler nitelikte Akdeniz Aksüz ve Yayıcı (2024), yaptıkları çalışmada duygusal zekâ ile baba eğitim düzeyi arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Özkan (2019), yaptığı çalışmada duygusal zekâ ile baba eğitim düzeyi arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Duygusal zekâ kavramı bireyin kendini bilmesiyle, öz bilinçle başlayan bir kavramdır. Bireyin eğitim düzeyi bilincin genişlemesiyle ilişkili olsa da yani birey eğitim hayatı boyunca bilinçlense de dış etkenler bireyin duygusal zekâsında ilerleme sağlamasına engel oluşturabilir. Bundan dolayı bu çalışmada anne ve baba eğitim düzeyinde anlamlı bir farklılık çıkmamış olabilir.

Bireylerde var olan duygusal zekâ baba çalışma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Literatür incelendiğinde baba çalışma durumuyla ilgili bir araştırmaya ulaşılmamıştır.

Bireylerde var olan duygusal zekâ hane gelir düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Bu çalışmayı destekler nitelikte İnci (2014), yaptığı çalışmada duygusal zekâ ile hane gelir düzeyi arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bilici (2020), yaptığı çalışmada duygusal zekâ ile hane gelir düzeyi arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Bireylerde var olan duygusal zekâ kardeş sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Literatürde bu değişkenle ilgili bir çalışmaya ulaşılmamıştır. Alandaki bilgiler kapsamında kardeş sayısı çok olan bireylerin ev içerisinde daha fazla iletişimde bulunacağı bireylerin olması onların sosyal zekasını sosyal zekânın alt boyutu olan duygusal zekâsını da etkileyeceği düşünülmektedir. Bu bağlamda kardeş sayısı yüksek olan bireylerin duygusal zekâlarının da yüksek olacağı öngörülmüştür.

Yapılan çalışmanın sonuçlarına bakıldığında; bireylerin umudu yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Literatürde bu değişkenle ilgili bir çalışmaya ulaşılmamıştır.

Bireylerin umudu cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Bu sonucuna paralel olarak Cihangir Çankaya ve Canbulat (2017), yaptıkları çalışmada umut ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Merkas ve Brajsa-Zganec (2011), yaptıkları çalışmada umut ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Bireyin umudu sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Bu bağlamda sınıf düzeyi 9 ile 12 arası olan katılımcılar arasında sınıf düzeyi 12 olan katılımcılar açısından anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Sınıf düzeyi 10 ile 12 arası olan katılımcılar arasında sınıf düzeyi 12 olan katılımcılar açısından anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Yani sınıf düzeyi yükseldikçe duygusal zekânın da yükseldiği sonucuna ulaşılmıştır. Tarhan (2023), yaptığı çalışmada ise tam tersi olarak sınıf düzeyi düştükçe umudun arttığı sonucuna ulaşmıştır. Bireyin yaşı arttıkça hayata karşı hedefleri, amaçları ve istekleri daha çok arttığından dolayı bu isteklerine bağlı olarak umut etme düzeylerinin de artacağı düşünülebilir.

Bireylerin umudu alan seçimi değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Literatürde bu değişkenle ilgili bir çalışmaya ulaşılmamıştır. Bireylerin seçtikleri alanda mutlu veya mutsuz olma durumlarına göre umut düzeylerinde değişiklik olacağı düşünülmüştür.

Bireylerin umudu anne baba birliktelik durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Literatürde umut kapsamında ebeveyn medeni durumu değişkenine bakıldığında bu değişkenle ilgili bir çalışmaya rastlanmamıştır. Ergenlik sürecinde bireyin anne babasının ayrılma durumu bu dönemdeki birey için umut düzeyinde düşüş olacağı düşünülmüştür.

Bireylerin umudu anne yaşı değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Literatürde umut kapsamında bu kavramla ilgili herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Bireylerin umudu anne eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Literatürde bu değişkenle ilgili bir çalışmaya ulaşılmamıştır. Literatür incelendiğinde eğitim düzeyi yüksek ebeveynlerin çocuklarını geleceğe hazırlamadaki motivasyonlarının ve güdülenmelerinin yüksek olacağı düşünüldüğünden eğitim düzeyi yüksek olan ebeveynlerin çocuklarının da umut düzeylerinin yüksek olacağı öngörülmektedir.

Bireylerin umudu anne çalışma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Literatürde bu değişkenle ilgili bir çalışmaya ulaşılmamıştır.

Bireylerin umudu baba yaşı değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Alanda bu değişkenle ilgili bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Bireylerin umudu baba eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Literatürde bu değişkenle ilgili bir çalışmaya ulaşılmamıştır. Literatür incelendiğinde eğitim düzeyi yüksek ebeveynlerin çocuklarını geleceğe hazırlamadaki motivasyonlarının ve güdülenmelerinin yüksek olacağı düşünüldüğünden eğitim düzeyi yüksek olan ebeveynlerin çocuklarının da umut düzeylerinin yüksek olacağı öngörülmektedir.

Bireylerin umudu baba çalışma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Alanyazına bakıldığında umut kavramı çerçevesinde baba çalışma durumu değişkeni ile ilgili herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Bireylerin umudu hane gelir düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Literatürde bu değişkenle ilgili bir çalışmaya ulaşılmamıştır. Hane gelir düzeyi düşük olan bireyler maddi olan amaçlarına ulaşmakta zorluk çekme ihtimallerinden dolayı umut düzeylerinin düşük olacağı öngörülmüştür.

Bireylerin umudu kardeş sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Literatürde kardeş sayısı değişkeni kapsamında herhangi bir çalışma bulunmamıştır.

Algılanan helikopter ebeveyn tutumu ölçeği, duygusal zekâ ölçeği ve umut ölçeği arasındaki ilişkiye bakıldığında; algılanan helikopter ebeveyn tutum ölçeğine göre anne için verilen yanıtlar ile baba için verilen yanıtlar arasında orta düzeyde, pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Bu anne ve baba tutumlarının birbirini anlamlı biçimde yordadığını gösterir. Algılanan helikopter ebeveyn tutumu ölçeği anne yanıtları ile duygusal zekâ ölçeği arasında pozitif yönlü, düşük düzeyde ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Bu anneden algılanan tutumun arttıkça duygusal zekâda da hafif bir artış olduğunu gösterir. Algılanan helikopter ebeveyn tutumu ölçeği baba yanıtları ile duygusal zekâ ölçeği arasında pozitif yönlü, düşük düzeyde ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Bu babadan algılanan tutumun arttıkça duygusal zekâda da hafif bir artış olduğunu gösterir. Duygusal zekâ ölçeği ve umut ölçeği arasında pozitif yönlü,

orta düzeyde ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Bu duygusal zekâ arttıkça umut düzeyinin de artacağı gösterir. Algılanan helikopter ebeveyn tutum ölçeği ve umut ölçeği arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir. Bu ebeveyn tutumları ile umut arasında anlamlı bir korelasyon olmadığını gösterir.

5.2. Öneriler

Bu bölümde ulaşılan sonuçlara bağlı olarak belirlenmiş olan öneriler bulunmaktadır.

- Helikopter ebeveynlik farkındalık programları: Ebeveynlerin aşırı koruyucu ve müdahaleci tutumlarının çocuklarının gelişimine etkileri hakkında farkındalık yaratması için okullarda ebeveynlere seminerler ve atölyeler verilebilir.
- Online eğitim modülleri: Ergenlik dönemindeki öğrencilerin velilerinin helikopter ebeveynlik kapsamında bilinçlenmesi için dijital platformlarında ebeveyn eğitim programları geliştirilebilir. Bu kapsamda bireylere helikopter ebeveynliğin zararları anlatılabilir.
- Öğrenci destek programları: Öğrencilerin karşılaştığı helikopter ebeveyn tutumlarının olumsuz etkilerini azaltmak ve öğrencilerin kendi kararlarını verebilmesi amacıyla liselerdeki rehberlik servisleri bu konuda öğrencilere program hazırlayabilir. Ayrıca bireyin duygusal zekâ ve umut gelişimlerine katkı sağlayacak şekilde bir danışmanlık yapılandırılabilir.
- Duygusal zekâyı geliştirmeye yönelik eğitim programları: Liselerde psikoloji derslerinin içeriğine duygusal zekâ temelinde ders içerikleri entegre edilebilir.
- Sosyal ve duygusal öğrenme programları: Liselerde rehberlik saatlerinde öğrencilere duygusal farkındalık, duygusal zekâ ile ilgili çalışmalar yapılabilir.
- Ebeveyn seminerleri: Anne baba yaşı ile duygusal zekâ arasında ilişki olduğu görülmektedir. Bundan sebeple liselerde ebeveynlere yönelik ‘duygusal farkındalık ve ebeveynlik’ seminerleri verilebilir.
- Umut odaklı psiko-eğitim programları: Liselerde öğrencilere yönelik özyeterlik, hedef belirleme ve geleceğe pozitif bakma amaçlı umut temelli atölyeler yapılabilir.
- Aile destek merkezlerine ‘helikopter ebeveynlik farkındalık ve eğitim’ programları açılabilir.

- Mahalle temelli sosyal tesisler kurularak öğrencilerin sosyalleşmelerine teşvik oluşturulabilir bunun sonucunda ise öğrencilerin duygusal zekâlarının gelişimine yarar sağlanabilir.
- Çocuk ve aile sağlığı alanında çalışan sivil toplum kuruluşları, helikopter ebeveynlik konusunda bilgilendirme ve farkındalık artırma çalışmaları yapabilir.
- Okul dışı zamanlarda öğrencilere duygusal zekâ, öz farkındalık ve empati gibi becerilerin gelişmesi için atölyeler düzenlenebilir.
- Öğrencilerin umut gelişimlerini destekleyecek başarı hikayeleri anlatılabilir, mentor sağlanabilir ve mesleki yönelim programları oluşturulabilir.
- Düşük gelirli ailelerde yetişen öğrencilere duygusal destek programları geliştirilebilir.

KAYNAKÇA

- Ain, N. U., Munir, M. ve Suneel, I. (2021). Role of emotional intelligence and grit in life satisfaction. *Heliyon*, 7(4).
- Akbaş, S. (2017). *Üniversite öğrencilerinin duygusal zekâ yetenekleri ve stresle başa çıkma stilleri: Pamukkale Üniversitesinde bir araştırma* (Yüksek Lisans Tezi), Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Akboy, R., Argun, Y. ve İkiz, E. (2003). PDR lisans ve lisansüstü programında öğrenim gören öğrencilerin düşünme stilleri ve benlik saygılarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1, 283-292.
- Akçan Parlaz, E., Tekgül, N., Karademirci, E. ve Öngel, K. (2012). Ergenlik dönemi: Fiziksel büyüme, psikolojik ve sosyal gelişim süreci. *The Journal of Turkish Family Physician*, 3(4), 10-16.
- Akdeniz Öksüz, M. ve Yaycı, L. (2024). Duygusal zekâ, umut, öz saygı ve yaşam doyumunun çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Mutluluk ve İyi Oluş Dergisi*, 17, 45-64.
- Akın-Little, K.A. ve Little, S.G. (2004). A preventative model of school consultation: Incorporating perspectives from positive psychology. *Psychology in the Schools*, 41(1), 155-162.
- Alpsoy, S. (2021). *Helikopter ebeveyn tutumunun lise öğrencilerinin öz düzenleme becerileri üzerine etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Arı, M., Bayhan, P. ve Artan, İ. (1995). Farklı anne-baba tutumlarının 4-11 yaş grubu çocuklarında görülen problem durumlarının etkisinin araştırılması. 10.Ya-Pa Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri, İstanbul: *Ya-Pa Yayınları*, 23- 38.
- Arslan, C., Oral, T. ve Karababa, A. (2018). Ortaokul öğrencilerinin umut düzeylerinin, kaygı, depresyon ve mükemmeliyetçilik açısından incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 43(194), 101-110. DOI: <https://doi.org/10.15390/EB.2018.6592>

- Atak, H. (2020). *Yaşamda yeni bir evre: Beliren yetişkinlik*. Ankara: Pegem Akademi.
- Avcı, S. Ç. ve Şatır, D. G. (2020). Yeni bir kavram: helikopter ebeveynlik. *Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi*, 3(2), 163-168. DOI: <https://doi.org/10.38108/ouhcd.738884>
- Aydın, B. (2005). *Çocuk ve ergen psikolojisi*. İstanbul: Atlas Yayınevi
- Aydın, E. (2024). *Üniversite öğrencilerinin evlilik tutumları ile eş seçme stratejileri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Ticaret Üniversitesi, İstanbul.
- Bacanlı, H. (1999). *Duyusal davranış eğitimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Balcı, A. (2001). *Sosyal bilimlerde araştırma: Yöntem, teknik ve ilkeler*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Bakan, İ. ve Güler, B. (2017). Duygusal zekânın, yaşam doyumu ve akademik başarıya etkileri ve demografik özellikler bağlamında algı farklılıkları. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 19(33), 1-11.
- Balcı, B. (2018). *Lise öğrencilerinde algılanan anne-baba tutumunun beden algısı üzerindeki etkisinde biriciklik algısının aracılık rolü* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bar-On, R. (2006). The Bar-On model of Emotional-Social Intelligence (ESI). *Psicothema*, 18, 13-25.
- Baroncelli, A. ve Ciucci, E. (2014). Unique effects of different components of trait emotional intelligence in traditional bullying and cyberbullying. *Journal of adolescence*, 37(6), 807-815.
- Baumrind, D. (1966). Effects of authoritative parental control on child behaviour. *Child Development*, 37(4), pp. 887-907.
- Belen, H. (2021). Investigating the association between hope and emotional intelligence on university students. *Kastamonu Education Journal*, 29(4), 185-193.

- Bernardo, A. B. (2015). Hope in early adolescence: Measuring internal and external locus of- hope. *Child Indicators Research*, 8(3), 699-715.
- Bilici, H. (2020). *Duygusal zekâ, psikolojik kırılganlık ve yaşam doyumu ilişkisinde kısa semptomların aracı rolü* (Yüksek Lisans Tezi). Trabzon Üniversitesi, Trabzon.
- Bradley-Geist, J. ve Olson-Buchanan J. (2014). Helicopter parents: An examination of the correlates of over-parenting of college students. *Education Training*, 56(4), 314-328. DOI: <https://doi.org/10.1108/ET-10-2012-0096>
- Büyüköztürk, Ş. (2023). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: İstatistik, araştırma deseni, SPSS uygulamaları ve yorum*. İstanbul: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş., Böketoğlu, Ö. ve Şekercioğlu, G. (2018). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik SPSS ve LISREL uygulamaları*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Carmeli, A. ve Josman, Z.E. (2006). The relationship among emotional intelligence, task performance and organizational citizenship behaviours, *Human Performance*, 19(4), 403-419.
- Cankardaş, S. (2019). Kadın ve erkeklerde olumsuz değerlendirilme korkusunun belirlenmesinde algılanan ebeveyn tutumları ve benlik saygısının rolü. *Psikoloji Çalışmaları*, 39(1), 79-97. DOI: <https://doi.org/10.26650/SP2018-0022>
- Caskey, M. M. ve Anfara, V. (2007). Researchsummary: Young adolescents' development al characteristics. *National Middle School Association*, 4151, 614-895.
- Ceylan, T. (1999). Duygusal zekâ. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 1, 12-20.
- Cihangir Çankaya, Z. ve Canbulat, N. (2017). Orta çocukluk döneminde umut ve ebeveynlere güvenli bağlanma. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 44, 1-20.
- Cooper, R. K. ve Sawaf, A. (2003). *Liderlikte duygusal zekâ, yönetim ve organizasyonlarda duygusal zekâ* (B. Sancar ve Z. B. Ayman, Çev.). İstanbul: Sistem Yayıncılık.

- Cui, M., Darling, C. A., Coccia, C., Fincham, F. D. ve May, R. W. (2019). Indulgent parenting, helicopter parenting, and well-being of parents and emerging adults. *Journal of Child and Family Studies*, 28(3), 860-871.
- Cheung, S. Y., Gong, Y. ve Huang, J.C. (2016). Emotional intelligence, job insecurity and psychological strain among real estate acente: A test of mediation and moderation model. *International Journal of Hümanizm Res Ource Management*, 27(22), 2673-2694.
- Çakar, U. ve Arbak, Y. (2004). Emotional intelligence: the changing relationship of emotion-intelligence under modern approaches. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(3), 23-27.
- Çankaya, M. ve Eriş, H. (2020). Hemşire ve ebelerin duygusal zekâ düzeylerinin tespitine yönelik bir çalışma. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(74), 656-664. DOI: <https://doi.org/10.17755/esosder.567278>
- Çankaya, Z. ve Meydan, B. (2018). Ergenlik döneminde mutluluk ve umut. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(65), 207-222.
- Çapulcuoğlu, U. ve Gündüz, B. (2013). Öğrenci tükenmişliğini yordamada stresle başa çıkma, sınav kaygısı, akademik yetkinlik ve anne-baba tutumları. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 201-218.
- Dancey, C. P. ve Reidy, J. (2017). *Statistics without maths for psychology*. UK: Person.
- Delikoyun, D. (2017). *Üniversite öğrencilerinde duygusal zekâ ve benlik saygısı arasındaki ilişki* (Yüksek Lisans Tezi). Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Gaziantep.
- Demir, A. E. (2023). Edgar Cabanas ve Eva Illouz, Mutlu yurttaş imalatı: Mutluluk endüstrisi hayatımızı nasıl kontrol ediyor? (T. Göbekçin, Çev.) İletişim Yayınları, 2023, 256 s. *İnsan ve Toplum*, 13(4), 246-250. <https://doi.org/10.12658/D0362>
- Demir, İ. (2014). Benlik, Kimlik, Duygu ve Kişilik. D. M. Siyez (Ed.), *Ergenlik içinde* (s.128-161). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Demiriz, S. ve Öğretir A. D. (2007). Alt ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki 10 yaş çocuklarının anne tutumlarının incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 1(15),105-22.

- Derman, O. (2008). Ergenlerde Psikososyal Gelişim. *Adolesan Sağlığı II (ss.19-21)*. İstanbul: Yayın İndeksi.
- Duckworth, A. L., Steen, T. A. ve Seligman, M. E. P. (2005). Positive psychology in clinical practice. *Annual Review of Clinical Psychology*, 1, 629-651.
- Duman, D., Dal, N., Aksakallı, A.T. ve Kaya, M. (2024). Üniversite öğrencilerinde iklim değişikliği anksiyetesi: Umut ve psikolojik sağlamlığın yordayıcı rolü. *Journal of Psychometric Research*, 2(2), 31-39. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.13865397>
- Durmuşçelebi, M. ve Karayağız, Ş. (2018). Psikolojik eğitim alan öğrencilerin duygusal zekâ ve psikolojik danışma öz yeterliklerinin incelenmesi. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 16(9), 99-102.
- Duygulu, S. (2018). *Yeni nesil ebeveynlik ve helikopter aileler*. İstanbul: Destek Yayınları.
- Ekşi, H., Barış, Ş. ve Demir, İ. H. (2020). Ergenlerde helikopter ebeveyn tutumu, şişirilmiş benlik: duygusal özerklik, sosyal kaygı değişkenlerinin aracı etkisi. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18, 83-100.
- Ellis, R. M. (2003). *Relationship between parenting styles and children's motivational style: the development of learned helplessness*, The University of Kansas, ABD.
- Epstein, R. (1999). The key to our emotions. *Psychology Today*, 32, 4.
- Eröz, S. S. (2013). Örgütlerde duygusal zekâ. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(29), 213-242.
- Eunjoo J. vd., (2019). Relationships among helicopter parenting, self-efficacy, and academic outcome in american and south korean college students. *Journal of Family Issues*, 40(18) 2849-2870.
- Feldman, D. B. ve Kubota, M. (2014). Hope, self-efficacy, optimism, and academic achievement: distinguishing constructs and levels of specificity in predicting college grade-point average. *Learning and Individual Differences*, 37, 210-216. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.lindif.2014.11.022>
- Frawley, A. (2015). Happiness research: A review of critiques. *Sociology Compass*, 9 (1), 62-77.

- Fredrickson, B. L. (2001). The role of positive emotions in positive psychology. *American Psychologist*, 56, 218-226.
- Froh, J. J. (2004). The history of positive psychology: Truth Be Told. *NYS Psychologist*, 18-20.
- Furnham, A. ve Petrides, K. (2003). Trait emotional intelligence and happiness. *Social Behavior and Personality*, 31(8), 815-824.
- Gable, S. L. ve Haidt, J. (2005). What (andwhy) is positivepsychology? *Review of General Psychology*, 9, 2, 103-110.
- Ganaprakasam, C., Davaidass, K.S. ve Muniandy, S.C. (2018). Helicopter parenting and psychological consequences among adolescent. *International Journal of Scientific and Research Publications*, 8(6), 378- 382.
- Gander, M. J. ve Gardiner, H. W. (1993). *Çocuk ve ergen gelişimi*. (Yayıma Hazırlayan Onur, B.), İstanbul: İmge Kitabevi.
- Garcia, J. A. S., ve Sison, K. G. (2012). Locus of hope and subjective well-being. *International Journal of Research Studies in Psychology*, 1(3), 53–58. DOI: <https://doi.org/10.5861/ijrsp.2012.297>
- Gençer, G. B. (2020). Ergenlerde algılanan helikopter ebeveyn tutumunun, depresyon ve anksiyete ile ilişkisinin incelenmesi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) İstanbul Okan Üniversitesi, İstanbul.
- George, D. ve Mallery, P. (2001). *Spss for windows step by step: A simple guide and reference 10.0 update* (3 ed.). Boston: Allyn and Bacon.
- Gerçek, E. (2020). *Üniversite öğrencilerinin mükemmeliyetçilik benlik saygısı ve duygusal zekâ yetenekleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul.
- Goleman, D. (2003). *Duygusal zekâ*. (B. S. Yüksel, Çev.) İstanbul: Varlık Bilim.
- Goleman, D. (2020). *Duygusal zekâ neden IQ'dan daha önemlidir?* (B. S. Yüksel, Çev.). İstanbul: Varlık Yayınları.

- Gölçek, S. (2020). *Lise öğrencilerinin anne baba tutumları ile sınav kaygısı arasındaki ilişki: akademik başarıya ilişkin bilişsel çarpıtmalarının aracı rolü* (Yüksek lisans tezi), Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep.
- Green, S. B. (1991). How many subjects does it take to do a regression analysis. *Multivariate Behavioral Research*, 26(3), 499-510. DOI:10.1207/s15327906mbr2603_7
- Green, L. S., Oades, L. G. ve Grant, A. M. (2006). Cognitive-behavioral, solution focused life coaching: Enhancing goal striving, well-being, and hope. *The Journal of Positive Psychology*, 1(3), 142– 149. DOI:10.1080/17439760600619849
- Greenberg, S. L. (2018). *Duygu odaklı terapi* (S. Balcı Çelik, Çev.). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Gültekin, F. (2024). *Çocukluktaki ebeveyn tutumlarının duygusal zekâ gelişimine etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Üsküdar Üniversitesi, İstanbul.
- Güngör, S. (2008). *Üniversite öğrencilerinde duygusal zekânın psikolojik sıkıntı belirtileri üzerindeki etkisi* (Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Gürsoy, E. (2016). *Duygusal zekâ eğitim programının ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin duygusal zekâ, empatik beceri ve davranış problemleri üzerine etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.
- Gürkan, U. ve Top, A. (2019). Genç ve yetişkinlerde duygusal zekâ ve mutluluk düzeyinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 6(7), 129-130.
- Hafizoğlu, Ş. (2007). *Ergenlerde duygusal zekâ, ruhsal uyum ve davranış problemleri arasındaki ilişki* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul.
- Harrod, N. R. ve Scheer, S. D. (2005). An exploration of adolescent emotional intelligence in relation to demographic characteristics. *Adolescence*, 40, 503-512.

- Hefferon, K. ve Boniwell, I. (2018). *Pozitif psikoloji kuram araştırma ve uygulamalar* (T. Doğan, Çev.). Nobel Akademik Yayıncılık.
- Hirschi, A., Abessolo, M. ve Froidevaux, A. (2015). Hope as a resource for career exploration: Examining incremental and cross-lagged effects. *Journal of Vocational Behavior*, 86, 38-47.
- Hoy, W. K. ve Tarter, C. J. (2011). Positive psychology and educational administration: An optimistic research agenda. *Educational Administration Quarterly*, 47(3), 427-445.
- Hunt, J. (2008). Make room for daddy... and mommy: Helicopter parents are here. *The Journal of Academic Administration in Higher Education*, 4(1), 9-12.
- Irving, L. M., Snyder, C. R. ve Crowson, Jr, J. J. (1998). Hope and coping with cancer by college women. *Journal of Personality*, 66(2), 195-214. DOI: <https://doi.org/10.1111/1467-6494.00009>
- İkiz, E. ve Akboy, R. (2007). *Psikolojik danışma ve rehberlikte çağdaş bir anlayış*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- İnci, S. (2014). *Aday öğretmenlerin duygusal zekâ ile yaşam doyumu düzeyleri arasındaki ilişki* (Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- İpek, Ş. I. (2023), *Lise ve üniversite öğrencilerinde algılanan helikopter ebeveyn tutumu ve mükemmeliyetçi aile tutumunun sınav kaygısına etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Muğla.
- İşmen, A. E. (2001). Duygusal zekâ ve problem çözme. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 13(13), 111-124.
- Kabakci, O. F., Ergene, T. ve Dogan, N. (2019). Character strengths in turkey: Initial adaptation study of values in action inventory of strengths for youth (VIA-Youth) and life satisfaction in young people. *International Journal of Educational Methodology*, 5(3), 489-501. DOI: <https://doi.org/10.12973/ijem.5.3.489>

- Kahveci, S. (2022). *Sınavla öğrenci alan okullardaki öğrencilerin, velilerinin helikopter ebeveyn tutumlarına ilişkin algıları: Merkezefendi ilçe örneği* (Yüksek Lisans Tezi). Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Karababa, A. (2018). Ön ergenlerin umut düzeylerinin ebeveynlik stilleri açısından incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği*, 1(1), 48-64.
- Karabulut, E. O. (2024). Sporcu ergenlerde algılanan helikopter ebeveynlik tutumlarının ve psikolojik sağlamlık düzeylerinin incelenmesi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 29(3), 134–143.
- Karasar, N. (2023). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar, ilkeler, teknikler*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım
- Kashdan, T. B., Pelham, W. E., Lang, A. R., Hoza, B., Jacob, R. G., Jennings, J. R. ve Gnagy, E. M. (2002). *Hope and Optimism as Human Strengths in Parents of Children With Externalizing Disorders: Stress is in the Eye of the Beholder*.
- Kayıhan, Ş. N., ve Arslan, S. (2016). Emotional intelligence scale: A study of scale adaptation. *FSM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimler Dergisi*, (7), 137-145.
- Kazdal Artır, E. (2022). *Helikopter ebeveyn tutumu ile yetişen annelerin kendi öz yeterlilik inançları ile çocuklarının öz düzenleme becerileri arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Kelly, L., Duran, R.L. ve Miller-Ott, A. E. (2017). Helicopter parenting and cell-phone contact between parents and children in college. *Southern Communication Journal*, 82(2), 102-114. DOI: <https://doi.org/10.1080/1041794X.2017.1310286>
- Kierner, A. (2018). Expatriated dual-career partners: Hope and disillusionment. *Journal of Global Mobility: The Home of Expatriate Management Research*, 6(3–4), 244–257. DOI: <https://doi.org/10.1108/JGM-02-2018-0011>
- Koç, M. (2004). Gelişim psikolojisi açısından ergenlik dönemi ve genel özellikleri. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(17), 231-256.
- Kohn, A. (2020). *Koşulsuz ebeveynlik “Ödül ve cezaları terk edip sevgi ve akılcılığa yönelmek”*. Ankara: Görünmez Adam Yayıncılık.

- Kwon, K. A., Yoo, G. ve De Gagne, J. C. (2016). Helicopter parenting in emerging adulthood: Support or barrier for korean college students' Psychological adjustment? *Journal of Child and Family Studies*, 25(1), 136-145.
- Lâpsekili Uysal, S. (2020). *Helikopter ebeveynlerin çocuklarının benlik algısı durumlarının kaygı düzeyleri üzerine etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul.
- Lazarus, R. S. (1999). Hope: An emotion and a vital coping resource against despair. *Social Research*, 66(2), 653-678. DOI: <http://www.jstor.orgURL:http://www.jstor.org/stable/40971343> Accessed:26-05-201522:40UTC
- Lazarus, R. S. (2003). Does the positive psychology movement have legs? *Psychological Inquiry*, 14(2), 93-109.
- LeDoux, J. (1996). Emotional networks and motor control: a fearful view. *Progress in brain research*, 107, 437-446.
- Lee, J. ve Kang, S. (2018). Perceived helicopter parenting and korean emerging adults' psychological adjustment: The mediational role of parent-child affection and pressure from parental career expectations. *Journal of Child and Family Studies*, 27(11), 3672-3686. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10826-018-1193-2>
- LeMoyne, T. ve Buchanan, T. (2011). Does "hovering" matter? Helicopter parenting and it's effect on well-being. *Sociological Spectrum*, 31(4), 399-418. DOI: <https://doi.org/10.1080/02732173.2011.574038>.
- Leo, P. (2011). *Çocuklarla el ele ebeveynlik* (A. Yasa, Çev.). İstanbul: Gün Yayıncılık.
- Liau, A. K., Liau, A. W. L., Teoh, G. B. S. ve Liau, M. T. L. (2003). The Case for Emotional Literacy: The influence of emotional intelligence on problem104 behaviours in Malaysian secondary school students. *Journal of Moral Education*, 32(1), 51- 66.
- Ling, Yu, E. Scott Huebner, Jin Liu, Wen-Li Liu, Jun Zhang ve Jing Xiao. 2015. The origins of hope in adolescence: A test of a social-cognitive model. *Personality and Individual Differences*, 87, 307-311.

- Linley, A. (2009). Positive psychology. In S. Lopez (Ed.), *The Encyclopedia of Positive Psychology*. Chichester: Blackwell Publishing Ltd.
- Linley, A., Joseph, S., Harrington, S. ve Wood, A. M. (2006). Positive psychology: Past, present, and (possible) future. *The Journal of Positive Psychology*, 1, 3 – 16.
- Lopez, S. J. (2009). *The Encyclopedia of positive psychology*. Wiley-Blackwell. DOI: <https://doi.org/10.5860/choice.46-5397>
- Martinez, M. N. (1997). The Smarts That Count. *HR Magazine*, 42 (11), 72-78.
- Mayer, J. D. ve Salovey, P. (1993). *The intelligence of emotional intelligence*. *Intelligence* 17(4), 433-442. DOI: [https://doi.org/10.1016/0160-2896\(93\)90010-3](https://doi.org/10.1016/0160-2896(93)90010-3)
- Mayer, J. D. ve Salovey, P. (1997). What is emotional intelligence? In P. Salovey & D. J. Sluyter (Ed.), *Emotional Development and Emotional Intelligence: Educational implications* (3-34). New York: Harper Collins.
- Mayer, J. D., Perkins, D. M., Caruso, D. R. ve Salovey, P. (2001). Emotional intelligence and giftedness. *Roeper Review*, 23, 131-137.
- McKnight, P. E. ve Najab, J. (2010). Mann-Whitney U Test. *The Corsini Encyclopedia of Psychology*, 1-1. DOI: 10.1002/9780470479216.corpsy0524
- Merkas, M. ve Brojsa-Zganec, A. (2011). Children with different levels of hope: are there differences in their self-esteem, life satisfaction, social support and family Cohesion? *Child Indicators Research*, 4, 499-514.
- Merolla, A. J. (2014). The role of hope in conflict management and relational maintenance. *Personal Relationships*, 21(3), 365–386. <https://doi.org/10.1111/pere.12037>
- Mızrakçı, Ş., (1994). *Annelerin çocuk yetiştirme tutumlarına etki eden faktörler: demografik özellikleri, kendi yetiştiriliş tarzları, çocuk gelişimine ilişkin bilgi düzeyleri ve çocuğun mizacına ilişkin algıları* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ege Üniversitesi, İzmir.
- Morse, J. M. ve Doberneck, B. (1995). Delineating the concept of hope. *Journal of Nursing Scholarship*, 27(4), 277-285.

- Nachar, N. (2008). The Mann-Whitney U: A test for assessing whether two independent samples come from the same distribution. *Tutorials in Quantitative Methods for Psychology*, 4(1), 13-20. DOI:10.20982/tqmp.04.1.p013
- Nas, E. (2022). Ergenlerin öz merhamet ve umut düzeylerinin incelenmesi. *Muş Alparslan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 46-65.
- Newsome, S., Day, A. L. ve Catano, V. M. (2000). Assessing the predictive validity of emotional intelligence. *Personality and Individual Differences*, 29(6), 1005-1016. DOI: [http://dx.doi.org/10.1016/S0191-8869\(99\)00250-0](http://dx.doi.org/10.1016/S0191-8869(99)00250-0)
- Niemiec, R. M. (2013). VIA character strengths: Research and practice (The first 10 years). In H. H. Knoop & A. Delle Fave (Eds.), *Well-being and cultures: Perspectives from positive psychology, cross-cultural advancements in positive psychology* 3, (pp. 11-29). New York, NY: Springer.
- Okant Yaşın, Ç. (2018). *Helikopter ebeveyn sahibi Y kuşağının iş ve yaşam tatmini üzerine sosyolojik bir analiz* (Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Okray, Z. (2016). Helicopter parenting and related issues: psychological well being, basic psychological needs and depression on university students. *Curr Res Educ*, 2(3), 165- 173.
- Öndağ, F. (2020). *İnternet çağında pozitif ebeveynlik*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Özbek, T. (2022). *Bireylerin algılanan helikopter ebeveyn tutumları ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul.
- Özbey, D. (2022). *Ergenlerin algılanan helikopter ebeveyn tutumları ile bağlanma stillerinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Toros Üniversitesi, Mersin.
- Özdemir, M. ve Dilekmen, M. (2016). Eğitim fakültesi öğrencilerinin duygusal zekâ ve yaşam doyumlarının incelenmesi. *Sakarya University Journal of Education*, 6(1), 98-113.
- Özel, E. ve Zelyurt, H. (2016). Anne baba eğitiminin aile çocuk iletişime etkisi. *Sosyal Politika Çalışma Dergisi*, 16, 9-34.

- Özer, E. ve Deniz, M. E. (2014). Üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlamlık düzeylerinin duygusal zekâ açısından incelenmesi. *İlköğretim Online*, 13(4), 124-1248. DOI: 10.17051/io.2014.74855
- Özkan, L. (2019). *Lise öğrencilerinin duygusal zekâ düzeyleri ile psikolojik dayanıklılık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Özmen, D., Dündar, P.E., Çetinkaya, A.Ç., Taşkın, O. ve Özmen, E. (2008). Lise öğrencilerinde umutsuzluk ve umutsuzluk düzeyini etkileyen etkenler. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 9.(1), 8-15.
- Park, N. ve Peterson, C. (2006). Moral competence and character strengths among adolescents: The development and validation of the Values in Action Inventory of Strengths for Youth. *Journal of Adolescence*, 29(6), 891- 909. DOI: 10.1016/j.adolescence.2006.04.011
- Park, N., Peterson, C. ve Seligman, M. E. P. (2004). Strengths of character and well-being. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 23(5), 603-619.
- Pehlivan, S. ve Lafçı, D., (2014). Hemşirelik öğrencilerinin özgecilik düzeyleri. *Gaziantep Tıp Dergisi*, 20(1), 29-34.
- Peterson, C. ve Seligman, M. E. P. (2004). *Character strengths and virtues a handbook and classification*. New York, NY: Oxford University Press.
- Petrides, K. V. ve Furnham, A. (2000). On the dimensional structure of emotional intelligence. *Personality and Individual Differences*, 29, 313–320.
- Petrides, K. V. ve Furnham, A. (2003). Trait emotional intelligence: behavioral validation in two studies of emotion recognition and reactivity to mood induction. *European Journal – of Personality*, 17(1), 39-57.
- Petrides, K.V., Frederickson, N. ve Furnham, A. (2004). The role of trait emotional intelligence in academic performance and deviant behavior at school. *Personality and Individual Differences*, 36, 277-293.
- Pylyshyn, Z. W. (1973). What the mind's eye tells the mind's brain: A critique of mental imagery. *Psychological Bulletin*, 80(1), 1–24. DOI: <https://doi.org/10.1037/h0034650>

- Reed, K., Duncan, J.M., Lucier-Greer, M., Fixelle, C. ve Ferraro, A.J. (2016). Helicopter parenting and emerging adult self-efficacy: implications for mental and physical health. *Journal of Child and Family Studies*, 25(10). DOI: 3136-3149. <https://doi.org/10.1007/s10826-016-0466-x>
- Roitman, J. (1999). *Emotional intelligence: USA: The heart is smarter than the brain*. Colorado: University of Colorado.
- Sa, B., Ojeh, N., Majumder, M. A. A., Nunes, P., Williams, S., Rao, S. R. ve Youssef, F. F. (2019). The relationship between self-esteem, emotional intelligence, and empathy among students from six health professional programs. *Teaching and learning in medicine*, 31(5), 536-543.
- Salami, M. O., Khan, R. ve Yusuf, M. (2022). The mediating role of meaning in the relationship between depression and hope. *International Journal of Psychology and Educational Studies*, 9(2), 368-375.
- Salovey, P. ve Mayer, J. D. (1990). Emotional intelligence. *Imagination, Cognition and Personality*, 9(3), 185-211.
- Santrock, J. W. (2014). *Ergenlik* (D. M. Siyez, Çev.). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Santrock, J. W. (2015). *Yaşam boyu gelişim* (G. Yüksel, Çev.). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Sapmaz, F. ve Doğan, T. (2012). Mutluluk ve yaşam doyumunun yordayıcısı olarak iyimserlik. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(3), 63-69.
- Schiffirin, H. H., Yost, J. C., Power, V., Saldanha, E. R. ve Sendrick, E. (2019). Examining the relationship between helicopter parenting and emerging adults' mindsets using the consolidated helicopter parenting scale. *Journal of Child and Family Studies*, 28(5), 1207-1219.
- Schiffirin, H.H, Liss, M., Miles McLean, H., Geary, K.A., Erchull, M.J. ve Tashner, T. (2014). Helping or hovering? The effect of helicopter parenting on college students' well-being. *Journal of Child and Family Studies*, 23, 548-557.
- Schilling, D. (2009). *Duygusal zekâ becerileri eğitimi uygulamaya yönelik pratik bir model ve 50 aktivite*. İstanbul: Maya Akademi.

- Schmid, K. L. ve Lopez, S. J. (2011). Positive pathways to adulthood: The role of hope in adolescents' constructions of their futures. *Advances in Child Development And Behavior*, 41, 69-88.
- Sears, W. ve Sears, M. (2018). *Doğal ebeveynlik* (A. Cebenoyan, Çev.). İstanbul: Doğan Kitap.
- Segrin, C., Wosidlo, A., Givertz, M. ve Montgomery, N. (2013). Parent and child traits associated with overparenting. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 32(6), 569–595. DOI: <https://doi.org/10.1521/jscp.2013.32.6.569>
- Seligman, M. (2002). *Authentic happiness: Using the new positive psychology to realize your potential your potential for lasting fulfillment*. New York, NY: Free Press.
- Seligman, M. (2007). *Can happiness be taught?* H. Wulff (Ed.), *The Emotions içinde* (ss. 77-83). Berg.
- Seligman, M. E. P. (2008). Positive health. *Applied Psychology: An International Review*, 57, 3-18.
- Seligman, M. E. P., Steen, T. A., Park, N. ve Peterson, C. (2005). Positive psychology progress: Empirical validation of interventions. *American Psychologist*, 60, 410-421.
- Seligman, M. P. ve Csikszentmihalyi, M. (2000). Positive psychology: An introduction. *American Psychologist*, 55(1), 5-14. DOI: 10.1037/0003-066X.55.1.5.
- Senger, A. R. ve Gallagher, M. W. (2023). The unique effects of hope and gratitude on psychological distress and well-being in trauma-exposed hispanic/latino adults. *Amerikan Psychological Association*, 16(3), 488-495.
- Seven, E. (2019). *Duygusal zekâ ve duygusal zekânın tüketicilerin hedonik satın alma davranışına etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- Shapiro, L. E. (2017). *Yüksek EQ'lu bir çocuk yetiştirmek* (Ü. Kartal, Çev.). İstanbul: Varlık Yayınları.
- Sheldon, K. M. ve King, L. (2001). Why positive psychology is necessary. *American Psychologist*, 56, 216 –217.

- Smith, P. K. (2017). *Ergenlik* (Ç. Öztekin, Çev.). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Snyder, C. R., Harris, C., Anderson, J. R., Holleran, S. A., Irving, L. M., Sigmon, S. T., Yoshinobu, L., Gibb, J., Langelle, C. ve Harney, P. (1991). The will and ways: Development and validation of an individual-differences measure of hope. *Journal of Personality and Social Psychology*, 60 (4), 570- 585.
- Snyder, C. R. (1994). The psychology of hope: You can get there from here. *The Free Press*. DOI: <https://doi.org/10.32597/jams/vol2/iss1/9/>
- Snyder, C. R., Cheavens, J. ve Sympson, S. C. (1997). Hope: An individual motive for social commerce. *Group Dynamics: Theory, Research and Practiced Practice*, 1(2), 107–118. DOI: <https://doi.org/10.1037/1089-2699.1.2.107>
- Snyder, C. R. (2000). Hypothesis: There is hope. C. R. Snyder (Ed.), *Handbook of hope: Theory, measures, and applications* (s. 3-21). San Diego, CA: Academic Press.
- Snyder, C. R. (2002). Hope theory: Rainbows in the mind. *Psychological Inquiry*, 13(4), 249-275.
- Snyder, C. R. (2005). *Measuring Hope in Children*. İçinde K. A. Moore & L. H. Lippman (Ed.), *What do children need to flourish? Conceptualizing and measuring indicators of positive development*. New York, NY: Springer.
- Snyder, C.R., Shorey, H.S., Cheavens, J., Pulvers, K.M., Adames III, V.H. ve Wiklund, C. (2002). Hope and academic success in college. *Journal of Educational Psychology*, 94(4), 820-826.
- Steven J, S. ve Howard E, B. (2011). *The EQ edge: Emotional intelligence and your success*. Gaziantep: Özgür Yayınları.
- Stiffelman, S. (2019). *İnatlaşmadan ebeveynlik* (A. Cebenoyan, Çev.). İstanbul: Doğan Kitap.
- Şahin Kızılkaya, A. N. (2024). *Ergenlerin algıladıkları helikopter ebeveyn tutumları ile psikolojik sağlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Kırşehir Ali Evran Üniversitesi, Kırşehir.

- Şahin, M., Aydın, B., Sarı, S. V., Kaya, S. ve Pala, H. (2012). Öznel iyi oluşu açıklamada umut ve yaşamda anlamın rolü. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20(3), 827-836.
- Şanlı, D. ve Öztürk, C. (2012). Annelerin çocuk yetiştirme tutumlarını etkileyen etmenlerin incelenmesi. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 31-48.
- Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S. (2019). *Using multivariate statistics*. Northridge: Pearson.
- Tarhan, S. (2023). Sınıfta adalet algısı ile sürekli umut düzeyi arasındaki ilişki. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(1), 99- 23.
- Taşkırmaz, M. (2020). *Duygusal zekâ, yaşam doyumu ve yılmazlık arasındaki ilişki* (Yüksek Lisans Tezi). Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Kahramanmaraş.
- Tekinalp, B.E. ve Işık, Ş. (2021). *Eğitimde pozitif psikoloji uygulamaları*. İstanbul: Pegem Akademi.
- Tepebaş, B. (2022). *Üniversite öğrencilerinde algılanan helikopter ebeveyn tutumları, kendini sabotaj, akademik öz-yeterlik ve akademik sahtekârlık eğilimi arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans, Tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Terjesen, M.D., Jacofsky, M., Froh, J. ve Diguseppe, R. (2004). Integrating positive psychology into schools: Implications for practice. *Psychology in the Schools*, 41(1), 163-172.
- Tümkaya, S., Hamarta, E., Deniz, M. E., Çelik, M. ve Aybek, B. (2016). Duygusal zekâ mizah tarzı ve yaşam doyumu: Üniversite öğretim elemanları üzerine bir araştırma. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(30).
- Türk, Ö. (2008). *İlköğretim sınıf öğretmenlerinin öz yeterlikleri ve mesleki doyumlarının incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Türkel, Z. ve Dilmaç, B. (2019). Ergenlerde sosyal medya kullanımı, yalnızlık ve yaşam doyumu arasındaki yordayıcı ilişkiler. *Necmettin Erbakan Üniversitesi Ereğli Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 57-70.

- Ulutaş, İ. ve Aksoy, A. B. (2014). The impact of helicopter parenting on the social connectedness and anxiety level of university students. *Proceedings of International Academic Conference on Social Sciences and Humanities. Prague*, 13 -14 November, p.199-204.
- Valle, M.F., Huebner, E.S. & Suldo, S.M. (2006). Psikolojik bir güç olarak umudun analizi. *Okul Psikolojisi Dergisi*, 44 (5), 393-406.
- Van Ingen, D. J., Freiheit, S., Steinfeldt, J. A. ve Roberts, A. (2015). Helicopter parenting: The effect of an overbearing caregiving style on peer attachment and self efficacy. *Journal of College Counseling*, 18(1), 7-20. DOI: <https://doi:10.1002/j.2161-1882.2015.00065.x>
- Vinson, K. (2013). Hovering too close: The ramifications of helicopter parenting in higher education. *Georgia State University Law Review*, 29(2), 423-452.
- Vinueza-Solórzano, A. M., Campoverde, R. E., Portalanza-Chavarría, C. A., de Freitas, C. P. P., Hutz, C. S. ve Vazquez, A. C. S. (2023). Adaptation and validation of the Adult Dispositional Hope Scale in the Ecuadorian context. *Psicologia: Reflexao e Critica*, 36(3). DOI: <https://doi.org/10.1186/s41155-023-00246-2>
- Willoughby, B.J., Hersh, J.N., Padilla-Walker, L.M. ve Nelson, L.J. (2015). ‘Back Off’! Helicopter parenting and retreat from marriage among emerging adults. *Journal of Family Issues*, 36(5), 669-692.
- Yam, F. C. ve Kumcağız, H. (2021). Helikopter anne tutumları: Üniversite öğrencilerinin yaşam doyumları ve psikolojik iyi oluşları üzerindeki yordayıcı rolü. *Uluslararası Toplum ve Araştırmaları Dergisi*, 35(17), 1957-1960.
- Yaşın, Ç. (2018). *Helikopter ebeveyn sahibi y kuşağının iş ve yaşam tatmini üzerine sosyolojik bir analiz* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Yavuzer, H. (2005). *Gençleri anlamak*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H. (2017). *Çocuk psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi
- Yay, M. (2017). *Dijital ebeveynlik*. İstanbul: Yeşilay Yayınları.

- Yıldırım, E. (2020). *Üniversite öğrencilerinin aşk stilleri ile evlilik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Ticaret Üniversitesi, İstanbul.
- Yılmaz Akbaba, A. (2020). Öğretmen adaylarının mutluluk, duygusal zekâ ve psikolojik dayanıklılıklarının incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(6), 179-171.
- Yılmaz, H. (2019). İyi ebeveyn, çocuğu için her zaman her şeyi yapan ebeveyn değildir: Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği (AHETÖ) geliştirme çalışması. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi* 3(1), 3-30. DOI: 10.24130/eccdjecs.1967201931114
- Yılmaz, H. ve Büyükcebeci, A. (2019). Bazı pozitif psikoloji kavramları açısından helikopter ebeveyn tutumlarının sonuçları. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 9(54), 707-744.
- Yılmaz, H. (2020). Türkiye’de helikopter ebeveynlik eğilimi ve helikopter ebeveynlerin demografik özellikleri. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 46, 133-160.
- Yılmaz, H. (2021). *Özel yetenekli ergenlerin algıladıkları ebeveyn tutumunun psikolojik sağlamlık düzeylerine etkileri* (Yüksek Lisans Tezi). KTO Karatay Üniversitesi, Konya.
- Yılmaz, R. ve Ekinci, N. (2023). Beliren yetişkinlikte depresyon, anksiyete ve stres düzeylerinin şükran ve umut açısından incelenmesi. *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2), 511-530. DOI: <https://doi.org/10.38151/akef.2023.67>

EKLER

Ek-1: Etik Kurul Onayı

T.C.
İSTANBUL TİCARET İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ

Tarih: 05/12/2024 07:41
Sayı: E-65836846-044-339419
REKTÖRLÜK

339419
T.C. İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ

Sayı : E-65836846-044-339419
Konu : Etik Onayı

5.12.2024

Sayın Şevval Bengisu ÇOLAK

İlgi : 14.11.2024 tarihli dilekçeniz.

İlgi yazınız ile "Üniversite Sınavına Hazırlanan Öğrencilerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumu, Duygusal Zeka ve Umut Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" isimli çalışmanın anket sorularına Etik Kurul onayı talep edilmektedir.

Adı geçen ve ekte yer alan anket soruları, Üniversitemiz Etik Kurulunca incelenerek etik tanım, değer ve ilkelere aykırı bir düzenleme tespit edilmediği, yetkili makamlardan gerekli izinlerin alınması koşuluyla, önerilen anket sorularının etik kurallara uygun olduğu ve etik onayının verildiği ifade edilmiştir.

Konuya ilişkin bilgilerinizi rica ederim.

Prof. Dr. Hanifi PARLAR
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Ek: Etik Onaylı Anket Soruları

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu:
F48C4A9B-2215-4EF7-9C52-54EE1FA047DE
Adres: Örnektepe Mah. İmrahor Cad. No: 88/2 Beyoğlu/İstanbul
Telefon No: 444 04 13 / 4583 Faks No: 0212 320 70 11
E-Posta: iletisim@ticaretuniv.edu.tr
KEP Adresi: ticaretuniv@hs02.kep.tr

Belge Doğrulama Adresi:
<https://www.turkiye.gov.tr/istanbul-ticaret-universitesi-ebys>
Ayrıntılı Bilgi İçin: Bahadır ÖZ
Büro Personeli
Telefon No:

Ek-2: Bilgilendirmiş Onam Formu

Değerli Katılımcı,

Bu çalışma, Dr. Öğr. Üyesi Lütfü ÇAKIR danışmanlığında İstanbul Ticaret Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Yüksek Lisans programı öğrencisi Şevval Bengisu ÇOLAK tarafından yürütülen ‘Üniversite Sınavına Hazırlanan Öğrencilerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumu, Duygusal Zekâ ve Umut Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi’ isimli bir tez çalışmasıdır. Çalışmanın amacı, üniversite sınavına hazırlanan öğrencilerin algılanan helikopter ebeveyn tutumu, duygusal zekâ ve umut düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Bu çalışma lisede öğrenim gören katılımcıları kapsamaktadır.

Araştırmaya katılımınız tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Araştırma sırasında sizden alınan bilgiler grup halinde değerlendirileceğinden, sizden kimlik belirleyici bilgiler istenmeyecektir. Cevaplarınız gizli tutulacak ve sadece araştırmacı tarafından bilimsel çalışmalarda kullanılacaktır. Bu anlamda, araştırma sonuçlarından sağlıklı bilgiler edinilebilmesi için soruların samimi bir şekilde doldurulması ve soruların boş bırakılmaması oldukça önemlidir. Bu çalışma genel olarak kişisel rahatsızlık teşkil edecek soruları içermemektedir. Ancak araştırma sırasında herhangi bir nedenden dolayı rahatsızlık hissederseniz, katılımınızı sonlandırabilirsiniz. Çalışma sırasında sizden istenilen, çalışmada yer alan maddeleri ve/veya soruları boş bırakmamaya özen göstererek samimi bir şekilde doldurmanızdır. Çalışmaya katılım yaklaşık 20 dakika sürecektir. Çalışma hakkında daha fazla bilgi almak için Şevval Bengisu Çolak’a [REDACTED] e-posta adresinden ulaşabilirsiniz. Katılımınız için şimdiden teşekkür ederiz.

Bu çalışmaya tamamen gönüllü olarak katılıyorum ve istediğim zaman katılımımı sonlandırabileceğimi biliyorum. Verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlı kullanımını kabul ediyorum.

Evet () Hayır ()

Ek-3: Kişisel Bilgi Formu

- Yaşınız
 - ☐ 14.
 - ☐ 15
 - ☐ 16
 - ☐ 17
 - ☐ 18 ve üzeri
- Cinsiyetiniz
 - ☐ Kız
 - ☐ Erkek
- Sınıfınız
 - ☐ 9.sınıf
 - ☐ 10.sınıf
 - ☐ 11.sınıf
 - ☐ 12.sınıf
- Alan seçiminiz (11. ve 12. Sınıflar için)
 - ☐ Sayısal
 - ☐ Sözel
 - ☐ Eşit ağırlık
 - ☐ Dil
- Anne baba medeni durumu
 - ☐ Birlikte
 - ☐ Ayrı
- Annenizin yaşı
 - ☐ 30-40
 - ☐ 41-50
 - ☐ 50 ve üzeri
- Annenizin eğitim düzeyi
 - ☐ Okur yazar değil
 - ☐ İlköğretim
 - ☐ Lise
 - ☐ Lisans
 - ☐ Yüksek lisans
 - ☐ Doktora
- Annenizin çalışma durumu
 - ☐ Çalışıyor
 - ☐ Çalışmıyor
- Babanızın yaşı
 - ☐ 30-40
 - ☐ 41-50
 - ☐ 50 ve üzeri
- Babanızın eğitim düzeyi
 - ☐ İlköğretim
 - ☐ Lise
 - ☐ Lisans
 - ☐ Yüksek lisans
 - ☐ Doktora
 - ☐ Okur yazar değil
- Babanızın çalışma durumu
 - ☐ Çalışıyor
 - ☐ Çalışmıyor
- Hane gelir durumu (anne-baba toplam ücret)
 - ☐ 0-17.000
 - ☐ 18.000-35.000
 - ☐ 36.000-53.000
 - ☐ 54.000-71.000
 - ☐ 72.000 +
- Kaç kardeşsiniz
 - ☐ Tek çocuk
 - ☐ 1
 - ☐ 2
 - ☐ 3
 - ☐ 4 ve üzeri

Ek-4: Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği

ANNEM					BABAM			
Hiç Böyle Davranmaz	Arada Sırada Böyle Davranır	Çoğu Zaman Böyle Davranır	Hep Böyle Davranır	Arkadaşlar kendi çocukluğunuzu hatırlamanızı, anne ve babanızın aşağıda sayılan tutum ve davranışlara sahip olup olmadıklarını düşünmenizi istiyorum. Aşağıda yazılan davranış ve tutumları hem anneniz hem de babanız için ayrı ayrı değerlendirerek cevaplayınız.	Hiç Böyle Davranmaz	Arada Sırada Böyle Davranır	Çoğu Zaman Böyle Davranır	Hep Böyle Davranır
1	2	3	4	1.Hergün giyeceğim kıyafetleri seçmek isterdi.	1	2	3	4
1	2	3	4	2.Ne zaman üzgün olsam ısrarla "neyin var" diye sorardı.	1	2	3	4
1	2	3	4	3.Arkadaşlarımla oyun oynarken oyunumuza müdahale etmeden duramazdı.	1	2	3	4
1	2	3	4	4.Akşam eve geldiğimde ilk soruları genellikle okul hayatım ile ilgili olurdu.	1	2	3	4
1	2	3	4	5.Dünyanın ve çevremizin kötü insanlarla dolu olduğuna inanırdı.	1	2	3	4
1	2	3	4	6.Okula başladığım günlerde saatlerce okul dışında veya evin önünde beni beklerdi.	1	2	3	4
1	2	3	4	7.Suratımın asık olmasına hiç katlamazdı.	1	2	3	4
1	2	3	4	8.Sınav sonuçlarının açıklanacağı zamanı sabırsızlıkla beklerdi.	1	2	3	4
1	2	3	4	9.Çok sık nasihat ederdi.	1	2	3	4
1	2	3	4	10.Benim özel bir hayatım olabileceğini kabul etmek istemezdi.	1	2	3	4
1	2	3	4	11.Okul notlarım için benden çok o kaygılanırdı.	1	2	3	4
1	2	3	4	12.Yüz kızartıcı bir davranışta bulunmamam konusunda çok nasihat ederdi.	1	2	3	4
1	2	3	4	13.Parkta ve sokakta gezerken asla elimi bırakmak istemezdi.	1	2	3	4
1	2	3	4	14.Duygularımı her zaman merak ederdi.	1	2	3	4

1	2	3	4	15.Öğretmenim ile çok sık görüşmek isterdi.	1	2	3	4
1	2	3	4	16.	1	2	3	4
1	2	3	4	17.	1	2	3	4
1	2	3	4	18.	1	2	3	4
1	2	3	4	19.	1	2	3	4
1	2	3	4	20.	1	2	3	4

Ek-5: Duygusal Zekâ Ölçeği

Her sorunun karşısında bulunan; (1), Hiç katılmıyorum (2) katılmıyorum (3) Kararsızım (4) Katlıyorum ve (5) Tamamen katlıyorum anlamına gelmektedir. Lütfen her ifadeye mutlaka TEK yanıt veriniz ve kesinlikle boş bırakmayınız.

1	Başkalarını çok iyi tanımasam bile onların duygularını ve ruh hallerini anlayabilirim.	1	2	3	4	5
2	Başka insanların duygularını ve ruh hallerini onların ses tonlarından ve yüz ifadelerinden anlayabilirim.	1	2	3	4	5
3	Kendi duygularımı ve başkasının duygularını sınıflandırabilirim.	1	2	3	4	5
4	Resimlerde ve müzikte ifade edilen duyguları ve hisleri anlayabilirim.	1	2	3	4	5
5	Karmaşık ve hassas duygu veya hislerin var olduğunu anlayabilirim.	1	2	3	4	5
6	Bir insanın diğer bir insandan aynı anda hem nefret edip hem de onu sevebileceğini anlarım.	1	2	3	4	5
7	Eğer sevmediğim bir şeyi yapmak zorunda kalırsam, fikrimi değiştirmeye çalışır ve o şeyden zevk alırım.	1	2	3		5
8	Bir görevi tamamladıktan kendimi boş hissettiğimde neşelenmeye çalışır ve bir sonraki olay için hazır olurum.	1	2	3	4	5
9	Yaptığım işten hoşlanmadığımda, duygularıyla baş edebilmek için elimden gelenin en iyisini yapmaya çalışırım.	1	2	3	4	5
10	Eğer meslektaşım hakkında iyi haberler duyarsam, memnun olur ve birlikte kutlama yapmak isterim.	1	2	3	4	5
11	Kötü şeyleri çabuk unutmaya çalışırım.	1	2	3	4	5
12	Bir şeyden korktuğumda korkuma engel olamam, ancak kaçmak yerine korkumla yüzleşirim.	1	2	3	4	5
13	Duygularımı iyi bir şekilde kontrol edebilirim.	1	2	3	4	5
14	Depresif hissettiğimde ruh halimi değiştirebilirim.	1	2	3	4	5
15	Üzüldüğümde kendimi neşelendirmek için kendi yöntemlerim vardır.	1	2	3	4	5
16		1	2	3	4	5
17		1	2	3	4	5
18		1	2	3	4	5
19		2	3	4	5	
20		1	2	3	4	5

Ek-6: Karakter Güçleri ve Erdemli Oluş Gençlik Envanteri (VIA Youth)

Lütfen her maddeyi dikkatlice okuyarak ve 5'li dereceleme ile (1-Bana hiç uymuyor'dan 5- Bana tamamen uyuyor'a) ilgili derecenin altına çarpı (X) işareti koyarak size uygun seçeneği belirtiniz. Doğru veya yanlış cevap yoktur. Boş seçenek bırakmayınız ve birden fazla işaretleme yapmayınız.

	Bana Hiç Uymuyor (1)	Bana çok az uyuyor (2)	Bana kısmen uyuyor (3)	Bana çoğunlukla uyuyor (4)	Bana tamamen uyuyor (5)
1.Ne yaparsam yapayım işlerim yolunda gitmez.					
2.Başıma iyi şeyler geleceğini düşünürüm.					
3.İşler yolunda gitmediğinde umudumu kaybederim.					
4.Şu an ne kadar zor görünürse görünsün işlerin her zaman yolunda gideceğine inanırım.					
5.					
6.					
7.					
8.					

Ek-7: Ölçek Kullanım İzinleri

Ölçek izni hakkında

Gelen kutusu

ben 16 Eki

alıcı: omerfaruk

Merhaba Ömer hocam, ben Şevval Bengisu Çolak. İstanbul Ticaret Üniversitesi Aile Danışmanlığı ve Eğitimi yüksek lisans 2. Sınıf öğrencisiyim ve tez sürecindeyim. Pozitif psikolojiyle ilgilendiğim için tezimi de bu kapsamda yazmak istiyorum. Ve sizin VİA Youth ölçeğinizi incelemek ve sonrasında da kullanmak istiyorum. Rica etsem benimle paylaşabilir misiniz?

Kolaylıklar dilerim,
Saygılarımla.

ÖMER FARUK KABAKÇI 18 Eki

alıcı: ben, Tuncay

Merhaba,
Envantere ilişkin için teşekkürler. İlgili araştırma çalışmanız kapsamında, ölçek ve maddelerinin tamamı her hangi bir yerde yayınlanmadan kullanılmak üzere gerekli tüm bilgiler ektedir. Çalışma sonuçlarından haberdar ederseniz seviniriz. Bilgilendirme amaçlı Prof. Dr. Tuncay Ergene Hocam'a da cc'liyorum.
Kolay gelsin.

KGE-
GE+Puanlama A...

PDF PDF

• Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumu ölçeği kullanıma açıktır.

Ek 2: Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği Puanlama ve Değerlendirme Yönergesi

Alt Boyutlar	Ölçek Maddeleri
Etik ve ahlaki konularda helikopterlik (EAKH)	5 – 10 – 15 – 20 – 23 – 25
Akademik / okul yaşamı konularında helikopterlik (AOYKH)	4 – 9 – 14 – 19 – 24
Temel güven ve yaşam becerileri konusunda helikopterlik (TGYPKH)	1 – 3 – 6 – 16 – 21 – 22
Duygusal-kişisel yaşam alanında helikopterlik (DYKH)	2 – 7 – 11 – 17

AÇIKLAMA:

- Boyutlar birbirleriyle karşılaştırılırken, her boyuttan elde edilen puan toplamı o boyuta ait madde sayısına bölünmelidir.
- Ölçeğin toplam puanı, anne ve/veya babanın helikopter ebeveyn tutumu konusundaki genel seviyesini gösterir. Bu konudaki alt ve üst sınırlar (kesme noktaları) şöyledir:

*** Helikopter tutum: (Aritmetik ortalama + 2 SS) = 56 puan ve üzeri**
Normal ilgi sınırları: (Aritmetik ortalama ± 1 SS) = 32 – 55 puan arası
İlgisiz Tutum (Aritmetik ortalama - 2 SS) = 21 – 31 puan arası
- Anne ve baba bölümleri ayrı ayrı puanlanmalıdır.

NOT: Bilimsel etik ve ilkelere bağlı kalmak koşuluyla araştırmacı ve eğitimciler tarafından kullanılması için izin alınmasına gerek yoktur.

Ölçek izni hakkında

Gelen kutusu

ben 4 Ara

alıcı: serhatarslan

Merhaba Serhat Hocam, ben İstanbul Ticaret Üniversitesi Aile Danışmanlığı ve Eğitimi yüksek lisans 2. Sınıf öğrencisiyim. Şu an tez sürecindeyim ve düşündüğüm tez konum kapsamında sizin 'Duygusal Zeka Ölçeği' adındaki ölçek uyarlamanızla ilgileniyorum. Sizin de izniniz olursa ölçeğinizi kullanmak isterim. Geri dönüşünüzü bekliyorum. Rica etsem benimle ölçeğinizi ve puanlandırmasını paylaşabilir misiniz? Kolaylıklar dilerim, Saygılarımla.

Serhat Arslan 4 Ara

alıcı: ben

Bengisu Çolak merhaba
Ölçeği çalışmanızda kullanabilirsiniz.
Ölçek ile ilgili bilgilere makaleden ve öğrencimin tezinden ulaşabilirsiniz.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/fsmia/issue/22258/238934>
Tez yazarı(yök tez) :Şehrinur Kayıhan
İyi günler

Prof.Dr. Serhat Arslan

Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi / Gazi University Faculty of Education